T.C

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

Aşırı Koruyucu Ebeveynlerin, Öğrencilerin Akademik Başarısına Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Yüksek Lisans Tezi

Fatma Zehra Çavdar

İstanbul

Ekim 2023

T.C

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

Aşırı Koruyucu Ebeveynlerin, Öğrencilerin Akademik Başarısına Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Yüksek Lisans Tezi

Fatma Zehra Çavdar

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Polat Erdoğan

İstanbul 2023

ETİK KURALLARA UYGUNLUK

Bu tez, özgün bir çalışma niteliği taşımaktadır ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ile İstanbul Ticaret Üniversitesi Lisansüstü Yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanmıştır. Bununla birlikte, bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel etik kurallarına tam olarak riayet edildiğini, kullanılan kaynakların eksiksiz bir şekilde belirtildiğini ve hiçbir kaynaktan ayrıntılı alıntı yapılmadığını beyan etmekteyim. Bu tezde bulunan tüm hususlar şahsi görüşlerimi yansıtmakta olup, İstanbul Ticaret Üniversitesi'nin resmi görüşlerini temsil etmemektedir.

Fatma Zehra ÇAVDAR

Aşırı Koruyucu Ebeveynlerin Öğrencilerin, Akademik Başarısına Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

ÖZET

Araştırmanın amacı çocukları ortaokulda okuyan aşırı ebeveynlerin görüşlerinin incelemektir. Araştırmada ebeveyn davranış ve tutumları, aile, okul bağlamında incelemeler yapılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi ve olgu-bilim deseni (fenomonolojik yaklaşım) kullanılmıştır. Bu araştırmanın evrenini 2022-2023 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Sancaktepe, Üsküdar ilçesindeki özel ve devlet ortaokulunda okuyan öğrencilerin velilerini oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ile seçilen 23 veli oluşturmaktadır. Görüşme yapılacak kişileri belirlemek amacıyla Ebeveyn Aşırı Korumacılık Ölçeği kullanılmıştır. Veriler; yorumlamaya dayalı yarı yapılandırılmış görüşme formu ve demografik bilgi formu ile toplanmıştır. Belirlenen 23 katılımcı ile yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile aşırı ebeveynlerin tutumlarının ve çocuklarının akademik başarılarına yönelik düşüncelerini öğrenmek üzere sorular yöneltilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre katılımcılar yani aşırı ebeveynler akademik başarıya dair öğrencisi, okul yönetimi, öğretmeni, veli yaklaşımı ve eğitim sisteminin kendi içindeki kazanım, ölçme değerlendirme gibi olguları hakkında oldukça fikir sahibidir. Kimi sisteme karşı eleştirel yaklaşırken kimisi sistemde bir yanlışlık ya da eksiklik görmemiştir. Araştırmada genel olarak Öğrencinin kendi çabasının yeterli olmadığı öğretmenin, yöneticinin ve velilerin oluşturduğu bir bütünün öğrenci ile bütünleşerek başarıyı daha rahat getirdiği görüşünü öne sürmüşlerdir. Aşırı ebeveynlerin sadece öğrenci başarısı açısından değil bütüncül bir yaklaşımla başarıya yaklaştığının ortaya çıkarılmasına neden olmuş ve bu sebeple araştırma hem kendi içinde hem de literatüre katkısı anlamında önem arz etmektedir.

Anahtar kavramlar: *Aşırı ebeveynlik, Ortaokul eğitim programı, Akademik başarı.*

Examining the Views of Overprotective Parents Regarding Students' Academic Success

ABSTRACH

The purpose of this research is to examine the excessive parental views regarding students' academic achievements in the middle school education program. This study, adopting a qualitative research method, is supported by a case study (the phenomenology) design. The participants of the research consist of the parents of students attending private and public middle schools in Sancaktepe and Üsküdar districts of Istanbul in the 2022-2023 academic year. The Parent Overprotection Scale was used to determine the individuals to be interviewed. Interviews were conducted with 23 selected participants to learn about the attitudes of overprotective parents and their thoughts on their children's academic achievements. The research includes the opinions of parents on factors such as school administration, teachers, parental approach, education system, and curriculum and assessment methods that influence their child's academic success. According to the findings, while some parents approached the system critically, they did not see any flaws or deficiencies in the system. Generally, the research suggests that the student's individual effort alone is not sufficient for success and that a synergy among the teacher, school administration, and parents, integrated with the student, leads to success more easily. The research revealed that overprotective parents contribute not only to student achievement but also to a holistic approach to success, making it important both internally and in terms of its contribution to the literature.

Keywords: Over-parenting, Secondary school curriculum, Academic success.

İÇİNDEKİLER

ETİK KURALLARA UYGUNLUK ..... **II**
ÖZET ..... **IV**
Examining the Views of Overprotective Parents Regarding Students' Academic Success ..... **V**
ABSTRACH ..... **V**
TABLO LİSTESİ ..... **IX**
BİRİNCİ BÖLÜM **1**
1. GİRİŞ 1
1.1. Araştırmanın Amacı 1
1.2. Araştırmanın Önemi 2
1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları 2
İKİNCİ BÖLÜM **3**
2. İLGİLİ LİTERATÜR **3**
2.1. Aile Kavramı 3
2.2. Tutumun Tanımı 4
2.2.1. Demokratik Ebeveyn Tutum 5
2.2.2. İhmalkâr Ebeveyn Tutumu 6
2.2.3. Aşırı Hoşgörülü Ebeveyn Tutumu 6
2.2.6. Tutarsız Ebeveyn Tutumu 7
2.2.7. Tutumun Önemi ve Ebeveyn Davranışlarına Etkisi 8
2.3. Aşırı Ebeveynlik Kavramı 9
2.3.1. Aşırı Ebeveynliğin Zararları 14
2.4.1. Akademik Başarı Kavramı 16
2.4.2. Akademik Başarıyı Etkileyen Etmenler 16
2.4.3. Akademik Başarı ve Özyeterlilik ile İlişkisi 17
2.4.4. Akademik Başarıya Ebeveyn Tutumlarının Etkisi 18
2.4.5. Akademik Başarıya Öğretmen ve Okul Yöneticisi Etkisi 20
2.4.6. Akademik Başarıya Okul İkliminin Etkisi 21
3. YÖNTEM **22**
3.1. Araştırma Modeli 22
3.2. Katılımcılar 24

3.4. Veri Toplama Araçları....26
3.4.1. Demografik Bilgi Formu....26
3.4.2. Ebeveyn Aşırı Korumacılık Ölçeği....26
3.4.3. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formunun Geliştirilmesi....26
3.5. Araştırmanın Veri Toplama Süreci....27
3.6. Veri Toplama Araçlarının Geçerlik ve Güvenirliği....27
3.7. Verilerin Analizi....28
3.8. Araştırmacının Rolü....28
3.9. Etik Unsurlar....29
4. BULGULAR VE YORUM....29
4.1. Bulgular....29
4.2. Aşırı Ebeveyn Öğrencilerinin Akademik Başarı Durumları Hakkındaki İfadelerinin Tema, Kod ve Kategori İlişkisi....30
4.3. Aşırı Ebeveynlerin Çocuklarının Akademik Başarısı Hakkındaki Görüşleri....35
4.4. Aşırı Ebeveyn ve Çocukları Arasındaki Duygu Paylaşımı Hakkındaki Görüşleri....37
4.5. Aşırı Ebeveynlerin Başarılı Öğrencilerin Ortak Özellikleri Hakkındaki Görüşleri....41
4.6. Aşırı Ebeveyn Çocuklarının Akademik Başarısına Katkı Sunan Öğretmen Özellikleri Hakkındaki Görüşleri....46
4.7. Aşırı Ebeveyn Çocuklarının Akademik Başarısına Katkı Sunan Okul Yöneticisi Özellikleri Hakkındaki Görüşleri....49
4.8. Aşırı Ebeveyn Çocuklarının Akademik Başarısına Katkı Sunan Veli Özellikleri Hakkındaki Görüşleri....51
4.9. Aşırı Ebeveyn Çocuklarının Akademik Başarısına Ortaokul Eğitim Programının Katkısı Hakkındaki Görüşleri....53
BEŞİNCİ BÖLÜM....57
5. BÖLÜM: TARTIŞMA....57
5.1. Velilerin Aşırı Ebeveynlik Düzeylerine İlişkin Tartışma....57
5.2. Aşırı Ebeveynlerin Öğrenci ile Kurduğu İletişime (Duygu ve Düşünce paylaşımı) İlişkin Tartışma....58
5.3. Aşırı Ebeveynlerin Çocuklarının Akademik Başarıları ve Akademik Açıdan Başarılı Öğrencilerin Özelliklerine Hakkında Görüşlerine Yönelik Tartışma....59
5.4. Aşırı Ebeveynlere Göre Öğrencinin Akademik Başarısına Katkı Sunan Öğretmen Özelliklerine İlişkin Tartışma....60
5.5. Aşırı Ebeveynlere Göre Öğrencinin Akademik Başarısına Katkı Sunan Okul Yöneticisi Özelliklerine İlişkin Tartışma....61
5.6. Aşırı Ebeveynlere Göre Öğrencinin Akademik Başarısına Katkı Sunan Veli Özelliklerine İlişkin Tartışma....62

5.7. Aşırı Ebeveynlerin Ortaokul Eğitim Programının Öğrencilerinin Akademik Başarısına Katkısı Hakkında Tartışma 63
6. SONUÇ 65
7.1. Aşırı Ebeveynlerin Yönelik Öneriler 70
7.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler 70
KAYNAKÇA 71
EKLER 78
EK-2. DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU 78
EK-3. Ebeveyn Aşırı Korumacılık Ölçeği (Parental Overprotection Measure) 79
EK-4. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu 80
EK-5. Bilgilendirilmiş Onam Formu 82
EK-6. Anket Uygulama İzin Formu 83
EK-7. Etik Kurul Onay Formu 84
Ebeveyn Aşırı Korumacılık Ölçeği Kullanım İzni 85

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Bilgileri 25
Tablo 2:Aşırı ebeveynlik düzeyleri tepki kategorileri 30
Tablo 3:Ana Temalar.....30
Tablo 4:Aşırı ebeveynlerin öğrencilerinin akademik başarı durumları hakkındaki ifadelerinin tema, kod, kategori tablosu 31
Tablo 5:Aşırı ebeveynlerin öğrencilerinin akademik başarı durumları hakkındaki ifadelerinin kodlu bölüm temelli frekans tablosu 35
Tablo 6: Aşırı ebeveynler ve çocukları arasındaki duygu paylaşımı hakkındaki görüşleri kategori kod bölüm temelli frekans tablosu.....37
Tablo 7:Aşırı ebeveynlerin akademik açıdan başarılı öğrencilerin ortak özellikleri hakkındaki ifadelerinin kategori kod temelli frekans tablosu.....41
Tablo 8:Aşırı ebeveynlerin çocuklarının akademik başarısına katkı sunan öğretmen özellikleri hakkındaki ifadelerinin kod temelli frekans tablosu.....46
Tablo 9:Aşırı ebeveynlerin çocuklarının akademik başarısına katkı sunan okul yöneticisi özellikleri hakkındaki ifadelerinin kod temelli frekans tablosu.....49
Tablo 10:Aşırı ebeveynlerin çocuklarının akademik başarısına katkı sunan veli özellikleri hakkındaki ifadelerinin kod temelli frekans tablosu 51
Tablo 11:Aşırı Ebeveynlerin Çocuklarının Akademik Başarısına Ortaokul Eğitim Programının Katkısı hakkındaki ifadelerinin kategori-kod temelli frekans tablosu 53

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmanın problemi, amacı, önemi, varsayımlarına ve sınırlılıklarına yönelik bilgilere yer verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırma kapsamında ortaokul öğrencilerinin akademik başarılarına yönelik aşırı ebeveyn davranışlarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma amacı çerçevesinde ortaokul kademesi öğrencilerinin velilerinin görüşlerine odaklanılacaktır. Araştırma ebeveynlik stili olan aşırı ebeveynlik ile ilgilidir. Çocuk yetiştirme de aşırı ebeveynlik tutumundaki ebeveynlerin ortaokulda okuyan çocuğuna yönelik davranışlarının akademik başarıya dair görüşlerini incelemektedir. Araştırmanın genel amacı çerçevesinde aşırı ebeveynlik davranışlarının ortaokul kademesi öğrencilerinin akademik başarılarına olan ilişkiyi incelemek amacıyla şu alt amaçlar belirlenmiştir,

Araştırmanın alt amaçları:

1. Velilerin aşırı ebeveynlik düzeyleri nelerdir?
2. Aşırı ebeveynlerin öğrencinin okuldaki genel akademik başarı durumuna yönelik görüşleri nelerdir?
3. Aşırı ebeveynlerin akademik başarı kapsamında öğrenci ile kurduğu iletişim (duygu ve düşünce paylaşımı) nasıldır?
4. Aşırı ebeveynlere göre akademik açıdan başarılı öğrencilerin özellikleri nelerdir?
5. Aşırı ebeveynlere göre öğrencinin akademik başarısına katkı sunan öğretmen özellikleri nelerdir?
6. Aşırı ebeveynlere göre öğrencinin akademik başarısına katkı sunan okul yöneticisi özellikleri nelerdir?
7. Aşırı ebeveynlere göre öğrencinin akademik başarısına katkı sunan veli özellikleri nelerdir?
8. Aşırı ebeveynlerin ortaokul eğitim programının öğrencilerin akademik başarısına katkısı hakkındaki görüşleri nelerdir?

Ortaokul öğrencilerinin velilerine yönelik araştırma yapılan bu çalışmada ortaokul grubu ebeveynlerinin çocuk üzerindeki etkisinin hala yoğun olduğu bir dönem olması sebebiyle

seçilmiştir. Ayrıca ergenliğin başladığı ön ergenlik olarak adlandırılan ve sonrasında ergenlik dönemine girmiş ve özerk bir birey olma, sorumluluk alma yolculuğuna başlamış çocuklardır. Bu çalışma aşırı ebeveyn aile tutumlarının akademik başarılarına ne gibi etkilerinin olduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır.

1.2.Araştırmanın Önemi

Eğitim sistemi içerisinde akademik başarısı hem öğrenciler için hem de ebeveynler için sürekli varlığını koruyan önemli bir olgudur-durumdur. Başarının sebepleri bir şekilde öğrenci kaynaklı açıklanmıştır. Yaşanan olgunun ve bu olguyu birebir deneyimleyen kişilerin aktardıkları ile anlaşılmaya çalışılacak bu da gerçeğe ulaşmada önemli bir mesafe kat ettirecektir. Ülkemizde aşırı ebeveynliğin başarıya etkisi ile alakalı yapılmış araştırma literatürde çok fazla sayıda değildir. Bu çalışma Türkiye'de aşırı ebeveynliğin başarıya etkisini velilerin görüşlerine başvurarak bu konuda literatüre katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Ebeveyn tutumlarının kimlik gelişimi ve bu kimliklerin de kişinin aidiyet duygusuyla ilişkisi önemli bir araştırma konusudur. Türkiye'de ebeveyn stilleri ile ilgili çalışmalar da aşırı ebeveyn konusu az ele alınmıştır. Bu sebeple çalışma aşırı ebeveyn özelliklerinin ve bu özelliği taşıyan bireylerin neden bu şekilde bir davranış örüntüsünde olduğunu, aşırı ebeveyn sahibi kişilerin akademik başarılarına etkisine dair incelemeler yapmayı amaçlamaktadır. Aşırı ilgili gösteren ebeveyn sahibi olmanın çocuğun kendi yolculuğunda yaşam becerilerini, öz yeterliliğini önemli düzeyde olumsuz şekilde etkilediğini yapılan çalışmaların ortaya koyduğu sonuçlar arasındadır ancak neden bu şekilde yaklaşıldığı hakkında açıklayıcı araştırma henüz yoktur.

1.3.Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlılıkları şu şekildedir:

1. Velilerin anket sorularına içten ve samimi cevap vermemeleri bir sınırlılık oluşturabilir.
2. Araştırma çoğunlukla özel okullara uygulandığından özel okulda okuyan öğrenci profili dışındaki kişilerin görüşleri azınlıkta kalacağından araştırma bulguları için bu durum bir sınırlılıktır.

3. Araştırmaya katılan velilerin yarı yapılandırılmış görüşme formunda samimi ve yansız cevap verdikleri varsayılarak hareket edilmesi beklense de deneyimlerini kaygılanıp tüm şeffaflığıyla anlatmamaları da söz konusu olabilir. Bu da araştırma bulgularının yorumlanmasında bir sınırlılık oluşturmuştur.
4. Araştırma çalışmanın gerçekleştiği İstanbul ilinde bir özel okul (Ortaokul) ve iki devlet ortaokulu ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. Aile Kavramı

Aile Arapçadan gelen bir sözcüktür. Türk Dil Kurumu'nun güncel Türkçe sözlüğü beş anlamda aile kavramının anlamlarını vermektedir. 1- Evlilik ve kan bağına dayanan karı, koca, çocuklar kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik, 2- Aynı soy addan gelen veya aralarında akrabalık ilişkileri bulunan kimselerin tümü, 3- Birlikte oturan hısım ve yakınların tüm anlamları vardır. (Sezer, 2010)

Ailenin aslında bir toplum olduğu ve bu nedenle mikro-kosmos (küçük toplum) olarak nitelendirildiği anlaşılmaktadır. Öyleyse aileyi ilk etapta geniş toplumun en küçük yaşam birimi olarak tanımlayabiliriz. Canatan ‘a göre (2013), aile aynı zamanda toplumun düzenini sağlayan, gelecek nesillerin devamlılığını sağlamak için yasalarca-evlilik vb-şekillenen, sosyal anlamda iş birliğinin ve sosyal etkileşimlerin olduğu bir kurumdur. Demir’e göre (2011), ailenin ne olduğu ve nasıl yapılanması gerektiği kültürden kültüre sürekli değişim gösterir. Aile biyolojik veya psikolojik bağları olan ve aralarında tarihsel duygusal ve ekonomik bir birliktelik olan, kendilerini aynı evin üyeleri olarak hisseden bireylerin oluşturduğu bir aradalıktır. Aileyi geniş bir şekilde tanımlamak istersek ailenin işleyişini ve de onu oluşturan bireyleri anlamaya katkıda bulunabilir. Aile bir yandan mensup olan üyelerine istikrar koruma-kollama ve aileyi bir arada tutma gibi işlevler sunarken bir yandan da her birinin ilerlemelerini gelişimlerini destekler (Gladding, 1995).

Aileler, kültürden kültüre farklılaştığı gibi zaman geçtikçe çağ değiştikçe de farklılaşma gösterirler. Ailenin geçirdiği bu dönüşüm ve evrimin aşamaları; Aile biriminin ve akrabalık sınırlarının küçülmesidir. Modern toplumlarda aileler, çekirdek aile şekline dönüşmüştür, oysa ilkel toplumlarda aile neredeyse cemiyetin tamamı anlamına gelmektedir (Çağlar ve Özbek, 2018)

2.2. Tutumun Tanımı

Tutum; bir problemin, durumun ele alış biçimi, bir kişinin bir sorun karşısında aldığı tavır, tutulan yol ve davranış şeklidir. Ebeveyn tutumu; anne baba ve çocuk arasındaki etkileşimin oluş biçimi ve türüdür. Ailelerin ve ailede bulunan diğer bireylerin çocukla olan etkileşimi, çocuğun ileride nasıl bir insan olacağı konusunda öncüllük eder (Yavuzer, 1989).

Ebeveynler, kendi değer ve inançlarını aktarabilecekleri şekilde bir ebeveynlik tutumu sergilemektedirler. Çocuklar da kurmuş oldukları bağ ile anne babalarının davranışlarını benimsemekte ve ilerleyen hayatlarında kendileri de kendi çocuklarına benzer tarzda tutum göstermektedirler. Aile aktarımının, çocuğun içerisinde yetiştiği aile ve ortama uyumlanması için edinmesi gerekli olan hal ve hareketlerin, disiplin ve eğitim sistemi gibi yollarla çocuğa geçmesini sağlaması sosyalizasyon olarak adlandırılmaktadır (Yiğit, 2021). Ebeveynlik çocuğun hayatta kalma sınavı gelişmesini garantiye almayı amaçlayan hareketler olarak tanımlanmaktadır. Çocuğun toplum içinde ve ailedeki konumunu anne-babasının davranışı şekillendirmektedir. İlk rol modelleri olan ebeveynleri ve onların tutumları çocuğun kişilik örüntüsünün oluşmasında önemli bir yerde bulunmaktadır. Baumrind (1966) ebeveynlik tarzlarını iki boyutta kategorize etmiştir Ebeveynin duyarlılığını, ebeveynin kontrolünün niteliğini üç çeşit ebeveynlik tarzı ile tanımlamaktadır. Bunlar otoriter ebeveyn, demokratik ebeveyn, izin verici ebeveyn tutumlarıdır. Otoriter ebeveynler için çocuğun itaat etmesi önem taşımaktadır. Bu ebeveynler çocuklarının itaat etmesini bir erdem olarak görmektedirler ve çocuğun kendine ait alanını, özerkliğini sınırlandırarak çocuğun kendileri tarafından konulmuş kurallar ve alanlar içerisinde durmaları gerektiğine inanırlar, geleneksel bir aile yapısıdır. Sürekli düzeni koruma kurallara uyma gibi amaçları önem vermektedirler. Ceza ve yasaklarla bu düzeni sağlarlar. Demokratik ebeveynler, çocuklarına karşı daha sözel tepkiler vererek bir uyuşmazlık söz konusu olduğunda her zaman sabit olan bir kontrol yöntemi kullanmaktadırlar. Ancak bunu otoriter ebeveyn de olduğu gibi yasaklarla ceza ile güç gösterim ile yapmayı tercih etmezler. Yetişkin olan kişi ebeveyn olduğu için bakış açılarını güçlendirmeye odaklanmakta ve çocuklarını da bireysel olarak ihtiyaçlarını da görmezden gelmezler. Demokratik ebeveynler çocukları ile sıcak ve yüksek duyarlılıkta ilişkiler kurarlar, duygusal olarak desteklemektedirler. Sözel olarak anlaşmak, uzlaşmak ve teşvik etmek onlar için ön plandadır. İzin verici ana-babalık tutumunda ise demokratik/

dengeli tarza yakın biçimde, ailede sıcak ilgi ve kabul söz konusudur fakat gerektiğinde çocuğa sınır getirme ya da çocuğu kontrol etme mekanizmaları esnek şekilde davranılır. İzin verici tutumdaki ailelerde yetişen çocuklar kendini düzenleme stresle başa çıkma, duygularını kontrol edebilme ve sorumluluk alma gibi konularda sorunlar yaşadıkları gözlenmiştir (Darling & Steinberg, 1996; Spera, 2005).

2.2.1. Demokratik Ebeveyn Tutum

Bu aile tipinde çocukların bağımsız olması ve çocuğun kendi hareketlerinde eylemlerinde kendini yetebilmesi sağlanır ve teşvik edilir. Bu yapı gerçekleştirilirken bir yandan da belli kurallar ve sınırlar bulunur. Demokratik aile türündeki ebeveynler çocuklarına karşı oldukça sıcak ve sevgilerini hissettiren onları birey yerine koyan bir yaklaşımdadırlar, aynı zamanda bu ebeveynler çocuklarından olgun ve yaşına uygun davranışlar sergilemesini beklemektedirler. Ebeveynleri demokratik yapıda olan çocukların öz kontrolleri yüksek, özgüvenli, neşeli ve başarı yönelimli bir yapısı vardır (Santrock, 2020). Demokratik ebeveynler sadece çocuklarının değil her çocuğun aslında kendine özgü bir gelişim gösterme kapasitesi olduğunu düşünmektedir. Bu sebeple çocukların kendi hızında özgürce gelişmesine ve yeteneklerinin becerilerinin ortaya çıkmasına kendilerini ortaya koymalarına müsaade etmektedirler (Sezer, 2010). Demokratik tutumun aile içindeki yüksek önemi, ailenin fertleri yetiştirirken demokratik değerleri benimsemelerinin ve bu değerleri geniş toplumsal bağlamda uygulayabilmelerinin sağlanmasında temel bir etken olarak kabul edilmektedir. Aile, toplumun en temel yapı taşı olduğundan, demokratik değerleri içselleştiren bireylerin yetiştirilmesi, daha geniş toplumsal katılım ve demokratik uygulamaların teşvik edilmesi açısından büyük bir önem arz etmektedir. Demokratik ebeveynlik tarzında çocuklar; bağımsız şekilde düşünebilen, özgüvenli, girişken, yaratıcı düşüncelere sahip, sorumluluk sahibi, sosyal çevreye uyumlu kişiler şeklinde tanımlanmaktadırlar (Yılmaz, 2009). Kilili ve Cizreoğulları (2021)' a göre demokratik aile yapıları, çocukların kişisel gelişimlerine destek olma amacıyla, özerklik kazanmaları, girişimciliklerini geliştirmeleri gibi alanlarda yönlendirici bir tutum sergiler. Bu yaklaşım, çocukların cesur, bağımsız ve inisiyatif sahibi olmalarını teşvik eder. Bu durumun temel nedeni, çocukların sadece bilişsel açıdan değil, aynı zamanda kişiliksel olarak da olgunlaşmalarına olanak tanımasıdır. Bu tür ailelerde, çocukların kendilerini ifade etmeleri, öz benliklerini keşfetmeleri, içlerindeki yetenekleri ortaya çıkarmaları ve deneyimler edinmeleri öncelenir; aile, bu bağlamda çocuklarına

teşvik edici bir rol üstlenir. Demokratik bir yaklaşım benimseyen ailelerde, ergenlik dönemindeki bireyin kişilik oluşumu daha sağlıklı bir şekilde gerçekleşme eğilimindedir.

2.2.2. İhmalkâr Ebeveyn Tutumu

Anne babaların çocukları ve onun yaşamına oldukça ilgisiz olduğu bir tutum şeklidir. Anne babası tarafından ihmal edilen çocukların kendi iç dünyalarında ebeveynlerinin hayatlarının, duygularının, kendilerinden daha önemli olduğu için hissine kapılırlar. Bu tutumla yetişen çocukların sosyal olarak yetersiz olma eğilimi bulunur. Çocuk kendi öz denetiminde ve kontrolünde, bağımsızlığını koruma da çok fazla güçlü yapıda değildir. Olgunluk seviyeleri düşüktür ve aileleriyle mesafeli olabilirler (Santrock, 2020). İhmalkâr ve ilgisiz ebeveynler çocuklarıyla etkileşimde bulunacakları zaman dilimi ve enerjiyi olabildiğince az tutmaktadırlar. Çocuğun hem okulu hem sosyal hayatındaki yaşamıyla çok fazla ilgili yapıda değillerdir, herhangi bir karar verileceği zaman çocuğun düşüncesinin çok az dikkate alındığı gözlemlenmektedir. Çocuk için "önemli olan" değil, anne baba ve istekleri merkezdedir (Berk,2013).

2.2.3. Aşırı Hoşgörülü Ebeveyn Tutumu

Bu tutumda anne babaların çocuklarıyla aşırı derecede ilgilenmelerinin yanı sıra önemli olan çocuklara karşı daha az talepte ve daha az sınır çerçeve ve kurallar çizdikleri bir ebeveyn tarzıdır. Bu yaklaşım çocukların her istediklerinin yapılması anlamına gelir. Bazılarında sıcaklık, sevgi ve az kurallar bulunurken diğer yandan yaratıcı ve kendine güvenen bir çocuk yetiştirme amacında olduklarına inanırlar ve çocuklarını bu şekilde yetiştirirler. Ancak bu yaklaşımda büyüyen çocuklar başkalarına saygı duyma, kendi davranışlarını kontrol edebilmek de zorluk çekmektedirler (Santrock, 2020). Aşırı hoşgörülü ebeveyn yaklaşımı çok büyük bir problem ortaya çıkmadığı zaman dilimi dışında çocuklarına pozitif ya da negatif hiçbir şekilde müdahale etmeme durumudur. Bu yaklaşımda çocuk hem başkalarının hayatına saygı saygılı olma hem de kendi hayatında sınırlarını ve sorumluluklarını bilmede zorluk çekebilir (Musağaoğlu, 2004).

2.2.4. Otoriter Ebeveyn Tutumu

Ebeveynler çocuğun küçük bir yanlışında cezaya yönelebilir, cezanın çeşitleri her ailede farklıdır. Bazılarını fiziksel İken bazılarında suçlama, mahcup etme gibi Psikolojik

şiddet uygulayabilirler. Sevdikleri şeylerden çocuğu yoksun bırakabilirler. Aslında bu tutum özetle korku odaklıdır. Sevgi istenilen şey yapıldıktan sonra bir koşul sonucunda gösterilir (Santrock, 2020). Bu ebeveynlik yaklaşımında çocuğu ebeveynlerinin koyduğu kurallara uyması, ebeveynlerin kendi sorumlulukları ve çabalarına saygı duyulması için zorlayıcı kuralların, sınırların ve cezaların olduğu bir tutumdur. Bu tutum çocuk için sert kurallar koyar çocuk ile az iletişimde bulunulur ve daha fazla kontrol mekanizması vardır. Bu tarzda ebeveynlerin çocuklarında korku, mutsuzluk ve benzeri duygular baş gösterebilir (Çağdaş ve Seçer, 2004).

2.2.5. Mükemmeliyetçi Ebeveyn Tutumu

Mükemmeliyetçi ebeveyn tutumunda ebeveynlerin beklentileri çok yüksektir. Çocuklarınla sürekli hatasız, kusursuz bir davranış şekli talep ederler. Mükemmeliyetçi ebeveyn tutumunun yoğunlukta olduğu aile yapısında büyüyen çocukların, anne babalarına karşı koşullu bir sevgi geliştirirler yani sevgi alabilmek için onları mutlu etmeleri gerektiğini düşünür ve inanırlar. Yanlış yapmaktan çekinirler ve yanlış yapmaya tahammül edemezler. Her zaman daha fazlasını daha başarılı daha iyi olmak için çabalarlar hiçbir soruna tahammülleri kalmaz ve sosyal ilişkilerde bu sebeple zorlanırlar (Özyürek ve Şahin, 2005).

2.2.6. Tutarsız Ebeveyn Tutumu

Tutarsız ebeveyn yaklaşımında, anne babanın kendi arasında uzlaşamadığı, çocukların önünde görüş ve fikir ayrılığına düşmeleri ve bu sürekli karar değiştirme şeklinde olan davranış biçimi sonucu çocuğun doğru veya yanlışın ayrımına karar vermede zorlanmasına yol açan bir tutum şeklidir. Bu tutarsızlık ebeveynin farklı davranışlarından kaynaklanabilir yani çocuğa bazen kendisinin bazı şeyleri yapabileceğini problemleri engelleri aşabileceğini söylerken bazen de çocuğun gerektiği kararları aşması gereken durumları kendisi yapamayacağını söyleyebilmektedir. Bu ikilem arasında kalmış olan çocuk nerede ne zaman, ne yapılacağı şeklindeki karar mekanizmasını kullanması gereken durumlarda kafası karışmaktadır (Çağdaş ve Seçer, 2004).

2.2.7. Tutumun Önemi ve Ebeveyn Davranışlarına Etkisi

Uyumlu ve özgür bir aile ortamında, tutarlı, sağlıklı ilişkiler içinde yetiştirilen çocuk özerk bir birey olarak yetişkinlik yaşamına ulaşabilmektedir. Toprağa ekilen ürün, ekilen tohum ve beraberinde düzenlenen yakın çevre şartları ile doğru orantılı olarak gelişir. Bu nedenle anne babanın davranış şekli, çocuğun gelişmekte olan kişiliğini, benzer ailesine benzer tutumları sergilemesi ile ortaya koyar. Anne ve babanın çocuklarına yönelik tutumlarının sağlıklı olması büyük oranda yetişkinin, kendi içlerinde barışık, dengeli, huzurlu, birbirlerine karşı sevgi ve saygılı olmalarına bağlıdır (Yavuzer, 1989). Anne baba tutum ve davranışları kültür ve değer aktarımında önemli bir rol oynarlar. Bu nedenle anne baba tutumları kültürden farklı düşünülemez. Her kültürde anne babalar kendi toplum yapısında bulunan kültürel kodları çocuklarına aktarmak için kendi yaşadıkları kültürel kodlarında bulunan çocuklara yönelik yetiştirme tutum ve davranışları günlük olarak uygulamaya geçerler (Kağıtçıbaşı, 2007). Çocuğun toplum içinde ve ailedeki konumunu anne-babasının tutumları şekillendirir. İlk rol modelleri olan ebeveynleri ve onların tutumları çocuğun kişilik yapısının oluşmasında çok önemli rol oynar. Demokratik/dengeli tutumdaki ailelerde yetiştirilen çocukların ebeveynlerinin aktardığı değerleri içselleştirdikleri ve psikolojik olarak gelişimlerinde olumlu sonuçlar gösterdiklerini, geçmiş araştırmalar bu tutum tarzının akademik başarı, arkadaşlarla ilişkilerindeki uyuma kadar pek çok alanda olumlu sonuçla ilişkili olduğunu göstermiştir (Spera, 2005). Steinberg'in (2001) yaptığı derleme çalışmasında "demokratik/dengeli ebeveyn tarzının psikolojik gelişim üzerindeki olumlu etkisinin ve yararlarının aile yapısı, sosyo-ekonomik düzey ve etnik köken farklılıklarının ötesinde belirgin olarak gözlendiği" sonucuna varılmıştır.

2.3. Aşırı Ebeveynlik Kavramı

Çoğu ebeveynin bildiği en iyi işi yaptığı ve çoğu ebeveynin çocuklarına hayata en iyi başlangıcı vermek için çok çalıştığı güvenle söylenebilir. Son zamanlarda, yorumcular belirli ebeveyn gruplarının 'aşırı koruyucu ebeveyn' olabileceğini öne sürdüler. Bu 'aşırı ebeveynliğin', çocukları izleme, koruma veya onlara bakma gibi değerli ebeveynlik uygulamalarını aşırı kullanmayı içerdiğine dair bazı öneriler bulunmaktadır. Ayrıca, "aşırı ebeveyn" olan ebeveynlerin, çocukları gelişim evrelerinde ilerledikçe ebeveynlik tarzlarını değiştirmemeleri, onlara daha fazla bağımsızlık vermeleri veya onlardan daha yapabileceklerinden fazlasını beklememeleri gerektiği önerilmiştir. Ayrıca 'aşırı ebeveynliğin' çocukları olumsuz etkileyebileceğine dair spekülasyonlar da vardır (Locke ve ark. , 2012). Diğer yandan akademik ortamlarda ebeveyn kontrolü üzerine yapılan araştırmalar, ebeveynlerin çocuklarında özerkliği desteklemek yerine kontrole yöneldiğinde, çocuğun akademik ortamlarda özerk olma motivasyonunu geliştirmede başarısız olabileceğini göstermiştir (Grolnick, 2009). Bu aşırı çaba gerektiren ebeveynlik yaklaşımının, genellikle ebeveynler tarafından, çocuklarının mevcut ve gelecekteki kişisel ve akademik başarısını geliştirmek için sevgi dolu ama yanlış yönlendirilmiş bir girişimde bilinçli olarak seçildiği varsayılmıştır. Pek çok popüler medya yazarı, çocukların bağımsızlıklarını geliştirmelerine veya tam işlevli, toplum bilincine sahip yetişkinler olmalarına izin vermediğini iddia ettikleri için, aşırı derecede geliştirici bir ebeveynlik yaklaşımıyla yetiştirilen çocuklar için ani veya nihai zarar olacağını varsaymaktadır (Locke ve diğer., 2012). Benzer şekilde Ungar' göre (2009) aşırı koruyucu ebeveynliği, nispeten güvenli ortamlarda çocukları hakkında aşırı endişe duyma ve çocuk olgunlaştıkça ebeveyn kurallarında esneklik göstermeyen gelişimsel özelliklerinin gelişmesini kısıtlayan ebeveynlik olarak tanımlamıştır. Ebeveynlerin aşırı katılımını, çocuklarının özelliğini ve benlik saygısını vurgulamak olarak tanımlamakta ve ebeveynlerin bir çocuğun her zaman istediklerini almasını sağlamak için çaba sarf etmelerine neden olduğunu ileri sürmektedir. (Twenge ve diğer.,2009'dan akt., Locke, 2012). Ebeveynlerin, çocuklarının yaşam deneyimini geliştirme sorumluluğunu üstlendiği aşırı ebeveynlik eylemleri, çocuklarının yaşamlarının birçok alanında değişiklik yapma konusundaki algılanan yeteneğini ve onların iyi olma duygularını etkileyebilmektedir (Locke ve diğer., 2012). Aşırı ebeveynler çocuklarının hayatlarının her detayını bilmek, bir arkadaş olarak algılanmak isteyebilmektedirler, öte yandan çocuklarını yakından takip edebilir son derece kontrollü olup faaliyetlerin aşırı derecede

kısıtlayıcı olabilir araba kullanmayı öğrenmesini bile engelleme şeklinde davranabilmektedirler. Araştırmalarda helikopter ebeveynlik bir kavram olarak kullanılırken bu kavram içinde alt başlık olarak aşırı koruyucu ebeveynlik bir davranış şekli olarak tanımlanmaktadır (Segrin ve diğer., 2013). Bu tür ebeveynlik anlayışını benimseyen anne-babalar, sürekli olarak aşırı koruyucu, sürekli yönlendirici ve bu yönergeleri çocukları adına uygulayan ebeveynler olarak belirir. Fazla koruyucu yaklaşımları nedeniyle, çocukların karar alma süreçlerine yoğun bir müdahalede bulunurlar, sürekli denetim altında tutarlar ve çocukların yaşamlarına, kararlarına ve kişisel gelişimlerine aşırı derecede müdahil olurlar, bu da çocukları bağımlı bir konuma getirebilir. Bu tür ebeveynler, çocukların üzerinde olması gereken sorumlulukları kendi sorumlulukları gibi benimseyerek yerine getirirler. Bu durumu, örneğin çocuklarını evde yalnız bırakmak zorunda kaldıklarında sık sık aramaları, çocukların ev ödevlerini ve projelerini yapmaları, belirli aralıklarla okula giderek materyallerini denetlemeleri ve dolaplarını düzenlemeleri şeklinde gösterebiliriz. Bu aşırı kontrolcü ve koruyucu eğilimleri genç yetişkinlik dönemine kadar sürdürebilir, bu da çocukların kendi karar verme yeteneklerini geliştirmelerini engelleyebilir. Bu durum, çocukların anne ve babalarıyla olan ilişkilerini zedeler, öfke patlamalarına neden olabilir ve bilişsel, psikolojik, fiziksel ve sosyal gelişimlerini sağlıklı bir şekilde tamamlamalarını engelleyebilir (Ertuna, 2016).

Segrin ve arkadaşları (2013)' na göre aşırı ebeveynlik gelişme çağında olan yetişkinlerin, ihtiyaçlarını fazlasıyla karşılayan ve gelişim evresine uygun olmayan ebeveynlik tarzlarının uygulanmasını içerir. Aşırı koruyucu ebeveynlik tarzının riskten kaçınan, kaygılı ebeveyn katılımı ile aşırı tavsiye, problem çözme ve somut yardım sağlanması yoluyla gelişimsel dönemine uygun olmayan ebeveynlik şeklinin uygulanmasını içermektedir. Aşırı ebeveynlik çocuğun ihtiyacı henüz olmadan, çocuğun bir talebi olmadan, olabilir düşüncesiyle ihtiyacı öngörülerek her şeyi temin etmektir. Duygulu (2022)'ya göre ebeveynlerin aşırı koruyuculuğu üzerine ilgili araştırmalar, aşırı ebeveynliğin potansiyel bir nedeninin ebeveyn kaygısı olduğunu göstermektedir. Ebeveyn kaygısının ebeveyn aşırı korumacılığını doğurduğu anlaşılmaktadır. Aşırı hoşgörüyle karşılanan bir çocuğun, genellikle uygun iç kontrol mekanizmalarını geliştirmekte yetersiz kaldığı ve davranışlarında yıkıcılığın baskın olduğu gözlenmektedir. Bu tür bir çocuk, potansiyel olarak 'canavar' benzeri bir davranış

sergileme eğilimindedir. Çocuk kendisine çizilen sınırları kabul etmez, kendi isteklerinin her şeyin önünde olması gerektiğini düşünür ve en küçük engel durumu ile karşılaştığında mutsuzluğa kapılabilir. Aşırı hoşgörülü ebeveynlerin çocukları, agresif, öfkeli, bencil ve ebeveynlerinin talimatlarına karşı duyarsız bir tutum sergileyebilirler (Sargın, 2001). Bu tür davranış kalıpları zamanla çocuğun etrafındaki her bireye yönelmesi muhtemeldir. Aşırı hoşgörülü ebeveynler, çocuklarına sınırlar koymadıkları için, bu çocuklar disiplinsiz, sınırlarını belirleyemeyen, ne zaman nerede nasıl davranmaları gerektiğini bilmeyen ve kurallara uymayan bireyler olarak yetişebilirler (Öz, 2004). Aşırı serbestlikle büyümüş birçok çocuk arasında çekingenlik sıkça gözlenir. Bu durum, kendi içsel yıkıcılık ve kararsızlık eğilimlerinden kaynaklanmaktadır. Bu bireyler için karar vermek oldukça zorlayıcı bir görevdir. Ebeveynlerinin çizmediği sınırları kendi başlarına çizme gerekliliği hissetmişlerdir ve bu sınırlar genellikle diğer ebeveynlerin koyabileceğinden daha sıkı olabilmektedir (Yavuzer ve ark., 2003). Thomasgard (1998) 'a göre ebeveyn kaygısının çocuğu savunmasız olarak görmeyle olumlu bir şekilde ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. Bu da ebeveynlerin kendi kaygılarını çocuğa yansıtması ve çözümü için de aşırı koruyucu ebeveynlik gösterdiğini ileri sürmektedir. Günümüzde aşırı anne ve babalık adı verilen olgunun içeriği çocukların daha yedinci ayından itibaren onlara uygun programlar oluşturmayı kapsamaktadır. Bazı ebeveynler kendi çocukluk yaşantıları sebebiyle eksik kalan taraflarını çocukları üzerinde tamamlamaya çalışırken, kimileri de çok yetenekli, başarılı ve hatasız çocukları olmasını amaç edinmektedir. Bu sebeple çocuklar erken yaşlarda pek çok yeteneği ve beceriyi kazanabilmesi için türlü sanat, spor dallarının kurslarına yazdırılmaktadır. Ailelerin gözden kaçırmakta olduğu şey ise çocuğun kendi isteği ya da becerisi ve yatkın olduğu alanların neler olduğu ile ilgili kısmıdır (Furedi F. , 2013). Bazı ebeveynler çocuklarının ve çevrelerindekilerin taleplerine sürekli karşılık vermeye, tüm işlere koşmaya çabaladıkları için kendine zaman ayırma noktasını göz ardı etmektedirler. Bu da git gide çözülmesi zorlaşan yıpratıcı sorunlara yol açabilmektedir. Böylece ebeveynlik rolünden çıkamayan çiftlerin birbirlerine olan ilgisini, zaman ayırma süreleri azalabilmekte; misal bir karı koca sadece anne ve baba rolü üstlenip ebeveynlik rolünden çıkamamakta ve karı koca olmayı unutabilmektedir. Bu da akabinde birlikteliklerini etkileyen bir duruma yol açmakta ve çocukla alakalı her türlü karar da çatışmalar, tahammülsüzlükler yaşanabilmektedir (Furedi, 2013).

Çocuklar için kendilerinin ayakları üzerinde durabileceklerini öğretmek yerine her istediklerini, kendi yapmaları gereken sorumluluklarını onlar yerine yapmak tercih edilmektedir. Çocuklar gerçek dünyaya girdiklerinde kendi ayakları üzerinde durabilecek, çektikleri zorluklardan güçlenerek gelişerek çıkabilecek şekilde yetiştirilmelidir. Söz konusu çocuklar olduğu zaman ebeveynler ellerinden geleni yapmaya çalışıyor ve çocukların mutsuz olmaması, zor bir hayat geçirmemeleri temennisiyle her taleplerini yerine getirilmektedir. Çocuklarda bulundukları her ortamda okul sınıflarında, misafirlikte, oynadıkları maçtaki takımında ortamın odak noktası hizmet edilen, tabiri yerindeyse kralı-kraliçesi olma beklentisinde olmakta ve bunu istediği düzeyde göremeyince de hırçınlaşacak ve hayal kırıklığına uğraması muhtemeldir (Furedi, 2013). Ayrıca günümüz çocuklarının günlük yaşamlarında hemen hemen tüm alanlar bir uzman (öğretmen-oyun grubu) ya da yetişkin kontrolü altında geçmektedir. Çocuklarının güvenliği ve gelişimi hakkında aşırı endişeli ebeveynler çocuklarının tüm kurs ve çalışmalarını takip etmekte ve bunlardan en yüksek başarı elde etmelerini noktasında beklentiye girmekte ve bunun için de çabalamaktadır (Applebome, 1997). Aşırı koruyucu ebeveynlik terimi zaten doğası itibariyle olumsuzdur; aşırı ebeveynliğin ne kadar zarara yol açtığını ve kaç kişinin aşırı ebeveynlik suçunu işlediğini saptamak için ebeveynliğin ne zaman aşırıya kaçtığını tanımlamak gerekmektedir. Kohn, (2014)' a göre bir davranış biçiminin "yoğun", "aşırı" veya gelişimsel açıdan yersiz ve uygunsuz" olduğunu sapmak güçtür. Yinelemek gerekirse uygunluğun, koşullara ve çocuğun kişiliğine bağlı olduğunu ileri sürmüştür. O halde sorunlu ebeveynlik tanımı ebeveynin bu tutumu ne ölçüde, hatta nasıl müdahale ettiğine değil, bunu "neden" yaptığına değinmesi gerektiğini savunur. Tıpkı çocuklar gibi, ebeveynler söz konusu olduğunda da yalnızca görebildiklerimize ve ölçebildiklerimize odaklanırsak, eylemlerin altındaki neden ve gerekçeleri gözden kaçırılabilir. Kısacası ebeveynlerin çocuklar için çok şey mi yaptığını sorgulamak yerine kimin için yaptığını sorgulamak daha yerinde olduğu şeklinde görüş bildirmiştir. Birey olarak değerlerinden kuşku duyan ebeveynler bazen kendilerinde eksik olan şeyi tamamlamaya o denli yoğunlaşır ki, çocuklarının gerçekte nasıl biri olduğunu neye ihtiyaç duyduğunu fark etmeleri zorlaşabilmektedir. Aşırı koruyucu ebeveynler aşırı korumacı ve çocuklarının tercihlerine, hayatlarına fazlasıyla dahil olan ve akademik olarak çocukları adına karar veren başarı odaklı bir konumda yer almaktadır (Hershatter ve Epstein, 2010; Kwon, Yoo ve Bingham, 2016). Çünkü helikopter ebeveynler de başarı odaklı özellikle akademik beklentisi yüksek, aile

bağlarına ve değerlerine önem veren ebeveynler oldukları görülmektedir. Çocuklarının kontrolü ve takibi konusunda özellikle teknolojinin gelişmesiyle birlikte sosyal medya ve internetten faydalanmaktadırlar (Duygulu, 2018; Ertuna, 2016). Çocuklarının ev ve proje ödevlerini yapmakta, belirli aralıklarla okula giderek materyallerini kontrol ve dolaplarını düzenlemektedirler. Aşırı kontrolcü ve aşırı koruyucu eylemlerini çocukları birer yetişkin olana dek sürdürürler. Bu tarz ebeveynlik tutumunu benimsemiş anne babalar çocuklarından yüksek beklentiler içine girmektedir. Bu durum özellikle akademik alanda olmaktadır. Çocuklarının gelecekleri hakkında yüksek düzeyde kaygı duyan bu tarz anne babalar çocuklarının ödevlerini kendi ödevleri gibi yapar, tercih edilecek mesleği kendi meslekleri gibi belirler ve çocuklarının sosyal beceriler açısından diğer çocuklardan önde olmasını istedikleri için de çocuklarının ilgi ve yeteneklerini göz önünde bulundurmadan etkinlik, aktivite ve kurs peşinde koşmaktadırlar.

Madeline (2012) 'nin da ifade ettiği gibi *"Aşırı ebeveynliğe en çok meyleden kişiler aslında mutsuz ebeveynlerdir."* Araştırmalara yakından bakınca "aşırı karışma" olarak tanımlanan davranış ve yaklaşımların aslında çocuklara uygulanan aşırı bir kontrol olarak ele almamız olanaklıdır. Burada söz edilen ebeveynlik yaklaşımı aslında eleştirilen bir geleneksel ebeveynlik türü ve en enteresan kısmı ise çocuğa saygıyı hiç içermemektedir. Kontrolcülük farklı şekillerde ortaya çıkabilmektedir; biri psikolojik kontrol bir diğeri davranışsal kontroldür. Davranışsal olan adının ifade ettiği şekilde tekniktir. Psikolojik kontrol ise inceden inceye uygulanır ve yoğun bir müdahale içermektedir. Zararları olasılıkla daha fazladır. Ebeveynin istediği gibi davrandığınızda çocuk sevgi ve kabul ile karşılaşırken ebeveynin istediği gibi davranmadığında çocuk kendini suçlu hissettirilir. Uslu durduğunda sevilen, kucaklanan, aferinlere boğulmaktadır. Ama ebeveynin istediğini yapmadığında tüm sevgi geri çekilir ve ortam kutupları andırmaktadır (Kins ve diğer., 2012).

2.3.1. Aşırı Ebeveynliğin Zararları

Toplumsal değişimlerin etkisiyle çocuk yetiştirme ve ebeveynlik yönelimleri yeni formlar kazanmaktadır. Günümüzde uzmanlık bilgisine olan artan ihtiyaç düşüncesinin yaygınlaşması, aile dinamiklerinin evrilmesi, çocukların artan bir öneme sahip olması ve daha bilinçli, eğitimli bireyler olarak yetiştirilme amacı, bu evrimi şekillendiren faktörler arasında sayılabilir. Kapitalist sistem, çocukların daha iyi koşullarda büyümesini, bilgi temelli eğitim almalarını ve genel anlamda bilinçli olmalarını teşvik etmiştir. Bu süreçte medya, kitle iletişim araçları, çocuk yetiştirme rehberleri ve kapitalist sistem, bu değişimi destekleyen yardımcı araçlar olarak rol oynamıştır (Vakıf, 2018). Günümüzde, yeni çocuk ve ebeveynlik formları ortaya çıkmaktadır. Modernliğin sınırlarının ötesine geçilerek, çocuklar ve ebeveynler, neomodern kalıplar içinde yeniden şekillenmekte ve yeni bir çocuk ve ebeveynlik dinamiği ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, çocukluk deneyimleri tek bir standart biçim yerine çeşitlenmiştir. Benzer şekilde, ebeveynlik biçimleri de tek tip olmaktan çıkmış, çeşitli varyasyonlara sahip hale gelmiştir. Günümüzde ebeveynler ve çocuklar, tüketim kültürü, kapitalizm ve risk unsurlarıyla iç içe geçmiş durumdadır. Bu nedenle, önceki anlatılanların ötesinde, yeni çocukluk ve ebeveynlik şekillerinin nasıl şekillendiği, hangi özelliklere sahip olduğu ve hangi kavramlarla tanımlandığı daha ayrıntılı bir şekilde incelenmelidir.

Bugünün toplumlarında, çocukların şekillendirilmesi yaklaşımları değişmiştir. Modern toplum içinde, ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel faktörler, çocuğa yönelik bakış açısını belirlemektedir. Çocukların yaşantıları, endişe dolu, güvensizlik sorunları yaşayan ve her anlarını etkinliklerle doldurmaya çalışan ebeveynler tarafından çevrelenmektedir. Kültürel özellikler, risk ve tehlike korkusundan şekillenen, çocukların gelişimi üzerinde önemli etkiler taşımaktadır (Furedi , 2013).

Fazla yüz vermek ve müsamaha göstermek biçimindeki aşırı ebeveynliğin zararlı olduğuna dair kanıt sayısı, kontrolcülük biçimindeki aşırı ebeveynliğin zararlı olduğuna dair kanıt sayısından az durumdadır. Ebeveyn kontrolü, çoğu kültürde ve etnik gruplarda tüm yaş gruplarında çocuklar (genç yetişkinler) üzerinde yıkıcı etkiler yaratmaktadır. Çocukları sık sık gözetleyerek pamuklara sarmak onların ruhsal sağlığına ciddi şekilde zarar verebilmektedir. Sebebi ise çocuklar yetişkinlerle birlikte büyümeyi öğrenmeleri gereken zamanda çocuk davranışında kalma eğiliminde olmalarıdır (Furedi F. , 2013).

Ebeveyn müdahaleciliğinin, çocukların eylemlerini kendilerinin tamamlaması gereken durumlara aşina olmamasının ve çocuklarda öz-yeterliliğin azalmasının sonucu olduğu tahmin edilen ve çocuklarda daha yüksek ayrılık kaygısı düzeyleri ile ilişkili olduğu da görülmektedir (Duygulu, 2022).

Kohn (2014), yapılan çalışmaları incelediğinde aşırı ebeveynliği çocuğa o kadar duyarlı olarak gözlemlediler ki, çocuğun ihtiyaçları, çocuğun kendi yaşamı için daha bağımsız sorumluluk alması gereken yaşlarda bile, ebeveyni yaşamının merkezinde yer aldığını ileri sürmektedir. Bir ebeveyn, çocuğunun her zaman haklı ve yetenekli olduğunda veya sürekli tehlikeyle karşı karşıya olduğunda ısrar ederse bu, çocuğun başarı ve güvenli yaşamasını sağlamak için ebeveynin daha fazla efor harcamasına ve eylemlerine neden olabileceği varsayılmaktadır. Çocuğunu fazlaca koruyan sürekli odağı, sevgisi, ilgisi ile çocuğunu boğan ve bebeklik tutumu ile muamele edilen çocuk yaşamında kendine ait bir dünyayı inşa etmekte güçlük yaşama olasılığı vardır. Sayar (2012)'a göre aşırı ebeveynliğin, ebeveynlik duyarlılığının çok yüksek seviyelerde ve çocuk başarısı için yüksek taleplerde olmasıdır. Aşırı ebeveynlik eylemlerinin, çocuk direncinin azalmasına, bir hak duygusuna, çocuk kaygısına, yaşam becerilerinin azalmasına ve yetersiz sorumluluk veya öz yeterlilik duygusuna neden olduğu düşünülmektedir.

Duygulu, (2022) 'ile yapılan röportajda,

> *"Aşırı ebeveynlik yeterince iyi ebeveynlik demektir. Helikopter ailede çocuk proje olarak görülür. Aşırı ebeveynlik çocuğun ihtiyacı henüz olmadan, olabilir düşüncesiyle daha ihtiyaç duymadan her şeyi temin etmektir. Merkeze çocuğu oturtmaktır. Ebeveyn yine baskındır. Ne yapacağını, giyeceğini, nereye gideceğini söyler. Tamamen merkeze çocuğu alır ve etrafında anneler pervane olur. Bu bir iyilik hali mi? İyi anne olma durumu mu yoksa en mükemmeli ben verdim hissiyle bir tatmin mi? Türkiye'de algı şu şekildedir; anne-baba değerli hissetmek için aşırı değer veriyor. Bana yapılmamıştı çocuğuma yapmalıyım, fikriyle yola çıkıyor. Aşırı kollayıcı davranılıyor. Ebeveyn çocuğunun özgür olduğunu istediği çoğu şeyi yapabileceğini savunur bunu yaparken aslında özgürlük olarak adlandırdığı şey de anlatmak istediği farklı bir durumdur. Her şeye sahip olabileceğini yani istediği şeyleri alabileceğini sağlamaktan bahseder. Bahsettiği kendi ekonomik özgürlüğüdür. Ancak karar verici, inisiyatif alıcı, sorumluluk sahibi olması noktasında çocuk zayıf kalıyor ve sorumluluklarıyla yüzleşemiyor, yüzleşmiyor. İhtiyaçla istek arasındaki sınırı karıştırdıklarını da ekledi*."

Şeklinde görüş belirtmiştir

2.4. AKADEMİK BAŞARI

2.4.1. Akademik Başarı Kavramı

Akademik başarı, öğrencinin aldığı derslere yönelik notların ortalaması olarak tanımlanır ve öğrencinin eğitim amacına ulaşma düzeyini gösterir. Akademik başarı, bireyin kendisi, ailesi ve toplum için önemlidir. Başarısızlık, özgüveni azaltabilir, bireyde işe yaramazlık hissi oluşturabilir ve toplumun kalkınmasına katılma sürecini engelleyebilir. Akademik başarı üzerinde aileden, öğrenciden ve okul ortamından kaynaklanan değişkenler etkilidir (Şenel Ö. O., 2014). Ailenin sosyo-ekonomik düzeyi, tutum ve davranışları, eğitim anlayışı, öğrencinin zihinsel-duygusal-sosyal gelişimi, motivasyonu, ders çalışma alışkanlıkları ve okula ilişkin algıları bu değişkenlere örnek olarak verilebilir. Akademik başarının çok sayıda faktörden etkilendiği ve bu nedenle çok yönlü bir kavram olduğu ifade edilmektedir. Akademik başarıyı etkileyen en önemli faktörler arasında ebeveyn tutumu, okul personelinin yaklaşımı ve öğrencilerin kendi kişilik özellikleri yer almaktadır (Yıldırım , 2000).

Okulda gösterilen başarı, akademik açıdan üstün bir durumu ifade eder. Üstün olarak kabul edilen puanlar başarıyı temsil ederken, daha düşük puanlar başarısızlığı simgeler. Okul, akademik yönden üstünlük için planlama yapılan, bilgi kazanımının sağlandığı ve zihinsel gelişimin yaşandığı bir ortamdır.

2.4.2. Akademik Başarıyı Etkileyen Etmenler

Akademik başarı, eğitim süreci boyunca verilen derslerin hedeflerine ulaşılıp ulaşılmadığını belirlemek amacıyla yapılan ölçme ve değerlendirmeler sonucunda öğrencinin ilgili derse ait notlarının ortalaması olarak ifade edilmektedir (Şenel, 2007). Öğrencinin demografik ve kişilik özellikleri, akademik başarıya etkide bulunur. Bu özellikler arasında zekâ, cinsiyet, kişilik özellikleri, algılama biçimleri ve sosyal beceriler yer almaktadır. Öğrencinin öğretmenleri ve akranlarıyla ilişkileri okulda şekillenirken, ana-baba ilişkisi doğumla birlikte başlar. Bu ilişkiler ev ve okul deneyimleriyle benzerlik gösterebilmektedir. Ev ve okul koşulları kontrol edilse de bazı çocuklar daha etkili ilişkiler kurabilir. Olumlu ilişkiler ve etkileşimler, çocukların genel iyiliklerini ve gelecekteki gelişimlerini olumlu yönde etkileyebilmektedir (Huang, 2008).

Çocuklar, ilgi gösteren yetişkinlerle iş birliği yapmaya daha yatkındır. Ebeveynler ve öğretmenler, evde ve okulda gerçekleşen eğitim etkinliklerinde çocukların görüşlerine

başvurduğunda ve onları kararlara dahil ettiğinde, çocuklar başarıya ulaşmak için daha fazla çaba sarf etmektedirler. Ancak, kendilerini görmezden gelindiğini düşündüklerinde, çocuklar çaba göstermekten vazgeçebilmektedir (Duan, 2018). Öğrencinin kişisel özellikleri yanı sıra, ana babalara özgü bazı faktörler de akademik başarıyı etkiler. Evde oluşturulan ortam, aile içi ilişki, eğitime katılım, aile yapısı, sosyoekonomik durum, eğitim seviyesi, yaşanılan yer ve çevresel faktörler gibi koşullar, öğrencilerin akademik başarılarını belirlemede etkilidir (Çelenk, 2003). Aile yaklaşımının, okula katılımın ve aile içi uyumun, öğrenci akademik başarısı üzerinde belirgin etkileri bulunmaktadır. Yüksek akademik başarı elde eden çocukların genellikle aileleri, eğitim konusunda destekleyici bir tutum sergilerler. Araştırmalar, ailenin koruma, bakım ve şefkat konularına duyarlılığının, akademik başarının artışında önemli bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, akademik başarının gelişiminde ailenin, okulla birlikte iş birliği içinde bir eğitim programı oluşturması ve sürekli bir okul-aile iletişiminin sürdürülmesinin kritik öneme sahip olduğu görülmektedir (Underwood, 2011).

2.4.3. Akademik Başarı ve Özyeterlilik ile İlişkisi

Öz yeterlilik, Bandura (1997) tarafından sosyal bilişsel öğrenme kuram içerisinde geliştirilen ve "yetkinlik beklentisi"," öz yeterlik inancı" şeklinde iki farklı şekilde Türkçeye çevrilen kavramdır. Kişinin belli bir performansı göstermek için gerekli çalışmaları organize etme ve başarılı olarak yerine getirme gücüne ilişkin, kendisine dair inancı öz yeterlilik olarak adlandırılmaktadır. Öz yeterlilik sosyal, duygusal, davranışsal, bilişsel becerileri içinde bulunduran ve pek çok amaçlar doğrultusunda organize olması ve yerine getirebilme kapasitesine verilen isimdir. Öz yeterlilik aslında kişinin becerilerinin bir fonksiyonu olması yanı sıra bu becerisini kullanarak yapabileceklerine dair kendisi ile ilgili yargılar bütünüdür. Öz yeterlilik kendi içerisinde dörde ayrılır. Birincisi tamamlanmış olan performansları yani geçmiş yaşantısında edindiği tecrübelerle tamamladığı, başarıya ulaştığı deneyimlerdir. Bu deneyimler sayesinde kişi öz yeterlilik inancında belli bir seviyeye ulaşmaktadır. Pekiştirilen başarılarla gelişen kuvvetli öz yeterlilik algısı sonrasındaki başarısızlıklarını da kendisinin etkilenmemesini sağlamaktadır. İkincisi model alma özelliği, insanlar yeteneklerini başka insanların benzer olaylarda başarıya ulaşmış yaklaşımlarını gözlemleyerek, kendisine yakın özellikteki kişilerin de başarılarını inceleyerek yetkinliğini arttırmaktadır. Üçüncü özellik ise sözel ikna yani kişinin başkalarının sahip olduğu becerileri yönelik yaptıkları sözlü

değerlendirmeleri içermektedir. Kişiler başaracağına dair inandırıldıklarında daha fazla çaba göstermekte ve kendi yeterliliklerinden şüphe duymadan çabalarını sürdürmektedirler (Schunk, 1991).

Sonuncusu fizyolojik tepkiler, burada kişi performansı alanında yaşadığı sinir heyecan kaygı gibi duyguları ya da fiziksel olarak verdiği tepkileri (terleme, kalp atışı) kişinin öz yeterliliği hakkında fikirlerini etkilemektedir. Genel olarak olumlu duygular öz yeterliliğe dair algıyı güçlendirirken, olumsuz duygular ise kişinin öz yeterlilik algısını zayıflatmaktadır. Öğrencilerin öz yeterlilik algılarına göre, görevlere yaklaşımları ve çaba düzeyleri farklılık gösterir. Kendi yeteneklerine güvenen öğrenciler zor görevleri kaçınılması gereken tehlikeler olarak görmez, aksine bu görevlere meydan okur ve çaba sarf eder. Bu öğrenciler, çaba gerektiren hedefler belirler ve başarısızlıkla karşılaştıklarında pes etmeyip daha fazla çaba gösterirler (Bower ve diğerleri, 2009). 11. sınıf öğrencilerinin üniversite giriş sınavı sonuçlarını tahmin etmede öz-yeterlik, umut ve kaygının rolünü inceleme amacıyla yapılan çalışmada Kemer (2006), öğrencilerin üniversite giriş sınavı puanlarına yönelik üç ayrı regresyon analizi gerçekleştirerek elde edilen sonuçlar ile öğrencilerin sınav sonuçlarının hem öz-yeterlik düzeyleri hem de sınav kaygıları tarafından etkilendiğini göstermektedir. Ayrıca, lise öğrencileri üzerinde yapılan başka bir çalışma da öğrencilerin öz-yeterlilik seviyelerinin İngilizce başarılarını öngördüğünü ortaya koymaktadır.

2.4.4. Akademik Başarıya Ebeveyn Tutumlarının Etkisi

Başarılı olmak için çevrenin etkisi ve önemi büyüktür. Motivasyon, aileden destek, alınan eğitim, sağlıklı olma durumu, biliş düzeyi, beceriler, keyif alınan aktiviteler, kaygı düzeyi, öğretmenin destekleyici rolü, derslere planlı ve programlı hazırlık ve tekrarlar, akademik başarı için önemlidir (Kasatura, 1991).

Gray (2017)' e göre okul başarısı, akademik motivasyonun ve öğrenmenin birbiriyle ilişkili olduğu görülmektedir. Öğrencilerin ihtiyacı olan uyarıcıları aldıklarında derse olan ilgilerinin artacağı ve bunun okuldaki akademik başarılarına motivasyon sağlayacağını ileri sürmüştür. Öğrencilerin akademik olarak güdülenme düzeylerini etki eden pek çok faktörden söz etmek mümkündür. Bunlar biri de ailesi olarak düşünülebilir. Ebeveynlerin başarıyla ilgili inançları ve davranışları, çocuklarının kendi yeteneklerini ve öğrenmeyi nasıl algıladıklarını etkileyebilmektedir. Anne-baba ilgisi, çocuğun eğitimiyle meşgul olunan etkinlikler ve çocuğun eğitimi, okulu ve öğretmeni hakkında

pozitif tutumlar gibi birçok şekilde tanımlanmakta ve ölçülmektedir (Kohl ve diğer., 2000). Ebeveyn tutumları, öğrencinin varlığında belirgin olmasa da ruhsal bir faktör olarak ortaya çıkar ve çocuk üzerinde etkili olur. Öğrencilerin akademik başarıları, ebeveyn tutumlarından belirgin bir şekilde etkilenir. Tutarsız ve çelişkili etkileşimlerin olduğu aile profilinde, anne baba arasındaki ilişkisel sorunlar, aile ortamında yaşanan problemler, sevgisiz, ilgisiz ve şefkat yoksunu davranışlar, katı ve baskıcı tutumlar veya aşırı ilgi veya koruyucu davranışlar gibi durumlar öğrencinin akademik başarısında sorunlara neden olabilir (Gülkaya, 2018). Yapılan araştırmalar, anne-baba ilgisinin öğrencilerin akademik başarısını olumlu etkilediğini göstermektedir. Anne-babaların evde çocuklarıyla okulla ilgili konuşmalar yapması, ev ödevine yardım etmeleri, okuldaki etkinliklere ve toplantılara gönüllü olarak katılmaları, öğretmenlerle görüşmeleri gibi etkileşimlerin önemli olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, anne-babaların çocuklarının eğitimine ilgi göstererek evde okuryazarlık becerilerini öğretmeyi teşvik etmeleri, okumada çocuklarına model olmaları ve onların okuma alışkanlıklarını desteklemeleri ile çocukların akademik başarıları arasında olumlu bir ilişki bulunmuştur (Şengönül, 2019, s.278). Aile içindeki tutumlar çocuğun akademik başarısını etkileyen unsurlardır. Bu belirleyiciler; ebeveynler, çocuklara motivasyon, görev farkındalığı ve özgüven konularında yardımcı olma, çocuğa başarılı olması için baskı uygulamama, çocuklarının kapasitelerinin üzerinde bir beklentiye girmeme çocuğun kayıtlı olduğu okul hakkındaki düşünceleri, çocuğun başarısını etkilemektedir. Ebeveynler, olumsuz algıları çocuğa yansıtma durumunda çocuğun başarısını olumsuz etkilenme olasılığı yüksektir (Göknar, 2004, s.93). Ebeveyn katılımı, ilk başta çocuğunun akademik başarısını desteklemek amacıyla okul ile etkileşim içinde olmayı ifade ederken, ilerleyen süreçte ebeveynlerin çocuklarının akademik gelişimini teşvik eden her türlü etkileşimi içeren bir kavram olarak tanımlanmaya başlanmıştır (Jeynes, 2007 akt. Kilili, 2021).

Hem akademik hem de sosyal gelişim açılarından öğrencinin ilerlemesi için okul ve ebeveynler arasında iş birliği gerekliliği vurgulanmaktadır. Bu yaklaşım, öğrencinin mevcut potansiyelini açığa çıkarmada kritik bir rol oynamaktadır. Ancak, ebeveynlerin bazı durumlarda iş ve ev yaşamlarını dengeleme zorlukları, sınırlı kaynaklara erişimleri ve okul konularında eksik bilgiye sahip olmaları gibi etkenler nedeniyle, ebeveyn-okul etkileşimi istenilen seviyeye ulaşamamaktadır (Williams, 2011 akt. Kilili, 2021).

Epistein ve ark. (2002) tarafından geliştirilen model, okul ve ebeveynler arasındaki etkileşimi artırmayı amaçlayan altı farklı katılım türünü açıklamaktadır. Bu türler sırasıyla şunlardır: ebeveynlik, iletişim, gönüllülük, evde öğrenme, karar verme ve toplumla iş birliği. Ebeveynlik katılımı, öğrencinin gelişim evresini göz önünde bulundurarak, ailenin evde eğitim koşullarını düzenlemesine ve öğrencinin eğitim hayatını desteklemesine yardımcı olmayı amaçlar. Okullar, ailelere çocuklarına karşı ebeveyn sorumluluklarını yerine getirme konusunda bilgi ve beceri sunarak yardımcı olurlar. İletişim katılımı, okul programları ve öğrencinin ilerlemesi hakkında bilgi alışverişi sağlamak için okul ve aile arasında karşılıklı etkileşimi içerir. Gönüllülük, ailelerin okul etkinliklerine katılarak öğrencilere yardımcı olmasını ve öğretmenlerle iş birliği yapmasını içerir. Evde öğrenme, ebeveynlerin öğrencinin okul görevlerini yerine getirmesine, öğrenme etkinliklerine yardımcı olmasına ve karar alma süreçlerine katkıda bulunmasını hedefler. Karar verme katılımı, ailelerin okuldaki kararlarla ilgili söz sahibi olmalarını ve ebeveyn temsilcilerinin seçilmesini içerir. Son olarak, toplumla iş birliği, kaynakların ve hizmetlerin birleştirilerek öğrenme sürecinin desteklenmesini amaçlar. Aile, okul ve toplum arasındaki etkileşim sağlandığında, bireysel ve toplumsal hedeflere ulaşmak daha kolay hale gelmektedir.

2.4.5. Akademik Başarıya Öğretmen ve Okul Yöneticisi Etkisi

Başarıya ulaşabilmek için öğrencilerin sadece kendi çabaları yeterli değildir. Başarıyı etkileyen bazı faktörler; kişisel özellikler, okul-öğretmen faktörü, arkadaşlık ilişkileri ve aileye bağlı sebepler şeklinde sıralanabilir. Okul-öğretmen faktörü ise okul içi ve okul dışı faktörler şeklinde ikiye ayrılabilir. Okul içi faktörler, okul yöneticisi, öğretmenlerin yetkinlik özellikleri (tecrübe, mezun olduğu okul, mesleki yeterlikler, kişilik özellikleri), diğer personel özellikleri (memur ve hizmetli), öğrencilerin sosyo-ekonomik durumu, ilişkileri, okulun alt yapısı(laboratuvar, kütüphane, atölye, teknolojik alt yapı, spor alanları) ve okul içi iklim yer almaktadır (Çelik, 2009, s.97).

Öğretmenler, mesleği öğretme olan kişilerdir. Öğrenme, araştırma yapma isteği ve merak sonucunda ortaya çıkmaktadır ve asla zorlama ile gerçekleşmez. Öğrenme, sadece bilgi edinmekle sınırlı kalmamakta aynı zamanda bilgilerin beceri olarak uygulamaya dönüştüğü bir süreçtir. İnsanlar için öğrenme hayati bir özellik taşır. İnsanlar yaşamak için öğrenmeyi zorunlu hale getirirler (Saygılı, 2015, s.59). Şengönül (2019)' göre anne-babaların çocuklarının okul öğretmenleri ve okul yöneticileri ile iletişimde olması ve iş

birliği yapması, ortak iş birliğinde bulunması öğrencilerinde istenmeyen davranışları azaltılabildiğini ifade etmektedir. Epstein (2016), ailelerin öğrencilerin okul başarısını artırmak için öğretmenler, eğitim uzmanları, yöneticiler ve diğer insanlarla ilişki kurarak iş birliği yapması gerektiğini vurgulamıştır. Okul yöneticilerinin, okuldaki öğrencilerin akademik başarısına etki ettiğini vurgulamıştır. İdarecilerin liderlik rollerinin öğrencilerin akademik başarılarını artırdığı ifade edilmektedir. Yine okul yöneticilerinin iletişime açık olmasının yanı sıra okuldaki sınıf şubelerine ziyarette bulunuyor olması öğrencilerin okula karşı olan hevesini arttırıcı rolü bulunmaktadır (Eligül, 2020).

2.4.6. Akademik Başarıya Okul İkliminin Etkisi

Çalık ve Kurt (2015) 'in çalışmasına göre, okul iklimini ölçmek için yaptıkları araştırma sonucunda üç boyuttan oluşan bir okul iklimi belirlemişlerdir: Destekleyici öğretmen davranışları, başarı odaklılık, güvenli öğrenme ortamı ve olumlu akran etkileşimi. Destekleyici öğretmen davranışları boyutu, diğer örgüt iklimi araştırmalarında da yer alan bir faktördür ve öğretmen davranışlarını çözülme, engelleme, moral ve samimiyet açılarından ele almaktadır. Başarı odaklılık boyutu, öğrencilerin başarısını etkileyen faktörleri içerirken, güvenli öğrenme ortamı ve olumlu akran ilişkileri boyutu ise akran ilişkileri, olumlu ve güvenli öğrenme ortamı faktörlerini içermektedir. Güvenli okul kavramı ise, şiddetin az olduğu, öğretmen ve yöneticilerin eğitimsel görevlere odaklandığı, öğrencilerin kendilerini önemli hissettiği ve öğrenme için fırsatlar sunulan bir okulu ifade etmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Aşırı ebeveynliğin tanımının yapılarak, çocuklarının akademik başarılarına yönelik ileri sürdükleri görüşleri bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımı ile incelenmiştir. Nitel çalışmalarda insanların deneyim edindiği olay ve olguların temel yapısını açıklamak amacıyla gözlemlerin, incelemelerin açıklanması ve yorumlanması sağlanır (Creswell, 2009). Araştırmacılar, katılımcıların görüşlerine göre bir durumu veya olayı anlamaya çalışır (Fraenkel ve diğer., 2011). Bu tür çalışmalar, belge analizi, gözlem ve görüşme gibi nitel veri toplama yöntemlerinin birlikte kullanılmasıyla yapılan bir araştırma türüdür (Yıldırım, 1999). Merriam (2013) göre nitel araştırmalar yaklaşım açısından yapılandırmacılık, olgubilim ve sembolik etkileşimcilikten türemiştir.

Araştırmada veri toplama süreci nitel bir araştırma yöntemi olan olgu bilim (fenomenoloji) deseni kullanılarak yürütülmüştür. Fenomenolojik araştırmalarda farkında olmakla birlikte derinlemesine algı ve anlayış sahibi olmadığımız olgulara odaklanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Ayrıca çalışma grubundaki katılımcıların çalışılan olguyu tecrübe etmiş olması ve bu olguyu dışa yansıtabilmesi gerekmektedir (Rolfe, 2006). Fenomenoloji araştırmalarında, katılımcılar tarafından oluşan bireysel algıların nasıl oluştuğu ortaya konulur (Smith & Eatough, 2007) ve deneyimlerin değerlendirilmesine odaklanılır (Miller, 2003). Bu tür araştırmaların amacı, aynı olayı farklı deneyimlerle edinilen anlayışın özüne ulaşmaktır (Patton, 2014). Çepni'ye (2010) göre fenomenoloji çalışmalarında, insanların bir olgunun (fenomenin) belirli bir yönünü tecrübe etmek, yorumlamak, anlamak veya kavramsallaştırmak için kullanılan farklı yollar tanımlanır. Bu şekilde belirlenen bir olguya yönelik oluşan anlayış ortaya çıkarıldıktan sonra kavramsal açıdan kategorilere ayrılır**.**

Bu çalışmada aşırı ebeveynlik kavramının açıklanması amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan -formlarla- yapılan görüşmelerde yarı yapılandırılmış görüşme formundan yararlanılmıştır. Nitel verilere ulaşmak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde araştırmada yanıtı aranılan sorular önceden hazırlanmakta ve ilgili kişilerden veri toplanmaktadır (Büyüköztürk vd. 2012; Ekiz, 2009). Görüşme tekniğinde belirli bir araştırma konusu hakkında derinlemesine bilgi sağlayabilmek amaçlanmaktadır. Bu

nedenle görüşmelerde bireylerin deneyimi, tutumu, düşüncesi, niyeti, yorumu ve algıları gibi görülmeyeni anlamaya çalışılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Nitel araştırmaların genelinde inandırıcılığı artırabilmek için uzman görüşlerinden yararlanılır (Creswell, 2009). Bu çalışmada "aşırı ebeveyn" kavramının nesnel bir tanımını yapmak hedeflenmemiştir. Çalışmada ortak ve değişmez bir tanıma ulaşmayı değil farklılaşan gerçeklikleri tespit etmek hedeflenmektedir. Fenomenoloji (olgu bilim çalışması) yaşam tecrübelerinin (lived experience) özünde ne anlama geldiğini açığa çıkarmak ve açıklamak için yürütülen sistematik uygulamalardır (Van Manen, 1990, s.10). Diğer bir deyişle fenomenoloji gündelik hayatta karşılaştığımız ancak derinlemesine ne anlam ifade ettiğini bilemediğimiz olgulara odaklanır (Yıldırım, Şimşek, 2016). Aşırı ebeveynliğin özellikleri, aşırı ebeveynlerin davranış şeklinin neden oluştuğu, akademik başarıya nasıl bir etki de bulunduğunu nasıl gerekçelendirdiği açığa çıkarılması gereken durumlardır. Fenomenoloji bir olguyu araştırırken, onun özüne ulaşmada doğrudan deneyimlere önem vermektedir (Bernard & Ryan, 2010; Saban, Ersoy, 2016). Bir olguya dair anlam oluşturmada birey ve dünya birbirinden ayrılamaz (Moustakas, 1994, s.30). Fenomenoloji, kişilerin deneyimleri ve yaşadıkları dünya ile onlara yükledikleri anlamlara odaklanan hem felsefi bir yaklaşım hem de bir araştırma yöntemidir (Polatcan ve Kılınç, 2018). Fenomenolojik araştırmalar da kişiler tarafından olgunun farkında olunan ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir yaklaşıma sahip olunmayan olgulara odaklanılmaktadır; amacı ise bireyin bir olguya ilişkin bakış açılarını, deneyimlerini ve olguya yüklenilen anlamları belirlemek ve ortaya çıkarmaktır (Ersoy, 2016; Yıldırım ve Şimşek, 2016). Fenomenolojik araştırma kendi içinde iki farklı biçimde ele alınmaktadır. Bunlar betimleyici fenomenoloji ve yorumlamacı fenomenolojidir. Her iki biçimde de kişilerin deneyimlerini ortaya çıkarmaya odaklanmaktadır, betimleyici fenomenolojide ise amaç insanların algı ve deneyimlerini betimlemektir. Yorumlayıcı fenomenoloji kişilerin deneyimlerinin tanımlanması veya özünü ortaya koymak yerine günlük oluşumlardaki gizlenmiş anlamlara odaklanmaktadır (Ersoy, 2016). Bireylerin bakış açısını ayrıntılı yaklaşmak ve detayları yakalayabilmek adına çalışmada fenomenoloji (olgu bilim) deseni kullanılmaktadır. Olgu bilim desenine göre gerçek bireylere göre değişir görecelidir ve insanlar bilinç ve algılama şekillerini nesnelere yönlendirirler. Bu nedenle şeylerin anlamları aslında nesnelerin doğasında değil bireyin iç dünyasındadır. Olgu bilimsel bir bakış açısı ile aslında olgunun tam olarak ne anlam taşıdığını bilinmemektedir, ancak birinin olguyu nasıl yorumladığı bilinmektedir (Davis, 1995).

Yani olgular yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilmektedir. Bu olgularla her zaman her yerde çeşitli biçimlerde karşılaşılabilmektedir. Ancak bu karşılaşma, olguları tam olarak anladığımız anlamına gelmez. Olgu bilim ise bu aşina olduğumuz ama tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmak ve belirlemek için bireylere uygun bir ortam ve zemin sağlar. (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.70). Böylece insanların olguyu hem bireysel olarak nasıl anlamlandırdığını hem de paylaşılan anlamların ne olduğunu metodolojik, özenli ve derinlemesine keşfedebilir ve betimleyebiliriz (Patton, 2014, s.104).

3.2. Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarını belirlemek için amaçlı örnekleme modeli kullanılmıştır. Büyüköztürk (2012)' e göre amaçlı örneklem araştırmanın amacına uygun, belirli özelliklere sahip olan kişi veya hususlar hakkında derinlemesine bilgi toplamak istendiğinde tercih edilmektedir. Araştırmanın katılımcılarını belirlemek için amaçlı örnekleme amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Büyüköztürk (2012)' e göre amaçlı örneklem araştırmanın amacına uygun, belirli özelliklere sahip olan kişi veya hususlar hakkında derinlemesine bilgi toplamak istendiğinde tercih edilmektedir. Görüşme yapılacak kişiler bu amaçla Ebeveyn Aşırı Korumacılık Ölçeği 110 kişiye uygulanarak seçilmiştir. Katılımcılardan 23 kişi araştırmaya uygun bulunmuştur. Katılımcı gruplarına yönelik detaylı demografik bilgiler aşağıda sunulmuştur. Katılımcıların düşüncelerine yer verilirken gerçek adları değil; isimlerinin baş harfleri kullanılmıştır.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Bilgileri

Katılımcılar	Yaş	Cinsiyet	Eğitim Düzeyi	Çocuk Sayısı
A.A	44	Kadın	Üniversite	3
A.E	43	Kadın	Üniversite	2
B.D	40	Erkek	Üniversite	2
B.T	35	Kadın	Lise	2
E.Ç	44	Kadın	İlkokul	2
F.B	38	Kadın	Lise	3
H.Y.	44	Kadın	Üniversite	2
F.D.	45	Kadın	Üniversite	2
H.G.	39	Kadın	Lise	2
S.A.	51	Kadın	Üniversite	3
H.D.	30	Kadın	İlkokul	2
S.S	35	Kadın	Lise	2
A.G	33	Kadın	Lise	3
H.E	39	Kadın	Üniversite	2
K.K	42	Kadın	Lise	2
K.P.	38	Kadın	Lise	2
M.H.	33	Kadın	Üniversite	3
M.D.	42	Kadın	Üniversite	3
N.D.	44	Kadın	Üniversite	2
S.K.	32	Kadın	Lise	4
T.Ç.	38	Kadın	Üniversite	2
R.İ	46	Kadın	Üniversite	2
Ö.K	38	Kadın	Üniversite	2

3.4. Veri Toplama Araçları

3.4.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından üniversitenin kendi sisteminde bulunan Demografik Bilgi Formu katılımcı olan velilere ilişkin çeşitli özellikleri (yaş, öğrenim durumu, çocuk sayısı, medeni durumu) belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Demografik Bilgi Formunda yer alan örnek maddeler Ek-2'te sunulmuştur.

3.4.2. Ebeveyn Aşırı Korumacılık Ölçeği

Ebeveyn Aşırı Korumacılık Ölçeği Susan Edwards ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir (Edwards, 2010, s.314). Bu ölçek bir çocuğun algılanan tehdit veya zarara maruz kalmasını engelleme amacıyla ebeveynlik davranışlarını değerlendirmek için tasarlanmış ve 19 maddeden oluşmaktadır. Aşırı Korumacılık Ölçeğinin yüksek iç tutarlılığa (Cronbach'ın alfa değeri.87), güçlü test-tekrar test güvenilirliğine ve iyi yapı ve yordayıcı geçerliliğe sahip olduğu bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe çevirisi, çeviri- geri çeviri yöntemi Saygan (2020), tarafından gerçekleştirilmiştir. Maddeler daha genel tutum ve inançlardan ziyade esas olarak davranışa veya duruma özgü bir odağa sahiptir (örn. "Parkta oynarken çocuğum bana yakın" ve "Çocuğumu eleştiriden korurum"). Ebeveynlerden tipik tepkilerini ne ölçüde temsil ettiğini 1 (kesinlikle katılmıyorum) ile 5 (kesinlikle katılıyorum) arasında değişen 5 seçenekli bir ölçekte derecelendirmeleri istenir. Ölçek Ek-3'te sunulmuştur.

3.4.3. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formunun Geliştirilmesi

Fenomonolojik çalışma birkaç kişinin bir olgu veya kavram ile ilgili yaşadığı tecrübe ettiği deneyimlerinin benzer anlamlarını keşfeder. Araştırmacı bu fenomeni deneyimleyen tüm katılımcıların ortak özelliklerinin tanımlanmasına odaklanır. Veri toplama sürecinde genellikle fenomeni deneyimleyen kişilerle gerçekleştirilen mülakatlarla kavrama açıklamalar getirilir (Creswell, 2016). Mülakat çeşitlerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşmenin soruları açık uçlu ve kişinin yorumuna açık şekilde düzenlenmektedir. Sorular hazırlanırken anlaşılır, yoruma açık, alternatif sorular olması amacıyla sondaj sorular belirlenerek oluşturulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular belirlenen konular üzerinden açık uçlu olacak şekilde hazırlanmıştır. Bir uzman psikolojik danışman, bir uzman aile danışmanı, bir uzman psikolog ve bir uzman eğitim bilimcinin de incelemesi sonucu oluşturulmuştur. Soruların aynı zamanda

açık uçlu olması katılımcıların deneyimlerini ifade etmesinde onlara özgürlük alanı sağlaması ve bakış açılarının anlaşılabilmesi için önemli bir unsurdur. Görüşmenin amacı, kişilerin bakış açısını anlamaktır (Patton, akt. Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.148). Görüşmeler sırasında olabildiğince detaya girebilmek aşırı ebeveyn olgusunu anlayabilmek aynı zamanda katılımcıların kendilerini ifade etmelerini sağlamak amacıyla görüşme formu yaklaşımı tercih edilmiştir. Nitel araştırmalara bakıldığında çoğunlukla veri toplama aracı olarak görüşme tekniği kullanılır. (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Yarı yapılandırılmış görüşmelerde görüşme sırasında yöneltilecek sorular ve ele alınacak konular daha önceden hazırlanarak ve uzmanlarca onaylanmış şekliyle araştırmacıya rehberlik etmektedir. Araştırmacı genel çerçevesi belirlenmiş şekilde keşfedici sorular sorabilmektedir. Araştırmanın odak noktasından uzaklaşmayacak şekilde görüşme esnasında sohbeti derinleştiren farklı sorular sorulabilir. Önceden hazırlanmış rehber sorular araştırmacıya görüşmenin daha sistematik ilerlemesi konusunda yardımcı olmakta ve araştırmacının da katılımcının da zamanı daha etkili kullanmasını sağlamaktadır (Patton, 2002).

3.5. Araştırmanın Veri Toplama Süreci

Bu araştırmanın evrenini 2022-2023 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Sancaktepe, Üsküdar ilçesindeki özel ve devlet ortaokulunda okuyan öğrencilerin velilerini oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin toplanabilmesi için ilk olarak İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü onayı alınmıştır. Daha sonra araştırmacı araştırmanın uygulanması için belirlediği okulların müdürleri ile yüz yüze ve telefon ile iletişime geçmiştir. Okul müdürünün onayı ve rehberliği ile araştırmacıya okul içerisinde öğrencisi olan velilere Ebeveyn Aşırı Korumacılık Ölçeği formu gönderdikten sonra yüksek puanlı olan velileri seçip iletişime geçilmiştir. Veri toplama süreci 1 ay nitel 1 ay nicel veri toplama şeklinde sürmüştür. Araştırma ile ilgili derinlemesine bilgi edinebilmek üzere birebir görüşme yapmak amacıyla veliler seçilmiştir. Görüşme öncesinde de velilere çalışma ile ilgili kısa bir bilgi verilerek rıza formu imzalatılmıştır.

3.6. Veri Toplama Araçlarının Geçerlik ve Güvenirliği

Veri toplama araçları nitel ve nicel olmak üzere iki boyutta ve iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Veliler de kullanılacak olan Ebeveyn Aşırı Korumacılık Ölçeği (Edwards, 2008) anketinin kullanım izni anketi oluşturan Susan Edwards ve Ron Rapee' ile mail ile iletişime geçilmiş ve kullanım için onay alınmıştır. Araştırmada katılımcıların

okul velileri olması sebebiyle iletişime geçebilmek için Millî Eğitim Bakanlığın' dan izin alınmıştır. Velilerin bazı sosyo-demografik özelliklerini belirlemek amacıyla" Demografik Bilgi Formu", ebeveynlik tutumlarında aşırı ebeveynlik gösteren velileri belirlemek amacıyla" Ebeveyn Aşırı Korumacılık Ölçeği", belirlenen aşırı ebeveynlerin çocuklarının akademik başarılarına yönelik görüşlerinin incelenmesi amacıyla "yarı yapılandırılmış görüşme formu" kullanılmıştır. Bu çalışmada kullanılan ölçme araçlarına ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

3.7. Verilerin Analizi

Fenomenolojik araştırmalar görüşmelerde yaşanılan olaya dair tecrübeleri ve onlardan çıkartılan anlamları ortaya çıkartmaya yöneliktir. Araştırma sonucunda elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi, metin, ses, video, görsel gibi içeriklerdeki sembollerin ve anlamların keşfedilmesini amaçlayan bir analiz tekniğidir. Bu teknik, sözcükler, anlamlar, iletiler, semboller, düşünceler, tema ve kategorilerin belirlenmesine yardımcı olmaktadır. Araştırmacı, metindeki sembollerin ve anlamların objektif ve sistematik bir şekilde kodlanmasını yaparak gizli semiyotiği keşfeder. İçerik analizi, belge, sinema filmi, gazete, müzik, video, fotoğraf, kıyafet ve sanat eseri gibi çeşitli içeriklerde uygulanabilir. (Neuman, 2012). İçerik analizi, ulaşılan bulgular sonucunda ulaşılan verileri daha derin bir yaklaşımla incelemektedir. Birbirine benzeyen verilerin belirli temalar ve kavramlar çerçevesinde toparlanarak bu verilerin okuyucunun anlayabileceği düzeyde düzenleyerek yorumlama yapılmasıdır. (Kıncal, 2020).

3.8. Araştırmacının Rolü

Nitel araştırmaların yapıldığı bağlamda, araştırmacı bireylerle doğrudan etkileşimde bulunarak çalışma sahasına bizzat adım atmaktadır. Bu süreçte, olayların tamamını birebir deneyimleyerek kişilerle iletişim kurması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmacı mevcut durumu muhafaza ederek araştırmanın deseni, katılımcıları, veri toplama aracı, verilerin analizi ve bulguların yazılmasında açık, anlaşılır ve yansız olmaya önem vermiştir. Araştırmacı veliler ile yarı yapılandırılmış görüşme olması sebebiyle soruları anlaşılır sormaya özen göstermiştir. Araştırmacının öğretmenlik alanındaki tecrübeleri iletişim kurmasında, iletişimi sağlıklı bir şekilde yürütmesinde, bilgi toplamasında etkili olmuştur.

3.9. Etik Unsurlar

Kişilerin sosyal olarak tanımak ve kriterlere uygun olma durumunu belirlemek amacıyla demografik bilgi formu düzenlenmiştir. Forma yönelik maddeler Ek-2 de yer verilmiştir. Araştırma için uygun bulunan Ebeveyn Aşırı Korumacılık Ölçeğinin çevirisi bir uzman tarafından doktora tezi için yapılmış ve kullanılmıştır. Ölçeğin kullanımı için ölçeğin tasarlayan Edwards ve arkadaşı (2010) Ron Rapee ile mail yoluyla iletişime geçilmiş kullanım izni alınmıştır. Formda yer alan maddeler Ek-3'te yer verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu için Bir Uzm. Aile Danışmanı, bir Eğitim Bilimleri Uzmanı, bir Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Uzmanından güvenilir ve geçerliliği ile alakalı uzman görüşleri alınmıştır. Sorular son halini aldıktan sonra 2 veli ile pilot çalışma yapılmış ve soruların anlaşılır olduğu kanaatine varılmıştır. Formda yer alan maddeler Ek-4'te sunulmuştur. Üniversitenin Etik kurulundan Demografik bilgi formu, Ebeveyn aşırı korumacılık ölçeği, yarı yapılandırılmış görüşme formunun da izni alınmış ve kullanım için kurul onay vermiştir. Onay verilmiş halleri Formlara Ek-2-3-4'te yer verilmiştir. Araştırmanın yürütülmesi için İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden 27.02.2023 tarih ve E-65836846-044-280133 sayılı etik kurul belgesi alınmıştır. Ayrıca araştırmanın uygulanabilmesi için 23.03.2023 tarihli ve E59090411-20-72952395 sayılı ölçek uygulama izni alınmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM

4.1. Bulgular

Aşırı ebeveynleri belirlemek için toplam 110 veliye ulaşılmış ve anketleri cevaplaması talep edilmiştir. Her katılımcı aşırı ebeveyn olarak görülmediği için araştırmada tümünün görüşlerine yer verilmemiştir. Ebeveyn Aşırı Korumacılık Ölçeğinin uygulanması sonucunda tepki düzey kategorisi puanı 3.41 ve üzeri olan 23 katılımcı aşırı ebeveyn olarak kabul edilmiştir. Tablo 1'de aşırı ebeveynlik düzeyleri tepki kategorilerine yer verilmiştir. Ortaokul düzeyinde öğrencileri bulunan velilerin akademik başarılarına yönelik aşırı ebeveynlik davranışları, yapılan yarı yapılandırılmış görüşme soruları yönlendirilmiş ortaya çıkan görüşler incelenmiş ve elde edilen bulgulara yer verilmiştir**.** Görüşmede yer alan katılımcıların demografik bilgileri, katılımcı gizliliğini sağlamak amacıyla oluşturulmuş kodlar ve görüşmelerin içerik analizi sunulmuştur.

Tablo 2:Aşırı ebeveynlik düzeyleri tepki kategorileri

İfadeler	Değer	Sınırlar	Ortalama
Çok düşük düzeyde	1	1.00-1.80	
Düşük düzeyde	2	1.81-2.60	
Orta Düzeyde	3	2.61-3.40	
Yüksek düzeyde	4	3.41-4.20	4.18
Çok yüksek düzeyde	5	4.21-5.00	

Yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen nitel verilerin analizi sonucunda araştırma sorularından olan velilerin aşırı ebeveynlik düzeyleri, ortaokulda öğrencisi bulunan 23 katılımcının uygulanan anket sonunda tüm maddelere verdiği ortalama puan 4,18 olarak hesaplanmıştır. Aşırı ebeveynlik düzeyleri 4.18'dir. İlgili puana göre ebeveynlerin aşırı ebeveynlik düzeyleri "yüksek düzeyde" bulunmuştur.

4.2. Aşırı Ebeveyn Öğrencilerinin Akademik Başarı Durumları Hakkındaki İfadelerinin Tema, Kod ve Kategori İlişkisi

Ortaokul öğrencilerinin akademik başarılarına yönelik aşırı ebeveyn davranışlarının incelenmesi ile ilgili katılımcıların ifadeleri 2 ana tema altında toplanmıştır. 1.Tema Öğrencilerin akademik başarı durumları, 2.Tema ise Eğitim sisteminin başarıya etkisi olarak belirlenmiş Tablo 2 'de gösterilmiştir. Bu ifadeler tema, kategoriye kodlar olacak şekilde düzenlenmiş ve Tablo 3'te ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Tablo 3. Ana Temalar

TEMA 1	Öğrencilerin akademik başarı durumları
TEMA 2	Eğitim sisteminin başarıya etkisi

Tablo 3:Aşırı ebeveynlerin öğrencilerinin akademik başarı durumları hakkındaki ifadelerinin tema, kod, kategori tablosu

Tema	Kategori	Kod	F
Öğrencilerin akademik başarı durumları	Öğrencinin okuldaki akademik başarı durumuna dair görüşler	Başarı düzeyi geliştirilebilir	8
		Başarılı	13
		Başarısız	3
	Aşırı ebeveynler ve çocukları arasındaki duygu paylaşımı hakkındaki görüşleri	Sınırlı duygu paylaşımı	5
		Aktif duygu paylaşımı	20
	Başarılı öğrenci özelliklerine dair görüşler	Kitap okuma	2
		Zeki olma	1
		Ödev ve sorumluluklarını yerine getirme	11
		Disiplinli çalışmak	30
		Özgüvenli olma	2
		İletişime açık olma	5
		Plan ve program yapma becerisi	7
		Dersi etkili dinleme	12

Tablo 4. Devam

Tema	Kategori	Kod	F
Öğrencilerin akademik başarı durumları	Öğretmenin akademik başarıya etkisine dair görüşler	Hitabet gücü	4
		İyi gözlem yapan	2
		Merhametli olma	4
		Mesleğini seven	6
		Düzenli olma	3
		Bireylere saygılı olma	7
		Danışmanlık yapma	10
		Disiplinli Olma	7
		Öğretim ilke ve yöntemlerini etkili kullanma	12
		Etkileşim Kurma	1
		Samimiyet	1
	Okul yöneticisi etkisi	Misyon ve vizyon sahibi olması	3
		Öğretmeni destekleyen	4
		İş birliği yapma	2
		Rehberlik edebilme	8
		Disiplin sağlar	24

Tablo 4. devam

Tema	Kategori	Kodlar	F
Öğrencilerin akademik başarı durumları	Velinin akademik başarıya etkisine dair görüşler	Sosyal etkinlikler düzenleme	2
		Öğretmenle etkili iletişim kurma	6
		Öğretmenle iş birliği yapma	3
		Özel dersle destekleme	4
		Öğrenciye ödev ve sorumluluk verme	9
		Ders çalıştırma	8
		Başarı durumunu takip etme	22
Eğitim sisteminin başarıya etkisi	Kazanımların etkisi	Ulaşılması güç kazanımlar	8
		Kazanımlar öğrenci seviyesine uygun değil	10
	İçeriğin etkisi	Program içeriği yeterli düzeyde	8
		Program içeriği geliştirilebilir	21

Tablo 4. devam

Tema	Kategori	Kodlar	F
Eğitim sisteminin başarıya etkisi	Öğrenme öğretme süreçlerinin etkisi	Müfredat sadece bitirilme odaklı	3
	Ölçme ve Değerlendirme etkisi	Okul sınavları gerekli değil	1
		Okul sınavları başarı durumunu analiz etmede gerekli	16
		Sınavlar öğretileni ölçmüyor	13
		Okul sınavları etkili	1
		Deneme sınavı etkili oluyor	12

Akademik başarılarına yönelik davranışlarını incelemek amacıyla görüşme sorularına verdikleri cevaplarda ileri sürdükleri görüşler 2 temada toplanmıştır. Ebeveyn Aşırı Korumacılık anketi ile belirlenen aşırı ebeveynler yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan sorular yöneltilerek akademik başarılarına yönelik davranışları incelenmiş ve bu görüşler 2 ana tema altında toplanmıştır

4.3. Aşırı Ebeveynlerin Çocuklarının Akademik Başarısı Hakkındaki Görüşleri

Ebeveyn aşırı korumacılık ölçeği ile belirlenen ebeveynlere "Çocuğunuzun okuldaki genel okul başarı durumu hakkında ne düşünüyorsunuz?" sorusu yöneltilerek fikirleri sorulmuş elde edilen kodlar ayrıntılı şekilde Tablo 5'te incelenmiştir.

Tablo 4:Aşırı ebeveynlerin öğrencilerinin akademik başarı durumları hakkındaki ifadelerinin kodlu bölüm temelli frekans tablosu

Tema	Kategori	Kodlar	F
Öğrencilerin akademik başarı durumları	Öğrencinin okuldaki akademik başarı durumuna dair görüşler	Başarı düzeyi geliştirilebilir	8
		Başarılı	13
		Başarısız	3
		TOPLAM	24

Tablo 5'de "Öğrencinin akademik başarı durumuna dair görüşleri "ana temasıyla ilgili olarak aşırı ebeveynlerin velisi oldukları öğrencileri hakkında akademik başarılarına yönelik görüşlerine yer verilmiştir. 23 Katılımcı öğrencilerinin başarı düzeylerini "başarı düzeyi geliştirilebilir", "başarılı", "başarısız" şeklinde tanımladıkları görülmüştür. Bunlardan 8'i "başarı düzeyi geliştirilebilir", 3'ü "başarısız", 13'ü "Başarılı" olarak kodlanmıştır. Bazı katılımcılar birden çok koda ait görüş bildirmiştir. Örneğin "başarılı" olarak tanımlayan bir ebeveyn aynı zamanda "başarı düzeyi geliştirilebilir" şeklinde eklemeler yapmıştır. Başarısız olarak gören bir katılımcı "başarı düzeyi geliştirilebilir" şeklinde ekleme yaparak başarı düzeyi yeterli görmemiştir. Aşağıda bu görüşte bazı katılımcılara ait alıntılara verilmiştir. Görüşlerin hangi katılımcıya ait olduğu gizlilik kuralları sebebiyle isimlerinin sadece baş harfleri cümle sonlarında belirtilmiştir;

Akademik durumunu "Başarılı" olarak gören veli görüşleri şu şekilde ifade edilmiştir;

"İyiydi, hep başarılı bir çocuktu. Üstüne düşeni yapar her zaman bu böyledir." (T.Ç.)…"Mükemmel diyemeyeceğim ama başarılı durumda olduğunu düşünüyorum." (K.P.) … "Yani okuldaki de akademik başarısı hakkında, yani çok aşırı başarılı bir çocuk değil zaten ama birazcık da bunun okulla ve öğretmenlerle alakalı olduğunu düşünüyorum." (S.S.)

İlgili görüşmeler çerçevesinde öğrencisini akademik durumunu başarılı olarak gören aşırı ebeveynler öğrencisinin mükemmel olmadığını ama başarılı bulduğunu, eğitim hayatı boyunca yani ilkokuldan başlayan süreçte başarılı olduğunu ve bunun bir süreklilik-süreç olduğunu, başarısının aşırı başarılı olarak adlandıramayacağını ama ortalamanın üzerinde ve başarılı olarak değerlendirdiği fikrini paylaşmıştır.

Öğrencisini "başarı düzeyi geliştirilebilir" ve" başarısız" olarak belirten ebeveynler görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir;

"Başarısı bence az yani aynen oluyor ama yani mükemmel olabilir. Tamam, düşük bir not almıyor bakıldığında yazılı notları çok önemli değil benim için ama kendisini daha iyi gösterebilir." (H.D)… "Yani yeterli değil olması gerektiği kadar aslında daha iyi bir öğrenci…"(M.D)…"Yani çok başarılı bir öğrenci değil, azimli değil bir kere. Hani böyle şey değil, çalışmayı çok prensip edilmedi." (B.A)…"İyi değil genellikle okuldaki durumu tam istediğim düzeyde açıkçası değil. Yani ne kadar söylesek de çalışmıyor ya da zamanında soruların çözmüyor, ödevlerini yapmıyor yani aslında daha iyi olabilir hazırdan kullanan bir çocuk." (K.K.)

Akademik başarı kategorisinde ileri sürülen görüşleri incelediğimizde "başarısız" gören velilerin bunun sebebi olarak bir başka olguya-az çalışma, ödev yapmama-bağladığı görülmüştür. Başarılı olarak gören ebeveynlerin bunu sorumluluk sahibi olmasına ya da eğitim öğretim süreci boyunca disiplinli bir süreğenlikte bu şekilde olduğunu belirtilmiştir.

Akademik olarak öğrencisini başarılı olarak gören ancak yeterli düzeyde başarılı görmeyen veliler, görüşlerini "başarı düzeyi geliştirilebilir" şekilde ifade etmişlerdir. Sıklıkla öğrencinin başarısının istedikleri düzeyde olmadığını, akademik başarısının iyi olduğunu ancak kapasitesinin biraz daha çalışmaya elverişli olduğunu, kendisini tam gösteremediğini normalde biraz daha çalışarak daha fazla başarı elde edeceğini, dikkatini tamamen derse vermesi durumunda bulunduğu başarıdan daha iyi düzeyde bir öğrenci olduğu ifade edilmiştir. Yazılı notlarının düşük ya da yüksek olmasının kendisi için önemli olmadığı vurgusu yapan veliler aynı zamanda akademik başarı vurgusu da yapmıştır.

Bazı katılımcılar "başarısız" akademik başarı görüşlerine ek olarak birden çok koda ait görüş belirtmişlerdir. Başarı durumunu iyi olarak belirtirken bunun yanı sıra aslında çalışmadığı ve iyi düzeyde olmadığına dair görüşler de belirterek tezatlık belirten fikirler de

belirtilmiştir. Akademik olarak başarılı gören ancak cümle içinde başarı için çabalamadığına dair görüş bildirmişlerdir.

4.4. Aşırı Ebeveyn ve Çocukları Arasındaki Duygu Paylaşımı Hakkındaki Görüşleri

Ebeveynlere, "Çocuğunuz okuldan eve geldiğinde okul ya da başarısı ile ilgili yaşadığı olay ve durumlara ilişkin duygu ve düşünceleri sizinle paylaşır mı?" sorusu yöneltilerek görüşleri sorulmuş elde edilen kodlar ayrıntılı şekilde Tablo 6'te incelenmiştir.

Tablo 5: Aşırı ebeveynler ve çocukları arasındaki duygu paylaşımı hakkındaki görüşleri kategori kod bölüm temelli frekans tablosu

Tema	Kategori	Kodlar	F
Öğrencilerin akademik başarı durumları	Aşırı ebeveynler ve çocukları arasındaki duygu paylaşımı hakkındaki görüşleri	Sınırlı Duygu Paylaşımı	3
		Aktif Duygu paylaşımı	20
		TOPLAM	23

Katılımcılara çocuklarıyla ilişkilerini anlayabilmek ve duygu paylaşımı konusunda Çocuğunuz okuldan eve geldiğinde okul ya da başarısı ile ilgili yaşadığı olay ve durumlara ilişkin duygu ve düşünceleri sizinle paylaşır mı?" sorusu yöneltilmiştir. Duygu paylaşımını anlamaya çalışırken sondaj soru olarak sınav stresinin hem veli hem de öğrenci üzerinde nasıl bir etki bıraktığı sorusu da yöneltilmiştir.

Ebeveynlerin çocuklarıyla olan duygu paylaşımı konusunda velilerin bir kısmı ergenlik sebebiyle konuşma ve iletişimde zorluk çektiklerini, kötü ve rahatsız oldukları durumlar hakkında paylaşım yapma da çekindikleri, konuşma esnasında çocuğuna ulaşamadığını, bazen bazı durumları sakladığını belirtmişlerdir. Genel olarak ebeveynler görüşlerini belirtirken bu şekilde bir iletişimin canlarını sıktığını, üzüldüklerini de eklemişlerdir.

Duygu paylaşımı nasıldır? sorusuna "sınırlı duygu paylaşımı" cevabını veren ebeveynler;

… "Kendi fikrini anlattığı çok nadirdir yani. Hani niye sinirlisin dediğimde hani siniri geçtiğimde anlatır. Onun dışında ben sormasam o gün ne oldu ne sınav oldu? Anlatmaz. Ama çok başarılı olduysa zaten direk gelip hemen anlatıyor." (T.Ç) …"Öyle her şeyi anlatır konuşuruz aslında bazen bazı şeyleri saklıyor ama sonrasında dökülüyor." (K.P.) …"İletişimimiz iyidir aslında ama

işte bu bir ergenlik de girdi herhalde. Bazı şeyleri ağzından cımbızla alma durumu başladı her şeyi aktarmıyor." (H.Y) …"Ya konuşur ama benim çok tepki gösterdiğim durumlarda içine atıp saklama durumu da oluyor bazen. Sınav sonuçlarını şeyi yani deneme sonucunu saklama durumu oldu birkaç kere." (N.D.) …"Evet paylaşıyor yani konuşuruz anlatırım kötü bir şey olsa da olmasa da bazen çok böyle her şeyi aktarıyor bazen sessizleşiyor değişiyor." (S.K.)

İletişim noktasında sınırlı olan ebeveyn çocuk ilişkisinde ebeveynler negatif durumlarda bazen aktarmaktan hoşlanmadıklarını, bazen konuşmayı istemediklerini ancak ebeveynin zorladığı, okul sınavları ve akademik konulardan sorular yöneltildiğinde öğrencinin kendini kapattığını ifade etmişlerdir.

Duygu paylaşımınız nasıldır? sorusuna "aktif duygu paylaşımı" cevabını veren ebeveynler;

"Her şeyi her şeyi, yani yediği yemek ya da yemediği voleybol oynarken ne oldu? Hani ders dışında söylüyorum teneffüste hani mescide gitti, namaz kılıp kılmadığı hani servisi biz yapıyoruz. Sabah babası götürüyor. Akşam dönüşü ben alıyorum. Arabaya bindiği andan itibaren her şeyi paylaşmaya başlar kardeşiyle. Böyle hani söz yarışına giriyorlar önce ben sonra sen anlat vesaire her şeyi paylaşır." (F.D.) …"Paylaşır her şeyden benim haberim olur okulda kim gelmiş kim gitmiş, onu ne üzgünmüş canını ne sıkmış her şeyi bana anlatır zaten Ama o yüzden çok rahat bir şekilde iletişimiz var" (M.H.)…"Yani A. zaten anlatır her şeyi anlatıyor. Okulla ilgili güzel bir şey olmuş. Ya da derslerle ilgili güzel yaptığı şeyi zaten hemen anlatır." (N.D.)

… "Tabii bana her şeyi anlatır. Biz okuduğumuz her şeyi birlikte konuşuruz bir arkadaşı bir şeyini söylemiş bir öğretmeni bir şey mi anlatmış mutlaka bunu paylaşır. O kötü olayları da anlatır mutlu olayları da anlatır O anlamda iletişimimiz çok çok iyidir." (F.B) …"Paylaşır. O ne yaptı aynı anlatıyor ama tabii ne kadar ne anlatıyor bilmiyorum herhalde. Hani bana anlattıkları yaşadıklarının hepsini ya bir kısmıdır muhakkak. Yani özel kendini tuttuğu şeylerde vardır. (E.Ç.) …"Konuşur sürekli. Sürekli okula gideriz. Yani konuşmayı iletişimi bilen bir çocuk." (K.P.) …"İletişimimiz iyidir benimle çoğu şeyi paylaşır açılır. Rahattır bana karşı her şeyi anlatır." (A.G.)…"Özellikle geceleri uyumadan önce konuşulur üzüldüğünde de mutlu olduğunda da anlatıyor" (S.K.)…"Genelde oluyor. Çok üzen bir durum olduğu zaman bazen anlatmak istemiyor ama aradan biraz vakit geçince yine anlatıyor. Onu çok sevindiren bir şeyse mutlaka anlatıyor." (T.Ç.) …"Söyler, hani mesela okul içinde öğretmeni ne bileyim. Farklı davranış olduğu zaman hani üzüldüğüm. Bana yansıtır söyler." (R.İ)

Aşırı ebeveynlerde çocukları ile aktif olarak paylaşımda olan, rahatlıkla iletişime geçen, çocuğun kendini açmak için sabırsızlandığını, dertleşmeyi ya da tüm ayrıntılarıyla okulda gündelik yaşadıklarını aktarmaktan çocuğunun hoşlandığını, üzüldüğü şeyleri özellikle anlatmayı tercih ettiğinden, her şeyi haber vermekten, fikir alışverişi yapmaktan

çocuklarının hoşlandığını ifade etmişlerdir. Çoğunlukla duyguları paylaşımda ebeveynler ve çocuklar birbirlerine karşı rahat ve iletişime açık olduğu görülüyor. Duygu paylaşımı sorusu içerisinde sondaj soru olarak sınav stresinin hem veli hem de öğrenci üzerinde nasıl bir etki bıraktığı sorusu da yöneltilmiştir

Katılımcıların sınav öncesini deneme sınavı ve yazılı sınav olarak ayırt ettikleri fark edilmiştir. Önemli bir deneme sınavı öncesi stresli olurken bazı katılımcılar stres hissetmediklerini belirtmişlerdir. Çoğu katılımcı hem stresli olmadıklarını hem de bazen stresli olduklarını-sınav türüne göre- dair görüş bildirmiştir.

Katılımcılara sınav öncesi yaşadıklarını sorulduğunda "stres yaşamayan ancak sonuçları merak" velilerin görüşleri;

… "Stres yapmıyorum. Sonuçlarını merak ediyorum." (T.Ç.) …"Ben daha çok hani stresli olduğum zamanlarda velinin kaygısının öğrenciye yansıdığını düşünüyorum. Bunu tecrübe ettim. Stresli olmamaya çalışıyorum." (K.K.) …"Ben açıkçası önemli bir sınavsa mesela bizim okulumuzda Bursluluk sınavı var o zaman o çalışmadığı için bir sinir gelir bana yani hani stresini bilmiyorum ama sinirlenirim bir gerilirim ama sonra geçer" (S.A.)…"Stresli olmam ama önemli bir sınavsa sonucunu merak ederim" (M.D.)

Stresli olmadığını belirten velilerin sınav öncesi ya da önemli bir deneme öncesi yaklaşım şekilleri ile ilgili verdikleri bilgiler ışığında stres olmadıklarına dair görüşleri azdır. Aslında farkında olmadan stres olduklarını ve yansıttıklarını da ifade etmişlerdir. Katılımcılara sınav öncesi yaşadıklarını sorulduğunda "stres olmadığını belirten" velilerin görüşleri;

"Ben strese girmiyorum zaten öncesinde yapması gereken şeyleri yaptığı için açıkçası benim kendime dair bir gerginliğim olmuyor Sadece büyük bir sınavda belki bir stres oluyor ama tam stres denemez yani Hani nasıl geçeceğini merak ediyorum." (H.D.) …"Strese girmem zaten çocuk o zamana kadar konulara bakmış tekrarlamış. Sorular çözmüş olduğu için çocukken kendisi rahat oluyor. Oto ben de rahat oluyorum çünkü biliyorum ki, tamam bakılmamış üstünden geçirmemiş hiçbir konu yok. (Ö.K.) …"Yok, ben de girmem. Neden? Çünkü zaten benim çocuğum son dakika çalışmaya başlayan bir çocuk değil öncesinde hazırlıklarını yapmış hazır oluyor." (F.D.) …"Hayır, genelde çok rahatım, önceki kızımda şu an 7.sınıf ben giriyor gibi strese giriyordum artık kontrol edebiliyorum." (E.Ç.) … "Hayır ben hep stresli olmam dediğim gibi zaten o haftasının, gününün farkındadır yazılı ya da herhangi bir durumun bilincindedir o anlamda rahatım" (S.S.)

Katılımcılara sınav öncesi yaşadıklarını sorduğumuzda "stresli olurum" ifadesini kullanan velilerin görüşleri;

"Stresli olabiliyorum biraz sanırım, çünkü hani çok fazla çalıştığını düşünmediğim için hani başarılı olup olmayacağı konusunda biraz strese giriyorum herhalde." (F.B.) …"Ben çok stres yaparım, o çalışmıyor diye çalışmadığını, umursamadığını gördükçe ben daha da sinirlenirim açıkçası. Onun dışında hani sürekli bu sefer ona yüklenmeye başlarım. Hani biraz televizyon izlemek istese hemen "izle sen 100 alacaksın zaten" derim. Laf sokuyorum, kendime engel olamıyorum." (H.Y.) …"Çalışmadan gittiği zamanlar stres olurum başarısız olacak çünkü. Soruyorum niye çalışmıyorsun diyorum. LGS öğrencisisin neden böyle yapıyorsun? Şeklinde tane tane konuşuyorum." (A.G.) …"Stres oluyorum yansıtmamaya çalışıyorum ama yansıyor galiba" (A.G)…"Elimden geldiğince stres yapmamaya çalışıyorum ama yapacağı şeyi yapmadığı zaman evet, yani diyorum ki artık "yeter bak sınırı geçtin". Zaten hafta içi tableti aldık ama anlaşmalı olarak. Yani hani okuldan sonra gelince hemen artık ona gömülme ihtiyacı hissetmiyor açıkçası eylülden beri bunu uyguladık." (S.K.) …"Yani ben bayağı bir oluyorum hem çok çalışmalarına istiyorum. Hem biraz ben anlattım öğrettim. Onun da bir hedefi vardı tabii. Hani belki onun için bu sınav ama genelde tabii bir stres oluyor bende çünkü iyi olsunlar başarısız olsun istemiyorum üzülüyor sonra." (M.D.) …"Benim stresim olur mu yani e tabii ki anne baba yani çocuğun sınava girecek önemli bir sınavsa tabii belli bir düzeyde stresimiz oluyor." (S.S.) …

… "Orta streste oluyorum rahat bırakmıyorum onu. Sürekli başında oluyorum. Şu an testlerini yap tekrarlarını yapmasını istiyorum. Kendi rahat bir çocuk olduğu için bırakmıyorum bu sefer iyice salıyor çünkü." (F.D.)

Bu ebeveynlerle yapılan görüşmelerde "Sınav öncesi stresli olur musunuz?" Sorusuna katılımcıların yarısının stresli olduğu, geriye kalan kısmının stresli olmadığı şeklinde görüşlerini ileri sürmüşlerdir. Bir kısmı sadece sonucu merak ederken, bir kısmı da sınavın türüne göre stres olma durumlarının değiştiğini belirtmiştir. Stresli olduğunu ifade eden ebeveynler yansıtmamaya çalıştığını, emek verdiği için iyi sonuçlar almasını istediğini ve bunun strese yol açtığından bahsetmişlerdir. Ebeveynlerin bir kısmı da öğrencisinin çok rahat olduğu ve derslere odaklanmadığı için odaklanması için stres olduklarını belirtmişleridir.

4.5. Aşırı Ebeveynlerin Başarılı Öğrencilerin Ortak Özellikleri Hakkındaki Görüşleri

Ebeveynlere "Okulda başarılı öğrencilerin size göre ortak özellikleri nelerdir?" sorusu yöneltilmiş ve bahsettikleri özellikler elde edilen görüşlerin kodları Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 6:Aşırı ebeveynlerin akademik açıdan başarılı öğrencilerin ortak özellikleri hakkındaki ifadelerinin kategori kod temelli frekans tablosu

Tema	Kategori	Kod	F
Öğrencilerin akademik başarı durumları	Başarılı öğrenci özellikleri	Kitap okuma	2
		Zeki olma	1
		Ödev ve sorumluluklarını yerine getirme	11
		Disiplinli çalışmak	30
		Özgüvenli olma	2
		İletişime açık olma	5
		Plan ve program yapma becerisi	11
		Dersi etkili dinleme	12
		TOPLAM	70

Tablo 7 incelendiğinde Tema 1'e ait olan "Başarılı öğrenci özelliklerine dair görüşleri" ne ait kodlar katılımcılar tarafından çoğunlukla "Ödev ve sorumluluklarını yerine getirme", "dersi etkili dinleyen", "disiplinli çalışan" , özgüvenli olma", "İletişime açık olma", "plan ve program yapma becerisi", "dersi etkili dinleme" şeklinde ifade etmektedir.

Başarılı öğrenci ortak özellikleri "Ödev ve sorumluluklarını yerine getirme" olarak belirten görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

"Evde yani kendi yatağını kendisi toplayan, yani kendi kitaplarını kendisi ayarlayan diş fırçalamaya bu tarz şeylere dikkat eden çocuk annesi, babası söylemeden, kendisi yapan çocuk zaten başarılı çocuktur."(B.A.)…"Yani her şeyi zamanında yapmak, yemeği, içme oyun, uyku, dinlenme tüm bu rutinleri yapması" (H.Ç)…"Bir kere kesinlikle günü gününü tekrar yapacak günlük hangi dersleri yaptığımı bilecek yani ödevlerinin kontrolünde takibinde olacak, dersi derste dinleyecek bunların çok önemli olduğunu düşünüyorum"(K.K.)…"Sorumluluk en önemlisi sorumluluk, sorumluluğunu alan öğrenci kapasitesi iyi olmasa da başarılı oluyor. Bence ne yapacağını bilen plan yapan çocuklar daha iyi ilerliyor diye düşünüyorum." (F.D.) "Derslerini ödevlerini takip etmesi çok etkili diye düşünüyorum."(B.D.) …"Bir çocuk ödevleriniz takip etmeli, sorularını çözmeli tekrarını yapmalı derste anlamadığını sorabilmeli bu tarz öğrencilerin ben hep başarılı olduğunu görüyorum ."(F.B.)

Aşırı ebeveynler başarı için en önemli özelliğin sorumluluk almaktan geçtiğini, günlük rutinde dersler dışında kendisine ait bazı işlerinin ve görevlerinin olması ve bunların takip edilmesi gerektiği, çocuğun ev içinde -yemek, içmek, uyku vb.- rutinlerinin bir saatinin olması ve ayak uydurmasının da bir sorumluluk olduğu şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Katılımcıların başarılı öğrenci ortak özellikleri "dersi etkili dinleme" olarak belirten görüşler şu şekilde ifade edilmiştir;

"Bence en temel en önemli özellik dersi derste hallediyor. Dersi derste öğreniyor o yani bunu bütün ben tabii derste değilim. Hocaları söylüyor. Çok dikkatli dinliyor diyorlar. Yani pek çok dikkatli bir şekilde dinliyor anlamadığını soruyor işte öğrenene kadar sorularına devam ediyor."(H.E)…"Bence dersi iyi dinleyen sorumluluk sahibi olan öğrenciler, dersi dinledikten sonra bunları ciddiye alan ondan sonra tabii ki gayret ederek başarılı olur."(K.K.)…"Çocuk dersi derste öğrenecek yani derste dinleyecek eve gelecek tekrarlarını yapacak ödevlerini tamamlayacak bu çok önemli" (F.D)…"En önemli durum burada çocuğun dersi derste dinlemesi, derste de anlamadığı konuları mutlaka hocaya sorması sonrasında evde halletmeye çalışması şahsen bu geldi aklıma ilk."(H.G.)…"…bir kere dersi derste öğrenecek sonra biz takip edeceğiz ne kadarını anladı kavradı. "(K.P.)

… "Derste dinlediğini anlayan çocuk gerisini hallediyor. Benimki iyi dinler ama çalışmaz hazırdan kullanır." (N.D)

Ebeveynlerin bir diğer üzerinde durdukları nokta dersi derste dinleyen çocuğun sonrasında rahatlıkla başarıya ulaşacağına dair görüşlerdir. Süreklilik ile aşırı ebeveynler günlük planlı çalışma, disiplinli çalışma, dersi düzenli tekrar etme, sadece tek derse değil tüm derslerde bu sürekliliği devam ettirme, ödev ve tekrar sistemini oturtmaya dair görüş bildirmişlerdir.

Ebeveynlerin belirttiği başarılı öğrenci ortak özelliklerinden biri olan "disiplinli olma" şeklinde belirten görüşler şu şekilde ifade edilmiştir;

Sadece disiplin. Bence başarılı bir insanın öğrenciyi de geçtim. Disiplinli planlı çalışması çok önemli. (A.A)…"Disiplinli, planlı bir şekilde çalışmak. Bence tek cümle budur. Yani her şeyi zamanında yapmak, yemeği, içme oyun, uyku, dinlenme." (H.G.)…"Dersi derste öğrenmek, eve gelip tekrarını yapma, ödevlerini yapmak diğer türlü zannetmiyorum başarının geldiğini."(H.E)…"Kızım içinde oğlum içinde farklı şey söylemek zorundayım. A. için çalışmak hani dersi dikkatli dinleyip eve gelip sürekli çalışma."(K.P)…"Dersi derste dinler sevdiği dersler var. İngilizce, Türkçe bunlara az çalışır. Kitaplarını oku her sorumluluğunu bilerek disiplinli bir şekilde planlı çalışır." (F.D)…"Dersi iyi dinleyen, sorumluluk sahibi olan ondan sonra dersi dinleyen. Bunları ciddiye alan ondan sonra tabii ki gayret etmeden olmaz. Evde de çalışarak ama bazı öğrenci daha az çalışarak başarılı olur. Çalışmadan olmaz." "Her gün ödev tekrarı azar azar ama öz çalışmak başarının yolu oradan geçtiğini düşünüyorum." … "Disiplinli, planlı çalışmak ve süreklilik içinde olmak. Bu ikisini diyebilirim."

Aşırı ebeveynler disiplinli olmanın fazlaca üzerinde durmuşlardır. Derste disiplinli olmanın yeterli olmadığını eş zamanlı olarak evde sorumluluklarını yerine getirmede de aynı sorumluluğu üstlenilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Disiplinin öğrencinin sevdiği derslerde başarılı olmasına neden olurken sevmediği odaklanma sorunu yaşadığı derslerde de planlı olmasından ve bir düzen tutturmasından sebep başarının geleceğini ileri sürmüşlerdir.

Ebeveynlerin belirttiği başarılı öğrenci ortak özelliklerinden biri olan "Plan ve program yapma becerisi" şeklinde belirtikleri görüşleri;

"…Öğrencinin başarılı olması için özgüvenli olması sonrasında dördüncüsü planlı olması bence önemli" (A.E.) …Çalışma planı kesinlikle etkilidir.(B.A)…"Öncelikle planlı ve programlı çalışıyordur. Kitap okuyordur. Kendinizi düzgün bir program hazırlamıştır. O programda devam ettiği sürece bence başarısız bir öğrenci başarısız olmaz. "(E.Ç) …"Sadece derse değil zamanını planlamalı. Eğlence, spora zaman ayırmak hani onda yaşamak gerekiyor. Çünkü sürekli çalışmak olmuyor. (H.D.)…"3 Çocuğumda da benim gözlemi planlı olmak yani plan program yapabilmesi. Neyi, ne zaman çalışacağını bilmesi önemli olduğunu düşünüyorum." (H.E) …"Dersi derste öğreniyor. Çok dikkatli dinliyor diyorlar. Dikkatli bir şekilde dinliyor anlamadığını soruyor işte öğrenene kadar sorularına devam ediyor. Hani orada tamamlamadıysa mesela evde bana "anne" diyor. "Bunları anlamadım" konu anlatımı izleyip soru çözüyoruz. Düzeni var." (F.D.) …"Bence ne yapacağını bilen plan yapan çocuklar daha iyi ilerliyor diye düşünüyorum.(S.A)… "Dersi dinlemek tekrar etmeyi, iyi takip etmek konuyu bunlar başarıyı etkileyen durumlardı."(B.A)…"bunun zaten birincisi tekrar yapmaktır." (K.P.)…"Dinleyerek ve gelip evde tekrar edere, kitap okuyarak bunlar çok önemli. (F.D.)…"Bir kere kesinlikle günü gününü Tekrar yapacak günlük hangi dersleri yaptığımı bilecek Yani ödevlerini top kontrolünde takibinde olacak"… (N.D.) "Çalışmadan olmaz, okulda dinlemeli okuldaki bilgilerin de evde pekiştirmeli diye düşünüyorum."(R.İ)

Ebeveynler öğrencinin bir düzeni olmasının ve bu düzeni ebeveyni ile ya da kendisinin oluşturmasının başarıya çok etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Planlama yaparken sadece derslerini değil zamanını planlamanın önemine vurgu yapılmıştır.

Derslere uyum sağlamanın ve çalışmaya karşı istekli olmanın hemen hemen çoğu katılımcıda değinilen bir konu olduğu gözlemlenmiştir. Başarılı öğrenci ortak özellikleri "kitap okuma" olarak belirten görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

…" *Bir de kitabını okuyorsun yani kitap. Çünkü artık sorular öyle ki yeni nesil sorulara böyle bir metin gibi yani kitap okumaya dayalı bence anlamaları." (M.H)*

Başarılı öğrenci ortak özellikleri "zeki olma" olarak belirten görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

"Herkes çaba gösterince illa başarılı olur. Ama çocukta pırıltı varsa hani bir parlak zekâlı varsa o daha az bir çabayla daha iyi bir yere gelebilir. Öbürü bir tık daha yorularak çalışıyor." (H.Y)

Başarılı öğrenci ortak özellikleri "özgüvenli olma" olarak belirten görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

"Hocam mesela arkadaşlarıyla iyi ilişkisi varsa oyun kurmada yetenekliyse o çocuk ne oluyor? Özgüveni oluyor zaten. Bu sefer hani sınavda da kendine güveniyor bilmiyorum. Ben böyle

düşünüyorum." (A.G)…"Başarı için öz güvenli olması lazım yani öz güveni çok yüksekte olmayacak, az da olmayacak. Öz güvenin bir dengesi olması."(A.E)

Başarılı öğrenci ortak özellikleri "iletişime açık olma" olarak belirten görüşler şu şekilde ifade edilmiştir;

"*Öğretmene sorular sorabilen…"…"Tekrarını yapmalı derste anlamadığını sorabilmeli bu tarz öğrencilerin ben hep başarılı olduğunu görüyorum ."(F.B)…"tabii anlamadığını soracak yani o da çok önemli bence."(M.D)*

Ebeveynler özgüveni yerinde olan öğrencinin derslerde zorluk çekmeyeceğini ifade etmişlerdir. Yine ders tekrarı yapmanın özellikle günü gününe ders tekrarının hem ödevlerini yerine getirme hem de dersleri anlama da oldukça katkısı olduğunu ifade etmiş. İletişime açık olan öğrencinin öğretmenle rahat iletişime geçeceği için anlamadığı noktalarda öğretmeninden, ebeveyninden yardım alabileceğini, sorularda ya da konularda takıldığı bir kısımda bu noktada öğretmenini ders akışı esnasında söz alıp bunu belirtebileceğini ve başarısına da bu durumun katkı sağlayacağını ileri sürmektedirler.

4.6. Aşırı Ebeveyn Çocuklarının Akademik Başarısına Katkı Sunan Öğretmen Özellikleri Hakkındaki Görüşleri

Ebeveynlere "Çocuğunuzun akademik başarısına katkı sunan öğretmen özellikleri nelerdir? Sorusu yöneltilmiş görüşlerine Tablo 8'de ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

Tablo 7:Aşırı ebeveynlerin çocuklarının akademik başarısına katkı sunan öğretmen özellikleri hakkındaki ifadelerinin kod temelli frekans tablosu

Tema	Kategori	Kod	f
Öğrencilerin akademik başarı durumuna öğretmen etkisi	Öğretmenin akademik başarıya etkisine dair görüşler	Hitabet gücü	4
		İyi gözlem yapan	2
		Merhametli olma	4
		Mesleği seven	6
		Düzenli olma	3
		Bireylere saygılı olma	7
		Danışmanlık yapma	10
		Disiplinli olma	7
		Öğretim ilke ve yöntemlerini etkili kullanma	12
		Etkileşim kurma	1
		Samimiyet	1
		TOPLAM	57

Tablo 8 de akademik başarıya etkisi olan öğretmen özelliği temasında, katılımcılar tarafından belirtilen görüşlere göre öğretmenlerin samimiyet, etkileşim kuran, öğretim ilke ve yöntemlerini bilme, destekleyici, farklı öğretim tekniklerine sahip, disiplinli, mentorluk yapan gibi özelliklerde olması akademik olarak başarıya olumlu etkide bulunuyor. Aşırı ebeveynlerin başarıya etki eden öğretmen özelliği olarak belirttikleri görüşler şu şekilde ifade edilmiştir;

İyi gözlem yapma özelliği,

…"Ben öğretmenin karşısına oturduğum zaman benim çocuğumu evdeki okuldaki gibi anlatıyorsa benim için öğretmen iyi tanımıştır. O öğrenciyi iyi gözlemlemiştir. Bana kızımı anlatabiliyorsa yani benim için o iyi bir öğretmendir. (H.D)…"her çocuk sınıfta farklı Zaten ben şeye de karşıyım sınıf içerisinde bir farklı farklı anlayan çocuk tarzları oluyor bence hepsine uygun anlatım tarzı olmalı."(N.D)

Samimiyet kurma özelliği,

"İşini sevmesi önemli. Birincisi işini seven öğretmen karşıya da bunu yansıtıyor zaten. Sevdiği için çocuklar da bu öğretmenin gerçekten bizimle olmaktan mutlu olduğunu hissediyor. Çocukla bağ kuran çocuğu anlayan çocuğun gözlerine bakıp samimiyet kuran öğretmenlerin çok daha rahat olduğunu derslerini, sınıfı daha rahat kontrol ettiğini düşünüyorum" (N.D.) …"Daha böyle candan olmalı. Yani biraz daha sıcak olmalı çünkü karşısındakiler hani çocuk, kendi içimde oğlum için söylüyorum onlar daha küçük yani çocuk ılımlı yaklaşmak onları daha rahat ettiriyor." (E.Ç.)…"Benim çocuğum misal sevgisini, ilgisini birebir hissedince hani kişisel olarak da hissettirince öğretmen o samimiyeti o dersten başarısız olmasına imkan yok."(K.P)…"samimi olan öğretmenler daha çok katkı sağlıyor." (Ö.K.)

Etkileşim kurma özelliği,

"*Güzel yaklaşıp çocuğu hani görevlendirerek sıkmadan ama bunaltmayan bir şekilde şeklinde bence öğretmenlik çocukla birlikte güzel bir şekilde yürür diye düşünüyorum." (E.Ç.) …"Öğretmen kesinlikle içten bağ kurmalı…"(K.K.)…"Ya aslında, biraz bağ kurunca zaten çok hocayı zorlamıyorlar."(T.Ç)*

Öğretim ilke ve yöntemlerini etkili kullanma özelliği,

…" Hani mesleği sevmeyen, öğrenciyi sevmeyen, belki bölümünü sevmeyen, matematikçiyse, tarihçiyse bilgisini aktaramayan hakim olmadığı için…" (A.A) … "Alana hakim olması…"(B.D)…"Ne bileyim derslerde mesela atıyorum işte kafasında, hafızasında kalacak şekilde taktiklerle mesela derslerle ilgisini arttırabilir. Matematik olsun, Türkçe olsun o şekilde yönlendirerek örnekler vererek." (E.Ç) … "Öğretmen olduğum için lisede öğrenci öğretmenin arar açığını yani eğer çok iyi bir bilgi birikimin olursan onu iyi de satacaksın. Satarsan yani istediğin kadar bil anlatamadıktan sonra anlatma kabiliyeti de çok önemli. "(Ö.K.)… "Çok daha geniş açılı düşünüp çocuklara her yönüyle tamamlayıcı bütünleyici davranan öğreten…" (K.P.) …"her çocuk sınıfta farklı zaten ben şeye de karşıyım, sınıf içerisinde bir farklı farklı anlayan çocuk tarzları oluyor bence hepsine uygun anlatım tarzı olmalı."(N.D.)…"sakin böyle isteksiz ders anlatan ya da böyle çok rutine bağlamış şekilde ders anlatan ders seminer anlatan birini dinler miyim? Ben sıkılarak dinlerim bir daha da gitmem. Ama hoca biraz böyle şey katabilecek, bir canlılık katabilmek dersin ne olduğunu gösterebilmesi olumlu etkiler." (R.İ.) …"Yani her çocuk dinleyerek öğrenmez. Aynı zamanda görsel efektleri de uygulamak gerekir derse biz de öğrenci olduk. Belirli bir şekilden sonra monotonlaşıyor sonra öğrenciler uyku moduna çok çabuk geçiyor. O yüzden birazcık bunun görsel efektlerle desteklenmesi gerekiyor. Görsel efektlerle desteklendiği zaman öğrencinin başarısı daha çok artıyor."

Düzenli olma; Disiplinli olma;

...Öğretmen düzenli olmalı. Düzensizlik başarının önünde büyük bir engel olabilir. Öğretmenler düzenli olarak çocuklara örnek olurlar... Disiplin de çok gereklidir. Disiplinli çalışınca başarı er ya da geç gelir... (K.K.)

Saygılı olma; danışmanlık,

...Sevgi ve saygı çerçevesinde öğrenciler ile çalışmak, onlara danışmanlık yapmak, mentörlük yapmak... (R.İ.)

Ebeveynler öğretmenin akademik başarıya etkisinin öğrencisini dersini anlaması, duygusal iniş çıkışlarını, karakterini tanıması noktasında iyi gözlem yapan, işini severek yapması ve öğrencisine bu sevginin verdiği haz ile yakın ve samimi davranan, korkutarak ya da cezalandırarak değil bağ kurarak kurduğu samimiyeti geliştiren öğretmenlerin başarıda etkisinin fazla olduğuna değinmişlerdir. Aynı zamanda öğretmenin farklı öğretim tekniklerine hâkim olmasının çocuğun öğrenim düzeyine uygun anlatım yapmasını sağladığı ve bunun da başarıyı peşi sıra getirdiğini ileri sürmüşlerdir. Tek düze bir anlatım stilinin çocukların odaklanmasını zorlaştırdığını, anlatım şeklinin bazılarının algı düzeyine hitap etmeme gibi bir durum söz konusu olabileceğini ve farklı teknik, uygulamalarla çocukların anlamasını sağlayabilmesinin de başarıya pozitif anlamda etki edeceğini öne sürmüşlerdir.

4.7. Aşırı Ebeveyn Çocuklarının Akademik Başarısına Katkı Sunan Okul Yöneticisi Özellikleri Hakkındaki Görüşleri

Ebeveynlere "Çocuğunuzun akademik başarısına katkı sunan okul yöneticisi özellikleri nelerdir?" sorusu yöneltilmiş ve görüşlerinden elde edilen kodlar Tablo 9' da gösterilmiştir.

Tablo 8:Aşırı ebeveynlerin çocuklarının akademik başarısına katkı sunan okul yöneticisi özellikleri hakkındaki ifadelerinin kod temelli frekans tablosu

Tema	Kategori	Kod	F
Öğrencilerin akademik başarı durumları	Okul yöneticisi etkisi	Misyon ve vizyon sahibi olması	3
		Öğretmeni destekleyen	4
		İş birliği yapma	2
		Rehberlik etme	8
		Disiplin sağlama	12
		TOPLAM	49

Tablo 9'da akademik başarıya etkisi olan okul yöneticisi özelliği kategorisinde katılımcılar tarafından belirtilen görüşlere göre misyon ve vizyon sahibi olması, işbirliğine açık olması, okul içi kuralları denetleme, rehberlik edebilmesi,, disiplin sağlaması, öğretmeni desteklemesi tarafından önemli olarak atfedilmesi akademik olarak başarıya olumlu etkide bulunuyor.

Aşırı ebeveynlerin başarıya etki eden okul yöneticisi özellikleri olarak belirttikleri görüşler şu şekilde ifade edilmiştir;

Yöneticinin disiplin sağlama özelliğinin etkisi,

Bence okulu yönetimi öğretmenleri bir müfettiş gibi teftiş etmediği sürece okulun çocuk üzerinde bir şey olamaz. Önemli olan bütün öğretmenleri ile el birliği yaparak disiplini sağlamak. (A.G.)…"Çok önemli hocam. Yani okulun disiplini, okulun kurallarının çizgisinden çıkmaması çok önemli. Yani o öğretmenlere de yansıyor. O disiplin, o şefkat o çocuklara da yansıyor. "(H.D.) …"Okulun disiplinli okul müdür yardımcısının ya da müdürün yöneticisinin disiplinli olmuş olması, çocuklarda başarı oranını arttıracağını düşünüyorum. "(S.S.)… "Okul yöneticisi, çocuğa direk etkisi başarı anlamında aslında olmuyor ama müdür daha ilgiliyse sorumluluk bilincindeyse öğretmenlerde daha dikkatli oluyor ona göre mesleki olarak gerçekleştiriyorlar şekil alıyorlar. Ortamı başarı ortamını sağlayan müdür aslında bir nevi. "(S.A.) … "Baştan sıkı

tutan ciddiye alan ciddi eğitimi yani öğretimi ciddiye alan bir idarecinin altındaki öğretmenler de bence daha ciddiye alıyorlar. (K.P.)

Misyon ve vizyon sahibi olması özelliği,

"Okul müdürünün bir kere bir çizgisi olması gerekiyor, bir felsefesi, bir bakış açısı… "(H.D.) …"Mesela benim büyük oğlumun gittiği ortaokulda o okulun adı da çok ünlü, herkes sınavla girmişti, alınmıştı. S. imam Hatip'e ama orayı o hale getiren kimdi? O cinsten bir önceki müdür bey çok önemli tarihçi yönetici tabii onun hedefi gayesi bu çocukları alıp hani iyi olsunlar, daha güzel olsunlar daha başarılı sırf akademik değil yani yaklaşımı."(F.D.)

Rehberlik edebilme özelliği,

…" Çünkü öğretmenleri yönlendirmesi lazım Mesela bir sıkıntı olduğu zaman ben müdür, müdür yardımcısıyla görüştüm ya da müdürle görüştüğüm zaman çözüm için takipçi olması gerekli yerlerle konuşması lazım."(E.Ç.)… "Okul yöneticisi o çok önemli ben sürekli derim mesela Müdürüm yanında süreçle ilgili bilgi alırım çünkü öğretmeni desteklemesi Çocukların mutlu olup olmadığını anlaması bunlar hep müdürün görevleri." (H.D.)

Yöneticinin okul öğretmenini destekleyici olması özelliği,

" Yani onlar da öğretmen nasıl öğrencisinden sorumluysa yöneticilerde öğretmen kadrosundan sorumlu." (H.G.)

"Hani gelen yeni öğretmen olabilir, geleni ne bileyim, hani o seviyeyi daha önce izlememiş bir öğretmen olabilir ama baştaki idareci "bak hocam şöyle yaparsan, böyle yaparsan daha iyi olur" diye yönlendirirse hepsi bir zincirleme hocam, yani tek başına kimse hiçbir şey yapamaz."

Katılımcılar akademik başarıya etkisi olan yönetici özelliklerini belirtirken çoğunlukla denetleyici olması, disiplinli olması, öğretmenlere rehberlik edebilmesini ifade ermişlerdir.

4.8. Aşırı Ebeveyn Çocuklarının Akademik Başarısına Katkı Sunan Veli Özellikleri Hakkındaki Görüşleri

Ebeveynlere "Size göre öğrencinin okul başarısına katkı sunan veli özellikleri nelerdir?" sorusu yöneltilmiş ve görüşlerinden elde edilen kodlarda Tablo 10'da gösterilmiştir. Sondaj soru olarak katkı sunan veli sorusu bölümlere ayrılmıştır. "İlgili velileri ne gibi kararlar alır? Eylemlerde bulunur?" hakkındaki görüşlerine de başvurulmuştur.

Tablo 9:Aşırı ebeveynlerin çocuklarının akademik başarısına katkı sunan veli özellikleri hakkındaki ifadelerinin kod temelli frekans tablosu

Tema	Kategori	Kodlar	F
Öğrencilerin akademik başarı durumları	Başarıya katkı (Veli)	Sosyal etkinlikler düzenleme	2
		Öğrenci ile etkili iletişim kurma	6
		Öğretmenle iş birliği yapma	3
		Özel dersle destekleme	4
		Öğrenciye ödev ve sorumluluk verme	9
		Ders çalıştırma	8
		Başarı durumunu takip etme	22
		TOPLAM	54

Tablo 10 incelendiğinde, katılımcılar 1.Tema'nın 4.kategorisi olan velilerin akademik başarıya etkisi olan özellikleri "ders çalıştırma", "başarı durumunu takip", "öğrenciye ödev ve sorumluluk verme", "özel dersle destekleme", "öğretmenle iş birliği yapma", "sosyal etkinlikler düzenleme" gibi görüşler belirtilmiştir. Bazı katılımcılar birden çok koda ait görüş belirtmişlerdir. Aşağıda bazı katılımcılara ait alıntılar verilmiştir. Aşırı ebeveynlerin başarıya etki eden veli özellikleri olarak belirttikleri görüşler şu şekilde ifade edilmiştir;

Veli özelliklerinden "başarı durumunu takip etmesi" görüşü,

"Yani kendisi takip edecek derslerine sınavlarını, ondan sonra okuldaki arkadaş çevresindeki hani hareketlerini çocuğa sürekli çeki düzen verecek bence. "(A.G.)…"Ben bu okula yazdırdım. Tamam, benden bu kadar kitaplarını aldım işte ihtiyaçlarını aldım. Her gün cebine harçlık verdim, bitti gibi değil tam takipte olacak veli." (A.E)…"Takipçi olması lazım. Mevcut durumda derslerinde ne yapıyor? Hangi konularla, hangi sınava girecek ne kadar biliyor ne bilmiyor?" (B.D.) …

Başarıya etki eden veli özelliklerinden "ders çalıştırması" görüşü,

…" Ve onunla birlikte çalışması ve çocuğu için araştırması yapması gerekir. Yani ben bilmediğim konu henüz çıkmadı, ortaokul diye ama yani yarın çıkacak ya da unuttu. Ben de o konuyu öğreneceğim. Onunla birlikte ben de çalışacağım." (B.D.)…"İkincisi özel imkanım varsa özel ders imkanın yoksa çevrendeki yetişkin çocuklardan, lise/üniversite hani eksik kaldığı konulara yardımcı olması açısından yani çünkü belli bir yaşa kadar ne kadar da olsa doktor, mühendis ya da okul bitirmiş değiliz. Yani bütün veliler için hani bu yapabilen de var bunu ama hani belli bir konudan sonra yemiyorsun çocuğa (H.D.) …"Tabii ki tamamen kendi haline bırakmamalı ama ara sıra da kontrolünü de yapmalı. Yani çocuğun ihtiyacı varsa belki yanında durmalı, gerektiğinde dersi anlatmalı …" (R.İ.) …"Çalışırım yani ben öyle mi mesela Yani normalde bilmediğim dersler de var ama oturup çocuğuma anlatırım"(K.K.)…"Elimden geleni her zaman yanında oturarak ona dersleri anlatarak geri kaldığım dersleri öğrenin dedi mutlaka aktarıp öğretiyorum."(T.Ç.)

Başarıya etki eden veli özelliklerinden "öğrenci ile etkili iletişim kurma" görüşü,

"Bir kere kesinlikle iletişimin iyi olması lazım erkek çocuk olması sebebiyle ya da fark etmez her cinsiyet olur. Hani ne olursa olsun bana yalansız bir şekilde ne olursa olsun ben anlatmasını istiyorum." (E.Ç.) …"Bir kere çocukla kesinlikle her şeyi konuşabiliyor olmak. Rahat olmak gerekiyor. Yani çocuk size geldiği zaman yargılandığını düşünmemesi gerekiyor. Bir de eksiklerini görmek gerekiyor neye ihtiyacı var ek derseniz işte desteğini oturup konu çalışmayalım." (N.D.)…"Okul dersleriyle, yazılılarıyla ilgili konuşmak önemli konuşabilmek."(H.Y.)…"Çok baskı kurmamak lazım da işte çocuklar çocuğa göre değişiyor tabi ama konuşmak durumunu anlamak gerekiyor." (K.P.)

Ödev ve sorumluluk; iş birliği; sosyal etkinlikler;

…Öğretmenle iş birliği yaparak çocuğa ödev ve sorumluluk yükleme. Tabii sadece ders olmaz, sosyal etkinlikler ile çocuğu destekleme. Onu bunaldığı durumlardan kurtarma da önemli bence… (K.P.)

4.9. Aşırı Ebeveyn Çocuklarının Akademik Başarısına Ortaokul Eğitim Programının Katkısı Hakkındaki Görüşleri

Ebeveynlere" Ortaokul eğitim programının öğrencinin akademik başarısına katkısı hakkındaki görüşleriniz nelerdir?" sorusu yöneltilmiş ve bahsettikleri özellikler elde edilen kodlarda Tablo 11'de gösterilmiştir. Sondaj soru olarak eğitim sistemi sorusu bölümlere ayrılmıştır. Ortaokul eğitim programının amaç ve hedeflerinin, program içeriğinin, öğrenme öğretme süreçlerinin, ölçme ve değerlendirme sisteminin öğrenci başarısına katkısı hakkındaki görüşlerine de başvurulmuştur. Belirtilen tüm görüşler tablo 11' da bütün olarak belirtilmiştir.

Tablo 10:Aşırı Ebeveynlerin Çocuklarının Akademik Başarısına Ortaokul Eğitim Programının Katkısı hakkındaki ifadelerinin kategori-kod temelli frekans tablosu

Tema	Kategori	Kodlar	F
Ortaokul Eğitim sisteminin başarıya etkisi	Kazanımların etkisi	Ulaşılması güç kazanımlar	8
		Kazanımlar öğrenci düzeyine uygun değil	10
	İçerik etkisi	Program içeriği yeterli düzeyde	8
		Program içeriği geliştirilebilir	21

Tablo 11 devam

Tema	Kategori	Kodlar	F
Eğitim sisteminin başarıya etkisi	Öğrenme öğretme süreçlerinin etkisi	Müfredat sadece bitirilme odaklı	3
	Ölçme ve Değerlendirme Etkisi	Okul sınavları gerekli değil	1
		Okul sınavları başarı durumunu analiz etmede gerekli	16
		Sınavlar öğretileni ölçmüyor	13
		Okul sınavları etkili	1
		Deneme sınavları gerekli	12
		TOPLAM	93

Tablo 11 incelendiğinde Aşırı ebeveynlerin çocuklarının akademik başarısına ortaokul eğitim programının katkısına dair sorularda ifade edilenler "sadece müfredat bitirilme odaklı", "program algı düzeyine uygun değil"," program içeriği yeterli düzeyde"," program içeriği geliştirilebilir" şeklinde görüşler belirtilmiştir. Bazı katılımcılar birden çok koda ait görüş belirtmişlerdir. Aşağıda bazı katılımcılara ait alıntılar verilmiştir.

"Yani milli eğitimin verdiği şeyleri kısmen kullanıyoruz. Bence zor yayınları seçmeliler. Çünkü bu çocuklar hani çok zor sınavlara giriyorlar. "(A.G.) …"Yani şöyle diyebilirim. Müfredatla alakalı öğretmenlerin de kafalarında soru işaretlerinin olduğunu görüyorum. Ben veli olarak görüşmelerimde biz bu konuyu şu anda neden veriyoruz bilmiyorum ama gibi ifadeler de duyduğumuz oldu." (A.E.)…"Çünkü çocuklar artık LGS ye girecekler. O tarz sorunlara o tarz konulara daha alışkın olmaları lazım. Pratik yaparak işte test çözerek ne bileyim daha çok mesela ek dersler verilerek bence olabilir." (E.Ç.)…"Kesinlikle yani ilgi duymadı ya da hoşlanmadığı o kadar çok konu ders bilmesine gerek bile olmayan. Çünkü ben de takip ediyorum kitapları vesaire. Hani boş beleş konu o kadar çok müfredat diye koyulmuş ki ne çocuk anlıyor, ne öğretmen anlatabiliyor." (H.G.)…"Zaten genel olarak çok fazla çok gereksiz, kitapların içi çok gereksiz bilgilerle dolu çok fazla yükleme yapıldığını düşünüyorum. (F.D.)

Aşırı ebeveynler Milli Eğitim'in verdiği kitapların çok fazla başvurulan kitaplar olmadığı genelde ekstradan özel yayın aldıklarını, müfredatın öğretmenler tarafından neden aktarıldığına dair soru işaretlerinin olduğu (gereksiz olması, algı düzeylerine uygun olmaması gibi) , konuların içeriklerinin daha doygun olabilecekken gereksiz ya da fazla konular bulunduğunu belirtmişlerdir. Sınav sistemi le uyumsuz olduğuna dair görüş bildiren veliler de içeriğin bazen yetersiz olduğunu yani çocukların gördükleri konuların ya da çözdükleri soruların okul dersleri ile uyumlu olmadığını ifade etmişlerdir.

"Eğitim sistemi çok ağır, ben çocukların açıkçası düzeylerine uygun olduğunu düşünmüyorum. Eğitimin amaçlarına ulaşması çok zor görünüyor" (F.B.)…"Çocuğun başarısı mesela bu yeni nesil sorular çocukların birden önüne çıkıyor. Birkaç senedir mesela daha alışamadılar. (H.D.) …"Ağır olduğunu düşünüyorum. Daha az, daha kaliteli keşke olsa eğitim. Daha mesela o kitaplar o kadar dolu olmasa da daha az olsa konular." (F.D.) … "Çocuklar bence çok fazla baskı altındalar. Sınav soruları yeni nesil ve boylarını algılarını aşıyor." (A.A.)…"Çocukların anlam düzeyine uygun olmayabiliyor, bazısı anlayabilirken bazısı anlayamıyor açıkçası birazcık bu konu tartışmalı bence.(N.D.)…"Hani dersin içerik olarak çok yoğun olduğunu düşünüyorum. Aynı zamanda çok da ezberciliğe de dayalı. …Hatta bazı konularında ağır olduğunu düşünüyorum yani çocukların düzeyinde anlatılmadığını ve ilkokulda Bir kopukluk oluyor ve çocuklar ortaokulda bunu yaşıyor ya da gerçekten ağır geliyor. Bu kadar bilmiyorum ama yani çok böyle beni tatmin etmiyor. (K.K.) …"Başarıya katkı bence sağlamıyor. Niye derseniz konular çocuklara göre biraz daha ağır gibi geliyor mesela yurt dışındaki eğitim sistemlerine baktığımız zaman çocuk ödev sisteminden daha çok mantığa dair hani öğrenme, oynama üzerinde eğitimler alıyor. Evet yaşları büyük. Ama çocuk gördüğünden çok duyduğunu duyduğundan çok gördüğünü yapıyor. Deneyimleyip başarıyı elde etme olanağı bence daha fazla oluyor." (S.K.)

…Öğrencilerin algı düzeyleri farklı olduğu için dersleri herkes aynı algılamıyor. Dolayısıyla tek bir sınavın herkesin akademik başarısını ölçmesi mümkün değil. Okul sınavlarını çok gerekli bulmuyorum… (H.D.) …Öğrenciler yazılı sınavına giriyor. Her öğretmenin sınavı farklı zorluk derecesinde oluyor. Bir sınıfta yüksek not alan diğer sınıfta düşük not alabiliyor. Okul sınavları her öğretmen tarafından farklı hazırlandığı için başarı durumunu ölçmede yeterli olmuyor…(F.D.) …Okul sınavları etkili ama deneme sınavları daha etkili. Deneme sınavları merkezi sınavlara yakın sonuçlar veriyor. Okul sınavları çocuğun gerçek başarısını yansıtmada yetersiz… (A.A.) …Merkezi sınavlarda okul konuları bazen çıkmıyor…(S.K.) …Okul sınavları öğrenciyi bir şekilde sınava hazırladığı için pratik oluyor. Merkezi sınavlara hazırlık gibi düşünülebilir. Bu açıdan okul sınavları etkili…(K.K.)

…" Çünkü bu çocuklar hani çok zor sınavlara giriyorlar. Yani işledikleri derslerle birlikte sınavların kapasitesi aynı değil ki bu sene bunu zaten gördük." (A.A.)…"Eğitim sistemi zaten sıkıntılı. Bire bir mesela ben isterdim ki tamam akademik ama yanında adabı muaşeret dersleri değerler eğitimi dersleri de eklensin. "(A.G.)."Zenginleştirilebilir. Mesela Milli Eğitim'in dağıttığı kitapları ben çok şey buluyorum. Sığ buluyorum." (B.A)

Katılımcıların bir kısmı milli eğitim kitaplarını yetersiz bulurken, bir kısmı konuları ve karşılarına çıkan sınavların uyuşmazlığından yetersiz bulmuştur. Bazı katılımcılar farklı derslerin de eklenmesi gerektiğine dair yetersizliğe vurgu yapmışlardır.

Aşırı ebeveynlere yöneltilen ortaöğretim eğitim programının başarıya etkisi hakkındaki sorusu içinde bulunan "sondaj soru" görevindeki "ortaokul eğitim programının öğrenme öğretme süreçlerinin başarıya etkisi" sorusuna aşırı ebeveynler, kazanımların çocukları zorladığını, bazılarının da tezatlık barındırdığını yani verilmeye çalışılan kazanımlarla sınavlarda, denemelerde karşılaştıkları konularda bir uyuşmazlık durumu olduğuna dair görüş bildirmişlerdir.

Aşırı ebeveynlerin çocuklarının ortaokul eğitim programının akademik başarıya katkısında öğrenme öğretme süreçlerinin ve kazanımların başarıya etkisi sorusuna dair ifade edilenler, "sınavlar öğretileni ölçmüyor", "Kazanımlar öğrenci seviyesine uygun değil" şeklinde görüş bildirmişlerdir. Aşırı ebeveynlere yöneltilen ortaöğretim eğitim programının başarıya etkisi hakkındaki sorusu içerisinde bulunan bir diğer sondaj soru" ortaokul eğitim programının akademik başarı durumlarına ölçme ve değerlendirmenin etkisi" hakkındaki görüşlerinde çoğunlukla veliler yazılı sınavları yanıltıcı bulduklarını, notların yükseltildiğine dair güvensizlik duygularının bulunduğunu ileri sürmüştür. Bazı veliler deneme sınavlarına daha çok önem verdiklerini, çocuğun akademik durumu hakkında daha objektif sonuçlar elde ettiklerine dair görüşler bildirmişlerdir.

Aşırı ebeveynlerin çocuklarının ortaokul eğitim programının akademik başarıya katkısında ölçme ve değerlendirmenin etkisi sorusuna dair ifade edilenler, "sınavlar gerekli değil"," "Okul sınavları başarı durumunu analiz etmede gerekli", "deneme sınavı etkili oluyor" şeklinde görüş bildirmişlerdir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BÖLÜM: TARTIŞMA

Çalışmada öğrencilerin ortaöğretim programında akademik başarılarına yönelik aşırı ebeveynlerin görüşleri incelenmiş, bu çalışma kapsamında 23 katılımcı ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşme verileri Maxqda uygulamasında analiz edildikten sonra 2 ana tema altında toplanmıştır. Elde edilen bulgular literatürde ulaşılan ve incelenen diğer araştırmalar dikkate alınarak tartışılmıştır.

5.1.Velilerin Aşırı Ebeveynlik Düzeylerine İlişkin Tartışma

Aşırı ebeveyn katılımı çocuklarının her zaman istediklerini almasını sağlamak için çaba sarf eden ebeveynlerin çocuklarının uzmanlığını ve benlik saygısını uygulaması olarak tanımlanmıştır (Campbell, 2009)

Araştırmada ulaşılan bulgularda velilerle yapılan görüşmelerde elde edilen nitel verilerin analizi sonucunda velilerin tüm maddelere verdiği cevapların ortalaması 4,18 olarak hesaplanmıştır. İlgili puana göre ebeveynlerin aşırı ebeveynlik düzeyleri tepki kategorilerindeki puanlamalara bakılarak "yüksek düzeyde" olduğu sonucuna varılmıştır. Aşırı ebeveynlik düzeyini belirlemek ve çocuklar üzerindeki etkisini anlamak amacıyla (Susan L. Edwards ve ark., 2008) tarafından yapılan çalışma da ebeveynlerin aşırı koruması, genellikle çocukluk çağı anksiyete bozukluklarının gelişiminde ve sürdürülmesinde rol oynadığı gözlemlenmiştir. Aşırı koruma, anket ve gözlem yöntemleri kullanılarak değerlendirilmiş, okul öncesi çocukların ebeveynleri ile ölçeğin uygulanması ve gözlemsel değerlendirmelerle ilişkili olduğunu ve çocuk kaygı belirtilerindeki değişiklikleri öngördüğünü bildirmişlerdir. 7-12 yaş arası 90 çocuğun annesi (60 klinik kaygılı, 30 kaygısız) bu ölçek aracıyla ölçülmüştür. Ölçeğin iç güvenilirliği iyi bulunmuş ve puanlar, annenin aşırı koruma davranışlarıyla önemli ölçüde ilişkilendirilmiştir. Beklenenin aksine aşırı ebeveynlik, çocuk anksiyete durumu veya semptomları ile anlamlı bir şekilde ilişkili değildir, ancak anne anksiyete semptomları ile anlamlı bir şekilde ilişkili olduğu görülmektedir.

5.2.Aşırı Ebeveynlerin Öğrenci ile Kurduğu İletişime (Duygu ve Düşünce paylaşımı) İlişkin Tartışma

Araştırmanın bu kısmı ile ilgili elde edilen ilk bulgulara göre, aşırı ebeveynlerin çocukları ile aktif olarak paylaşımda oldukları, çocukları ile rahatlıkla iletişime geçtiklerini, çocuğun kendini ifade etmek için heyecanlandığı şeklinde görüş bildirmişlerdir. Dertleşmeyi ya da tüm ayrıntılarıyla okulda gündelik yaşadıklarını aktarmaktan çocuğunun hoşlandığını, üzüldüğü şeyleri özellikle paylaşmayı tercih ettiğinden, her şeyi haber vermekten, fikir alışverişi yapmaktan çocuklarının hoşlandığını ifade etmektedirler. İlgili alan yazında aşırı ebeveynlik, çocuğun yardıma ihtiyacı olmadan öngörerek çoğu problemi ortadan kaldırma, her türlü sorununu çözmek için bir çabalama durumu olarak değinilmiştir. Lam & Ducreux (2013)'e göre ebeveyn ve çocukları arasındaki iletişimin düzeyi ve yoğunluğu, çocuğun akademik başarısına katkı sağlamakta, bununla birlikte ailenin akademik başarısı üzerinde aile baskısı, desteği, denetlemesi ve yardımı, çocuk ve ebeveyn arasında kurulan günlük iletişim kadar etkili olmamaktadır. Aşırı ebeveynlik tarzının riskten kaçınan, kaygı ve ebeveyn katılımı ile aşırı tavsiye, problem çözme ve somut yardım sağlanması yoluyla gelişimsel dönemine de aynı zamanda uygun olmayan ebeveynlik şeklinin uygulanmasını içerir (Buchanan, 2011). Bu ifadeler aslında çocukla sıkı bir iletişimde olma anlamına gelmektedir. Okulda yaşanılan sıkıntılar, derslerle ve ödevlerle ilgili problemler vb. çoğu durumdan ebeveynin çocuğu ile olan ilişkisi sayesinde haberi olmaktadır. Araştırmada iletişimin yoğun olduğu, fikir alışverişi ve sıkıntıları aktarma noktasında çocukların sıkıntı yaşamadığı sonucuna varılmış bu anlamda ilgili literatürdeki sonuçlara bakıldığında araştırmada ulaşılan sonuçlarla benzer olduğu görülmektedir.

5.3.Aşırı Ebeveynlerin Çocuklarının Akademik Başarıları ve Akademik Açıdan Başarılı Öğrencilerin Özelliklerine Hakkında Görüşlerine Yönelik Tartışma

Araştırmadaki bulgulara göre akademik yönden başarılı olan öğrenci özelliklerinin sorumluluk almaktan geçtiğini, günlük rutinde dersler dışında kendisine ait bazı işlerinin ve görevlerinin olması ve bunların takip edilmesi gerektiği, çocuğun ev içinde -yemek, içmek, uyku vb.- rutinlerinin bir saatinin olması ve ayak uydurmasının da bir sorumluluk olduğu şeklinde görüş bildirmişlerdir. Ebeveynlerin bahsettiği üstüne düşeni yapma takip etme vb. söylemlerinde anlatmak istedikleri sorumluluk sahibi olma ve kendi rutininde çocuğun günlük yapması gerekenleri komut olmadan yapması anlamına gelmektedir. Akademik başarısı olan öğrencilerin ödev ve sorumluluklarını yerine getirme, sorumluluk alma, dersi etkili dinleyen, ders tekrarlarını yapan, disiplinli çalışan çalışmaya isteklilik, çalışmada süreklilik gibi özellikleri ifade edilmiştir. Literatürde akademik başarıyı öğrencinin zekasının, karakter özelliklerinin, derse güdülenmesinin ve derse yaklaşımların önemli şekilde etkilediği görülmektedir. Akademik başarının pek çok faktörden etkilenmesi, bu kavramının çok yönlü ele alınmasını gerektirmektedir. Akademik başarıyı etkileyen faktörlerden en önemlileri ebeveyn tutumu, okul personelinin yaklaşımı ve öğrencilerin kişilik özellikleridir (Underwood, 2011). Yapılan çalışmalarda öğrencilerin akademik başarısını etkileyen iç ve dış etmenler bulunmaktadır. Öğrencinin kişisel özellikleri yani zekâsı, cinsiyeti, ilgisi bunun yanı sıra ailesi (ebeveynlerinin eğitim düzeyi, ekonomik gelir düzeyi, eğitime verdiği anlam ve değer, eğitime katılımı vb.) ve okulla bağlantılı etmenler (okulun bulunduğu çevre oturulan semt, okul ortamı arkadaşlarının kültürel yapısı, öğretmen yaklaşımları vb.) akademik başarıyı etkileyebilmektedir. Öğrencinin demografik ya da kişilik özellikleri akademik başarısını az ya da çok etkilemektedir. Bu özellikler öğrencinin zekâsı, cinsiyeti, kişilik özellikleri, kendilerini ve çevrelerini algılayış biçimleri ve sosyal becerileri vb. olarak belirtilebilir. (Huang L. , 2009). Akademik başarı söylemiyle akla gelen ilk durum öğrencilerin karakter özellikleridir (Ellis W. , 2016). Yine de çocuklar bakım verenleri ve öğretmenleri onlara ilgiyle yaklaştığında iş birliği yaparak hareket etmeye yatkın yapıdadırlar. Akademik başarı ile öğrencinin benlik saygısı(özgüven), çalışma alışkanlıkları (ders tekrarı, ödevler, sorumluluk alma), sınav kaygısı (sınava hazırlık vb.), güdülenme gibi değişkenleri içeren duyuşsal etmenler arasındaki ilişkiye dair çalışmalar; öğrencilerin, akademik başarıları ile güdülenme ve öz yeterlilik düzeyleri arasında bir

ilişki olduğunu göstermiştir (Aydın, 2010). Bu anlamda bulguların literatür ile benzerlik gösterdiği sonucuna varılmıştır.

5.4.Aşırı Ebeveynlere Göre Öğrencinin Akademik Başarısına Katkı Sunan Öğretmen Özelliklerine İlişkin Tartışma

Araştırmada ulaşılan ilk bulgulara göre öğretmenlerin akademik başarıya etkisi önemli bir konumdadır. Ebeveynler öğretmenin akademik başarıya etkisinin öğrencisini dersini anlaması, duygusal iniş çıkışlarını, karakterini tanıması noktasında iyi gözlem yapan, işini severek yapması ve öğrencisine bu sevginin verdiği haz ile yakın ve samimi davranan, korkutarak ya da cezalandırarak değil bağ kurarak kurduğu samimiyeti geliştiren öğretmenlerin başarıda etkisinin fazla olduğuna değinmişlerdir. Aynı zamanda öğretmenin farklı öğretim tekniklerine hâkim olmasının çocuğun öğrenim düzeyine uygun anlatım yapmasını sağladığı ve bunun da başarıyı peşi sıra getirdiğini ileri sürmüşlerdir. Okulla ilgili akademik başarı etmenleri; öğretmenler, öğrencinin akranları, öğretim teknikleri, okul iklimi ve ortamı kapsamındadır. Araştırmalar öğretmenlerin ebeveynlerle onlara destek olan ilişkiler kurduklarında akademik güdülenme ile bağlantılı olarak çocuklar daha fazla akademik başarı sağlamaya eğilimli olduklarını göstermektedir. Okulun ilk yıllarında kurulan nitelikli öğrenci öğretmen ve ebeveyn-öğretmen ilişkisi, çocuğun akademik bağlılığına ve akademik başarısına benzersiz bir katkı sağlamaktadır (Hughes ve Kwok, 2007). Öğrenci ve öğretmen arasındaki yakınlığın alt sosyal ve ekonomik düzeydeki aileye sahip olan öğrencinin akademik başarısını olumlu yönde değiştirebileceğini belirtmektedir. Çalışmalar öğrencilerin birbirlerinin okul ders çalışmalarını kontrol etme, birbirlerinin yazdığı kompozisyonları dinleyip düzeltme, toplumsal kültürel çevrelerini tanımaya yönelik projelerde birbirleriyle çalışmalarını iş birliğini teşvik etmenin onların akademik gelişimini olumlu etkilediğini göstermektedir (Epstein, 2016).

5.5.Aşırı Ebeveynlere Göre Öğrencinin Akademik Başarısına Katkı Sunan Okul Yöneticisi Özelliklerine İlişkin Tartışma

Araştırmada yapılan görüşmeler yöneticinin okul içerisindeki akademik başarıya dair katkısı oldukça fazla olarak yorumlanmıştır. Okul yöneticilerinin misyon ve vizyon sahibi olması, öğretmenlerle ve velilerle iş birliği yapması, okul içi kuralları denetlemesi, özellikle öğretmenlere rehberlik yapması yani mentor olması ve okul içinde disiplini sağlama noktasında kilit bir konumda olduğu görülmüştür. Literatürdeki araştırmalara bakıldığında mentorluk yapması, okul ortamındaki akademik öğrenmeye dair yüksek standartları ve anlamlı pedagoji programları düzenlemesi misyon ve vizyon sahibi olması ile benzerlik göstermektedir.

Okulların öğrencilerin başarısına etki etmesi ile ilgili durumlar; akademik öğrenme için yüksek standartları, sağlıklı çocuk psikolojisi ve öğretim programları, okul eğitim personeli ile yönetici arasında profesyonel öğrenme toplulukları ve öğrenciler için bireyselleştirilmiş öğrenme ortamları oluşturmayı içermektedir. Öğrencilere bu şekilde destek sağlayan kurumların okula bağlı ve iletişim içinde olan öğrencilerinin olması beklenen bir durumdur. Okul yönetici ve yardımcılarının, öğretmenlerinin, öğrencilerinin yanı sıra ebeveynleri desteklemesi de önemli bir durumdur (Connell ve Klem, 2009). Profesyonel bir eğitimci ortamında öğretmenlerin, okul yöneticilerinin görevi okulun hedeflerini, eğitim ve öğretimi geliştirmeyi, öğretmenlerinin yalnız hissetmesine engel olmayı, öğrenci gelişimini ayrıntılı şekilde değerlendirmeyi ve okulda düzenlenen etüt özel ders vb. eğitim sürecine etkililiğini arttırmayı sağlamak için takım halinde hareket edilmesi önemli bir durumdur (Epistein ve Salinas, 2004). Çalışmalar eğitimde başarının öncelikle öğretmenin iyi yetiştirilmesine bağlı olduğunu, okullarda göreve başladıktan sonra öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin arttırılması yönünde okul müdürlerine mentor olarak çok büyük görevler düşmekte olduğunu, iyi bir rehberlik edici olan müdür, öğretmenin kendini daha yetiştirmesini sağlayacak bu da okulun akademik başarısını arttırmaktadır (Yıldırım , 2013). Öğretmenin desteklenmesi, iyi yetiştirilmesi, eğitim sürecinde okul programlarının (özel ders, konu eksikleri kalan öğrencileri takip vb.) arttırılmasını sağlamak literatürle kıyaslandığında araştırma ile çoğunlukla benzer bulgulara rastlarken, okul yöneticisinden okul içi disiplini sağlama beklentisinin farklılık olduğu sonucuna varılmıştır.

5.6.Aşırı Ebeveynlere Göre Öğrencinin Akademik Başarısına Katkı Sunan Veli Özelliklerine İlişkin Tartışma

Araştırmadaki bulgulara göre akademik başarıya katkı sunan veli özellikleri ebeveynlere sorulduğunda genellikle öğretmenle iletişimde olma, çocukla ve okulla iletişim halinde olarak konu eksiklerini takip etme, ders çalıştırma, etkili iletişim kurma bulguları literatür araştırmaları ile benzerlik göstermektedir. Diğer yandan çocuğun eksiklerini özel dersle destekleme ve okulun yetersiz kaldığı noktaları tamamlama görüşü literatürden farklı olarak çalışmamızda ileri sürülen görüşler olarak karşımıza çıkmaktadır. Araştırmalar gösteriyor ki sosyal etkinlikler düzenleme şeklinde görüş bildiren veliler öğrenciye okul dışı etkinlik için alan açma anlamını öne sürerken literatürde okulda yapılan etkinliklere de ebeveynlerin katılımı akademik başarıyı arttırmaktadır. Gümüşeli (2004)' e göre okulda düzenlenen sportif, kültürel faaliyetlere, yarışmalara katılarak çocuklarına destek olarak akademik başarılarını da önemsediklerini göstermektedirler. Hem çocuklarına iyi hissettirmiş hem de çalışmalarına teşvik etmiş olurlar. Ebeveynler çocuklarının hayatında ilk yol gösterici ve rehberlerdir. Bu sebeple aslında en temel ve önemli bilgileri öğrenmelerini sağlayıcı olan onlardır. Ailelerin bu yol göstericiliği ve öğretmenliği asıl okul eğitime hazırlık anlamında kilit önemdedir. Geçirilen zaman yaşanılan her yer eğitim yeridir. Bu birlikte gezmeleri, yemek masasında, çocuk parkında, bir markette vb. her yerde olabilir. Ebeveynlerin çocuklara okula henüz başlamadan önce problem çözme sorumluluk alma gibi deneyimler yaşatması sonraki akademik hayatlarında başarılarını önemli ölçüde etkilemektedir. Okul öncesi yaşadıkları bu tecrübeler sayesinde problemleri çözme becerileri, onları destekleyen kaynakları nasıl fark edip kullanacakları ve daha sonraki öğrenme yaşamlarına hazırlama anlamında önemlidir (Englund ve diğer., 2004). Ana babalar bu tecrübeleri öğrenmesini çocuğa sağlayarak ileride gidecekleri okul ile iş birliğine aslında başlamış olurlar. Öğrencilerin okul içinde edindiği akademik bilgi, beceri ve davranışlar evde ebeveynleri tarafından desteklenip pekiştirilmediği takdirde kısa zamanda unutulmaktadır. Dolayısıyla okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin, öğrencinin akademik başarısını arttırmaya yönelik ebeveynlerin destek ve yardımına ihtiyaç duymaktadırlar (Kaysılı, 2008). Son olarak Güven (2019) tarafından yapılan araştırmada anne, baba ve öğretmenlerin çocuktan başarı beklentisi, çocuğun algıladığı başarı beklentisi ile uyuşuyorsa çocuk akademik açıdan başarılı olmakta; çocuk başarılı olduğunda da çevresindeki yetişkinlerin ve toplumun çocuğa dair akademik başarı beklentisi artarak ilerlemektedir. Sonuç olarak ana babanın eğitim düzeyi, gelir seviyesi,

evde eğitime katılım ve çocukların eğitim beklentileri gibi faktörlerin akademik başarı üzerindeki etkisi; ana babanın bu faktörlerle ilgili tutumlarının öğrencilerin akademik başarısını belirlemede önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Özellikle dikkat çekici olan bulgu, ana babanın beklentilerinin diğer değişkenlere kıyasla akademik başarının en önemli ve anlamlı tahminleyicisi olarak ortaya çıkmaktadır.

5.7.Aşırı Ebeveynlerin Ortaokul Eğitim Programının Öğrencilerinin Akademik Başarısına Katkısı Hakkında Tartışma

Araştırmada ulaşılan bulgulara göre aşırı ebeveynler eğitim sisteminin içeriğinin kaliteli olmadığını, çocuklarının yanı sıra her çocuğun algı düzeyine uygun, her algı seviyesine hitap eden şekle getirilebileceğine dair görüş bildirmişlerdir. Yeni nesil sorulara henüz alışılamadığı çocukların 3 yıldır değişmiş olan bu sisteme henüz uyum sağlamadıklarını, yorumlama yeteneğine ilkokulda öğrenmeden ortaokula geçiş sağladıkları için eğitim sisteminde yorum yapabilme ve sorulara o şekilde yaklaşabilmeye alışık olmadıkları bir durum olduğundan bahsetmişlerdir. Algı düzeylerine "uyumsuzluk" da olması, "çok ağır konular ve fazla sayıda ünite" yerine "az, öz ve kaliteli" içeriğin öğrencilere daha iyi geleceği şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Millî Eğitim Bakanlığı resmî sitesinde bulunan misyonda şu satırlara yer verilmiştir,

> *"Öğrencilerin bireysel özellik, ilgi, ihtiyaç ve beklentileri ile ülkenin küresel ölçekteki stratejik önceliklerini bir bütün olarak ele alan bir öğrenme ekosistemi tasarlayarak, bir yandan temel disiplinlerde üst düzey öğrenme becerileri edinme imkânı sağlayan, diğer yandan da entelektüel gelişim fırsatı sunan ve bu şekilde onları üst öğrenime, hayata en iyi şekilde hazırlayan bir ortaöğretim sistemini kurmak, geliştirmek ve sürdürülebilir kılmaktır."*

Yine Millî Eğitim Bakanlığı'nın Türk Eğitim Sistemi ve Ortaöğretim raporunda belirtilen 2023 vizyonunda,

> *"Bireyin yaratıcılık ve hayal gücünü geliştiren; bireysel farklılıkların gözetilmesi ve değerlendirilmesi ile her bireyin özellikleri doğrultusunda en üst düzeyde kendini geliştirebildiği; zaman ve mekân kısıtlarından arınmış, kendi özgün öğrenme teknolojilerini yaratmış ve değişim esnekliğiyle kendini yenileme gücüne sahip; öğrenme ve insan odaklı bir eğitim sistemine sahip olmak"*

Şeklinde ifade edilmiştir. Misyon ve vizyon yaklaşımında ebeveynlerden alınan geri dönütlerle kıyaslandığında hayal gücünü geliştiren ve bireysel farklılıkları gözeten bunun

yanı sıra kendi özgün öğrenme teknolojilerini yaratmış, öğrenme ve insan odaklı bir sistem amaçlayan Milli Eğitim vizyonu ile velilerin görüşleri arasında farklılık görülmektedir.

6. SONUÇ

6.1.Velilerin Aşırı Ebeveynlik Düzeylerine İlişkin Sonuç

Bu çalışma, aşırı ebeveynlik davranışlarını belirlemek için yapılan bir araştırmanın sonuçlarını sunmaktadır. Araştırmada, toplam 110 veliye ulaşılarak anketlerinin cevaplanması istenmiştir. Ancak, araştırmada sadece aşırı ebeveyn olarak kabul edilen 23 katılımcının görüşlerine yer verilmiştir. Bu katılımcılar, Ebeveyn Aşırı Korumacılık Ölçeğini tamamladıklarında tepki düzeyi kategorisi puanı 3.41 ve üzeri almışlardır. Aşırı ebeveynlik düzeyleri için bir tepki kategorileri tablosu oluşturulmuştur. Ardından, ortaokul düzeyinde çocuğu olan velilerin akademik başarılarına yönelik aşırı ebeveynlik davranışlarına odaklanmak için yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış ve bu görüşler incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, ortaokul düzeyinde öğrencisi bulunan 23 katılımcının aşırı ebeveynlik düzeylerinin ortalama puanı 4,18 olarak hesaplanmıştır. Bu puan, ebeveynlerin aşırı ebeveynlik düzeylerinin "yüksek düzeyde" olduğunu göstermektedir.

Literatürde henüz yeni olan aşırı ebeveynlik kavramına ilişkin yapılan (Saygan, 2020) tarafından gerçekleştirilmiş araştırmada Ebeveyn Aşırı Korumacılık ölçeği uygulanmıştır. Araştırmada 47-81 ay aralığındaki çocukların annesinden elde edilen verilerin içerik analizi sonucunda, aşırı korumacılık ortalamaları ölçümlerde 2.36 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akademik başarıya yönelik yapılan bu çalışma da ilkokul ve anaokulu öğrencileri olması sebebiyle bulgular farklılık göstermektedir. Bu çalışmadan hareketle aşırı ebeveynlik düzeylerinin ortaokul ve lise sınavlarının yaklaştıkça aşırılık düzeyinin arttığı söylenebilir.

6.2.Aşırı Ebeveynlerin Öğrencisi ile Kurduğu İletişime (Duygu ve Düşünce paylaşımı) İlişkin Sonuç

Bu çalışmada, katılımcılara çocuklarıyla ilişkilerini anlamak ve duygu paylaşımı konusunda sorular yöneltilmiştir. Ebeveynlerin çocuklarıyla duygu paylaşımı konusundaki görüşleri incelendiğinde, bazı ebeveynlerin ergenlik dönemi nedeniyle konuşma ve iletişimde zorluklar yaşadıklarını, kötü durumları paylaşmaktan çekindiklerini ve çocuklarıyla iletişim kurarken bazen sınırlı bir iletişim yaşadıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Bu ebeveynler, iletişimin canlarını sıktığını ve üzüldüklerini

belirtmişlerdir. Öte yandan, bazı ebeveynler ise çocuklarıyla aktif bir duygu paylaşımı yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu ebeveynler, çocuklarının kendileriyle her şeyi paylaştığını, okulda yaşadıkları olayları detaylarıyla aktardıklarını ve iletişimlerinin çok iyi olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, çocuklarının üzüldüğü durumları özellikle anlatmayı tercih ettiğini ve her şeyi haber vermekten hoşlandıklarını ifade etmişlerdir.

6.3.Aşırı Ebeveynlerin Çocuklarının Akademik Başarısı Hakkındaki Görüşlerine Dair Sonuç

Akademik durumu "başarılı" olarak değerlendiren veliler çoğunlukla, öğrencilerinin başarılı olduğunu ve üzerlerine düşen sorumluluğu yerine getirdiğini ifade etmişlerdir. Bazı veliler, öğrencilerinin mükemmel olmadığını ancak başarılı olduğunu düşündüklerini belirtmiştir. Bu görüşlere göre, öğrencilerin ilkokuldan itibaren sürekli olarak başarılı bir şekilde performans gösterdikleri ve bu başarının bir süreklilik arz ettiği ifade edilmektedir. Veliler arasında bazıları gönül rahatlığıyla öğrencilerini başarılı olarak nitelerken, bazıları ise tereddütlerini ve kararsızlıklarını dile getirmişlerdir. Ancak görüşmelerin sonunda, velilerin akademik başarıyı artırmak için neler yapabilecekleri konusunda planlar yaptıkları anlaşılmaktadır.

Öğrencilerini "başarı düzeyi geliştirilebilir" veya "başarısız" olarak değerlendiren veliler ise görüşlerini öğrencilerin çalışma alışkanlıkları, ödevlerini yapma durumu gibi faktörlere bağlamışlardır. Bu veliler, öğrencilerinin başarısının istedikleri düzeyde olmadığını ancak potansiyellerinin daha fazla çalışma ile artırılabileceğini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin tam kapasitelerini gösteremediği ve daha fazla çaba göstermeleri halinde daha iyi bir başarı elde edebileceklerini düşünen veliler, yazılı notlarının önemsiz olduğunu vurgulamışlar ancak akademik başarıya önem verdiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca bazı katılımcılar, "başarısız" olarak değerlendirdikleri öğrencilerini aynı zamanda "başarı düzeyi geliştirilebilir" olarak da nitelendirmişlerdir, bu da tezatlık içeren bir görüş olarak ortaya çıkmıştır**.** Araştırmadaki bulgulara bakarak başarı beklentisinin artmasının değişen aile yapısı ve toplumsal gelişmişlikle bağlantılı olduğu ve modernitenin getirdiği başarı algısı gibi olguların aşırı ebeveynliği tetiklemesi olabileceği sonucuna varılmıştır.

6.4.Aşırı Ebeveynlerin Akademik Açıdan Başarılı Öğrenci Özellikleri Hakkındaki Görüşlerine Yönelik Sonuç

Aşırı ebeveynler başarılı öğrenci özelliklerini değerlendirdikleri görüşlerinde, öğrencilerin ödevlerini ve sorumluluklarını yerine getirme, sorumluluk alma, dersi etkili dinleme, ders tekrarları yapma, çalışmaya isteklilik, çalışmada süreklilik gibi özelliklerin önemine vurgu yapmışlardır. Bu özelliklerin sorumluluk, disiplin, planlı çalışma, düzenli çalışma, istekli olma, kitap okuma gibi kavramları içerdiği belirtilmiştir. Ebeveynler, başarılı öğrencilerin dersi derste etkili bir şekilde dinleyip anlamaya çalıştıklarını, düzenli çalışma ve sürekli tekrar yapmanın önemli olduğunu ve öğrencinin sorumluluklarını kendiliğinden yerine getirebilmesinin başarıya katkı sağladığını ifade etmişlerdir**.** Aynı zamanda aile tutumu, okul personelinin yaklaşımı ve öğrencilerin kişilik özellikleri de etkili olabilir. Öğrencinin kişisel özellikleri, ailesi ve okulla ilişkili faktörler de akademik başarıyı etkileyebilir.

6.5.Aşırı Ebeveynlere Göre Öğrencinin Akademik Başarısına Katkı Sunan Öğretmen Özelliklerine İlişkin Sonuç

Araştırmanın ilk bulgularına göre, öğretmenlerin akademik başarı üzerinde önemli bir etkisi olduğu ortaya çıkmıştır. Ebeveynler, öğretmenin akademik başarıya olan etkisinin öğrencinin dersi anlaması, duygusal durumlarıyla başa çıkması, karakterini tanıması gibi faktörlerle ilişkili olduğunu vurgulamışlardır. Öğretmenlerin işlerini severek yapmaları ve öğrencilerine samimi bir yaklaşım sergilemeleri, korkutma veya cezalandırma yerine bağ kurma üzerinden ilişkilerini geliştirmeleri başarı üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Ayrıca, öğretmenlerin çeşitli öğretim tekniklerini kullanabilmeleri, öğrencinin öğrenme düzeyine uygun bir şekilde anlatım yapmalarını sağlar ve bunun da başarıyı artırdığı ileri sürülmektedir.

Akademik başarının sağlanmasında öğretmenlerin yanı sıra öğrencinin yaşıtları, öğretim teknikleri, okul çevresi ve ortamı gibi faktörler de etkilidir. Öğretmenler, ebeveynlerle iş birliği yaparak çocukların akademik motivasyonunu artırmaya yönelik ilişkiler kurduklarında, çocukların daha fazla akademik başarı elde etmeye eğilimli oldukları gözlemlenmiştir. Bu bulgular, öğretmenlerin ve diğer çevresel faktörlerin akademik başarı üzerindeki etkisini vurgulayarak, eğitim sisteminin başarıyı artırmak için

öğretmen-öğrenci ve öğretmen-ebeveyn iş birliğini teşvik etmesi gerektiği sonucunu göstermektedir.

6.6. Aşırı Ebeveynlere Göre Öğrencinin Akademik Başarısına Katkı Sunan Okul Yöneticisi Özelliklerine İlişkin Sonuç

Araştırmada katılımcılar tarafından belirtilen görüşlerin, akademik başarıya etkisi olan okul yöneticisi özelliklerinde "Misyon ve vizyon sahibi olmanın, iş birliğine açık olmanın, okul içi kuralları denetleme yeteneğinin, rehberlik etme becerisinin, disiplin sağlama kabiliyetinin ve öğretmenleri desteklemenin, akademik başarıya olumlu etkide bulunduğu" üzerine yoğunlaştığı sonucuna varabiliriz. Ayrıca, aşırı ebeveynlerin başarıya etki eden okul yöneticisi özellikleri olarak belirttikleri görüşlerde, disiplin sağlama ve misyon/vizyon sahibi olmanın önemine dikkat çekilmiştir. Özetle, katılımcılar, denetleyici olma, disiplinli olma, öğretmenlere rehberlik etme gibi yönetici özelliklerinin akademik başarıya etkisinin önemli olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmadaki bulgulardan misyon ve vizyon sahibi olmanın, iş birliğine açık olmanın, rehberlik etme becerisinin olması görüşleri ile benzerlik gösterdiği sonucuna varılmıştır.

6.7.Aşırı Ebeveynlere Göre Öğrencinin Akademik Başarısına Katkı Sunan Veli Özelliklerine İlişkin Sonuç

Araştırmada ulaşılan bulgulara göre, velilerin akademik başarıya etkisi olan özellikleri belirtildiği gibi "ders çalıştırma", "kuralları koyma", "konu eksiklerini takip etme", "okuldaki durumu takip etme", "öğrenciye sorumluluk yükleme", "özel dersle destekleme", "öğretmenle iletişimde olma", "sosyal etkinlikler düzenleme" ve "iletişimin çocukla güçlü olması" gibi faktörler olduğu görülmüştür. Bu özelliklerin başarıya etkisi, velilerin çocuklarının eğitim sürecine aktif katılımıyla ilişkilendirilmiştir. Araştırmada yer alan katılımcıların görüşlerine dayanarak, velilerin çocuklarının başarısını artırmak için derslere katılım, takip ve iletişim gibi stratejileri benimsedikleri görülmektedir. Bununla birlikte, her çocuğun ihtiyaçları ve öğrenme tarzları farklı olduğundan, velilerin bu özellikleri çocuklarıyla etkili bir şekilde uygulayabilmesi önemlidir. Velilerin öne sürdüğü akademik başarıyı etkileyen ebeveynlerin özellikleri ile benzerlik gösterdiği noktalar olduğu sonucuna varılmıştır.

6.8.Aşırı Ebeveynlerin Ortaokul Eğitim Programının Öğrenci Akademik Başarısına Katkısına Dair Sonuç

Araştırmada ulaşılan bulgularda aşırı ebeveynlerin çocuklarının akademik başarısına ilişkin ortaokul eğitim programının katkısına dair yapılan görüşmelerde çeşitli değerlendirmeler ortaya çıkmıştır. Bu değerlendirmeler arasında "sadece müfredat bitirilme odaklı", "program içeriği kaliteli değil", "program algı düzeyine uygun değil", "program içeriği yeterli düzeyde", "program içeriği geliştirilebilir" gibi görüşler belirtilmiştir. Aşırı ebeveynler, Milli Eğitim'in verdiği kitapların genellikle yetersiz olduğunu düşünerek özel yayınlara başvurduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca, konuların içeriğinin gereksiz veya fazla yoğun olduğunu belirtmişlerdir. Bazı veliler, eğitim programının çocukların algı düzeyine uygun olmadığını ve çocukları aşan sınav sorularının olduğunu vurgulamışlardır. Diğer bir görüş ise program içeriğinin geliştirilebileceği yönündedir. Katılımcılar, çocukların zor sınavlara hazırlandığını ve sınavların işlenen derslerle uyumsuz olduğunu dile getirmişlerdir. Ayrıca, bazı veliler farklı derslerin eklenmesini ve programın zenginleştirilmesini önermişlerdir. Bu görüşmeler sonucunda, aşırı ebeveynlerin çocuklarının akademik başarısına etkisi olan ortaokul eğitim programının bazı yetersizliklere sahip olduğu ve geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Aşırı ebeveynlerin çocuklarının ortaokul eğitim programının akademik başarıya katkısında öğrenme öğretme süreçlerinin-kazanımların- başarıya etkisi sorusu üzerine, aşırı ebeveynler çeşitli görüşlerini dile getirmişlerdir. Bu görüşler arasında, aşırı ebeveynlerin ünite kazanımlarının çocuklarını zorladığını ve geçiş sınavları ile uyuşmazlık yaşadığını ifade ettikleri belirlenmiştir. Bazı aşırı ebeveynler, kazanımların sınavlarla uyumlu olduğunu düşünürken, diğerleri ise sınavların öğretileni doğru bir şekilde ölçmediğini savunmuşlardır. Ayrıca, bazı aşırı ebeveynler, öğrenme süreçlerinin çocukların algı düzeyinin üzerinde olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuçlar, aşırı ebeveynlerin ortaokul eğitim programının başarıya etkisi konusunda çeşitlilik gösteren görüşlere sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

Ortaöğretim eğitim programının aşırı ebeveynlerin çocukları üzerindeki başarıya etkisi konusundaki sorular arasında yer alan "ortaokul eğitim programının akademik başarı durumlarına ölçme ve değerlendirmenin etkisi" sorusu üzerine, çoğunlukla velilerin yazılı

sınavları yanıltıcı buldukları ve notların yükseltildiğine dair güvensizlik duyguları taşıdıkları belirlenmiştir. Ayrıca, bazı veliler deneme sınavlarına daha fazla önem verdiklerini ve çocuğun akademik durumu hakkında daha objektif sonuçlar elde ettiklerini düşündüklerini ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılanlar tarafından, ölçme ve değerlendirme araçları olarak sınavlar ve sözlülerin önemli olduğu sıklıkla vurgulanmıştır. Bu sonuçlar, aşırı ebeveynlerin ortaokul eğitim programının başarısını değerlendirmek için ölçme ve değerlendirme yöntemlerine ilişkin çeşitlilik gösteren görüşlere sahip olduklarını göstermektedir.

7. ÖNERİLER

7.1.Aşırı Ebeveynlerin Yönelik Öneriler

1- Akademik başarının sadece okul, ders, sınav ve ders notlarını kapsamadığı iletişimin, psikolojik desteğin olduğu aile ortamlarında akademik başarıyı artacağına dair farkındalık kazandırma amaçlı uzman gözetiminde "atölye çalışmaları" planlanabilir. Okul aile birliği bu konuda çalışmalar yürütebilir.

2- Öğretmen-okul yöneticilerinin, ebeveyn katılımını arttırması, bağların güçlendirilmesi için okul içi etkinlikleri düzenleyerek ve "seminerler" planlaması velilerin öğrencileri ve başarı durumu, takibi açısından daha az kaygılı olmasına neden olabilir.

7.2.Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1- Bu araştırmada Aşırı ebeveynlerin akademik başarı yönünden çocuklarına dair başarı algısı, iletişim ve duygu paylaşımı, öğretmen, okul yöneticisi özellikleri ve eğitim sistemi hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Aynı araştırma anket ile aşırı ebeveyn olarak belirlenen velilerin çocuklarının da bakış açısı ile bir araştırma gerçekleşebilir.

2- Aşırı ebeveynlik üzerine yapılan çalışmalarda daha fazla bulguya ve kanıta ihtiyaç vardır. Bu alanda literatürde boşluğa rastlanmıştır. Özellikle ilkokul ve ortaokul düzeyinde çalışmalar eklenebilir.

KAYNAKÇA

Alisinanoğlu, F. (2003). Çocukların Denetim Odağı İle Algıladıkları Anne Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 1*(1), 97-107.

Applebome, P. (1997, 06 26). *Children Place Low İn Adults' Esteem, A Study Finds*. New York Times: https://Www.Nytimes.Com/1997/06/26/Us/Children-Place-Low-İn-Adults-Esteem-A-Study-Finds.Html Adresinden Alındı

Arzu Özyürek, F. T. (2005). 5 Ve 6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Tutumlarının İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25.

Aydın, F. (2010). *Akademik Başarının Yordayıcısı Olarak Akademik Güdülenme, Öz Yeterlilik Ve Sınav Kaygısı*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara, Hacettepe Üniversitesi

Aysel Çağdaş, Z. Ş. (2004). *Anne-Baba Eğitimi.* Kahramanmaraş: Eğitim Kitapevi.

Bandura, A. (1997). *Self-Efficacy: The Exercise Of Control.* New York: W. H. Freeman And Company.

Baumrind, D. (1966). Effects Of Authorıtatıve Parental Control On Chıld Behavıor. *Society For Research İn Child Development*, 98-102.

Baumrind, D. (1971). Harmonious Parents And Their Preschool. *Developmental Psychology*, (4), 99-102.

Berk, L. E. (2013). *Çocuk Gelişimi.* Ankara: İmge Yayınevi.

Beyaz, E. (2020). Helikopter Ebeveynlik. *Scientific Developments For Health And Life Sciences*, 588-590.

Bower, J. C. (2009). Self- Efficacy And Academic Aachievement İn Australian High School Students: The Mediating Effects Of Academic Aspirations And Delinquency. *Journal Of Adolescence,* (32), 797-817.

Buchanan, T. L. (2011). Does "Hovering" Matter? Helicopter Parenting And İts Effect On Well-Being. *Sociological Spectrum*, 399-418.

Büyüköztürk, Ş. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri.* Ankara: Pegem Yayınları.

Campbell, J. M. (2009). *The Narcissism Epidemic: Living İn The Age Of Entitlement.* New York: Free Press: Free Press.

Chris Segrin, A. W. (2012). The Association Between Overparenting Parent-Child Communication, And Entitlement. *Family Relations, 61*, 238-240.

Chris Segrin, M. G. (2013). Overparenting İs Associated With Child Problems And A Critical Family Environment. *Journal Of Child And Family Studies*, 471-476.

Cline, J. F. (2006). *Parenting With Love And Logic.* U.S.A: Navpress.

Connell, A. M. (2009). Relationships Matter: Linking Teacher Support To Student Engagement And Achievement. *Journal Of School Health, 7*(74), 262-273.

Creswell, J. W. (2009). Research Desing:Qualitative, Quantitative And Mixed Methods Approaches. *Acta Iadertina,* (8), 107-109.

Creswell, J. W. (2016). *Nitel Araştırma Yöntemleri.* Ankara: Siyasal Yayın Dağıtım.

Çağdaş, A. (2013). *Anne - Baba - Çocuk İletişimi.* Ankara: Eğiten Kitap.

Çağlar Özbek, F. D. (2018). *Aileyi Anlamak.* Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Çalık, T. V. (2010). Okul İklimi Ölçeği. *Eğitim Ve Bilim, 35*(157), 167-180.

Çelenk, S. (2003). Okul Başarısının Ön Koşulu: Okul Aile Dayanışması. *İlköğretim Online Dergisi, 2*(2), 28-34.

Çelenk, S. (2003). Okul Başarısının Ön Koşulu: Okul Aile Dayanışması. *İlköğretim Online E-Dergi, 2*(2), 28-34.

Çelik, V. (2009). *Okul Kültürü Ve Yönetimi.* Ankara: Pegem Yayınları.

Çepni, S. (2018). *Araştırma Ve Proje Çalışmalarına Giriş.* İzmir: Akademi Kitapevi.

Demir, N. (2011). *Birey, Toplum, Bilim: Sosyoloji Temel Kavramlar.* Ankara: Turhan Kitapevi.

Ducreux, B. T. (2013). Parental İnfluence And Academic Achievement Among Middle School Students: Parent Perspective. *Journal Of Human, 23*(5), 579-590.

Duygulu, S. (2022, Mayıs 3). Yeni Nesil Ebeveynlik. (F. Z. Çavdar, Röportaj Yapan)

Egeland, M. M. (2004). Children's Achievement İn Early Elementary School: Longitudinal Effectsof Parental Involvement, Expectations, And Quality Of Assistance. *Journal Of Educational Psychology , 4*(96), 723-730.

Eligül, F. (2020). Algılanan Ebeveyn Tutumlarının İnternet Bağımlılığı Ve Akademik Başarı İle İlişkisinin. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul, Gelişim Üniversitesi.

Ellis, W. D. (2016). Key Learner Characteristics That Produce Academic Sucess. *International Journal Of Process Education,* 61-82.

Epstein, J. L. (2016). School, Family, And Community Partnerships: Preparing. *New York: Westview.*

Edwards, S. L., Rapee, R. M., & Kennedy, S. (2008). Psychometric properties of a parent-report measure of overprotection in preschool-aged children. *Unpublished manuscript.*

Ertuna, E. (2016). *Helikopter Ebeveynlik Ölçeğinin Türkçe Çevirisi Ve Güvenilirlik Geçerlik Çalışması*. Yüksek Lisans Tezi. Kıbrıs, Yakın Doğu Üniversitesi.

Evie Kins, B. S. (2012). Parental Psychological Control And Dysfunctionalseparation–İndividuation: A Tale Of Two Different Dynamics. *Journal Of Adolescence, 35*, 1099-1109.

Furedi, F. (2013). *Paranoyal Anne Babalık.* (A. Tüfekçi, Çev.) İstanbul: İz Yayıncılık.

Gıorgettı, Ü. B. (2015). Akademik Başarı İle Okul İklimi Arasındaki İlişki. *Istanbul Journal Of Innovation İn Education*, 84-103.

Gladding, S. T. (1995). *Aile Terapisi Tarihi, Kuram Ve Uygulamaları.* Ankara: Türk Pdr Derneği Yayınları.

Göknar, Ö. (2004). *Bilinçli Çocuk Yetiştirme.* Ankara: Arkadaş Yayınevi.

Gray, D. L. (2017). Is Psychological Membership İn The Classroom A Function Of Standing Out While Fitting İn? Implications For Achievement Motivation And Emotions. *Journal Of School, 103*(121), 61.

Grolnick, W. (2002). *The Psychology Of Parental Control.* Nj:Erlbaum: Routledge .

Grolnick, W. S. (2009). The Role Of Parents İn Facilitating Autonomous Self-Regulation For Education. *Theory And Research İn Education*, 171.

Gülkaya, M. (2018). Ebeveyn Tutumları Ve Akademik Başarı. *Eğitimde Rehberlik Dergisi*, 2.

Gümüşeli, A. İ. (2004). Ailenin Katılım Ve Desteğinin Öğrenci Başarısına Etkisi. *Özel Okullar Birliği Bülteni, 2*(6), 14-17.

Güven, P. (2019). *İlkokul Ve Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Başarılarının Yordanmasında Ana Babanın Akademik Başarıya İlişkin Beklentisi Ve Eğitime Katılımının Rolü.* Yüksek Lisans Tezi. Kastamonu, Kastamonu Üniversitesi.

Gwynne O. Kohl, L. J. (2000). Parent İnvolvement İn School Conceptualizing Multiple Dimensions And Their Relations With Family And Demographic Risk Factors. *Journal Of School Psychology, 38*(6), 501-523.

Haluk Yavuzer, A. B. (2003). *Ana Baba Okulu.* İstanbul: Remzi Kitapevi.

Şimşek, H & Yıldırım, A.(2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.* İstanbul: Seçkin Yayınevi.

Huang, L. (2008). Social Capital And Student Achievement İn Norwegian Secondary. *Learning And Individual Differences, 2*(19), 320-325.

Huang, L. (2009). Social Capital And Student Achievement İn Norwegian Secondary Schools. *Learning And Individual Differences*, 320-325.

Jeynes, W. H. (2007). The Relationship Between Parental İnvolvement And Urban Secondary School Student Academic Achievement: A Meta-Analysis. *Urban Education, 42*(1), 82-110.

Judith Locke, &. M. (2012). Can A Parent Do Too Much For Their Child? An Examination By Parenting Professionals Of The Concept Of Overparenting. *Australian Journal Of Guidance And Counselling*, 249-263.

Kadir Canatan, E. Y. (2013). *Aile Sosyolojisi.* İstanbul: Açılım Kitap.

Kağıtçıbaşı, Ç. (2007). *Family, Self, And Human Development Across Cultures: Theory And Applications.* Hillsdale, Nj: Lawrence Erlbaum.

Kapıkıran, Ş. (2016). Ebeveyn Akademik Başarı Baskısı Ve Desteği Ölçeğinin Psikometrik Değerlendirmeleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 62-83.

Kasatura, İ. (1991). *Okul Başarısından Hayat Başarısına,.* İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Kavak, Y.& Özdemir,N. (2020). *Akademik Başarı Kıskacındaki Okul Yöneticileri.* Ankara: Pegem Yay.

Kaysılı, B. K. (2008). Akademik Başarının Arttırılmasında Aile Katılımı. *Ankara University Faculty Of Educational Sciences Journal Of Special Education, 9*(1), 69-83.

Kemer, G. (2006). *Öz-Yeterlilik, Umut Ve Kaygının Onbirinci Sınıf Öğrencilerinin Üniversite Giriş Sınavı Puanlarını Yordamadaki Rolü*. Yüksek Lisans Tezi, *Ankara*, ODTÜ.

Kennedy, E. &. (2008). Psychometric Properties Of A Parent-Report Measure. *Journal Of Affective Disorders*.

Kilili, M. N. (2021). Ebeveyn Tutumlarının Çocukların Yetenek Ve Becerilerine Etkisi. *European Journal Of Educational & Social Sciences*, 131-142.

Kıncal, R. Y. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri.* Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Kıyıcı, T. A. (2012). İlköğretim Kurumlarında Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımlarına Yönelik Öğretmen Görüşler. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*(19), 80-95.

Kohn, A. (2014). *Şımarık Çocuk Bir Şehir Efsanesi.* Ankara: Görünmez Adam.

Kwok, J. H.-M. (2007). Influence Of Student-Teacher And Parent-Teacher Relationships On Lower Achieving Readers' Engagement And Achievement İn. *Journal Of Educational Psychology*, 39-51.

Madeline, L. (2012). Raising Successful Children. *Ny Times*.

Merriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma.* (S. Turan, Çev.) Nobel Akademik Yayıncılık.

Musağaoğlu, C. (2004). *Ergenlik Sürecinde Özerkliğin Gelişimi İle Algılanan Ana-Baba Tutumları Arasındaki İlişkiler*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara, Hacettepe Üniversitesi

Nancy Darling, &. L. (1996). Parenting Style As Context: An İntegrative Model. *Psychological Bulletin*, 487-496.

Neuman, W. L. (2012). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nicel Ve Nitel Yaklaşımlar (Cilt I-Iı).* İstanbul: Yayın Odası.

Odenweller, K. G. (2014). Investigating Helicopter Parenting,Family Environments, And Relational Outcomes For Millennials. *Communication Studies*, 408-415.

Öz, İ. (2004). *Anne Baba Olma Sanatı.* İstanbul: Alfa Yayınları.

Özgüngör, Ş. K. (2009). Ergenlerin Sosyal Destek Düzeylerinin Akademik Başarı Ve. *Çocuk Ruh Sağlığı Dergisi*, 21-30.

Patton, M. Q. (2014). *Nitel Araştırma Ve Değerlendirme Yöntemleri.* Ankara: Pegem Yayınları.

Salinas, J. L. (2004). Partnering With Families And Communities; Educational Leadership. *8*(61), 262.

Santrock, J. W. (2020). *Ergenlik.* Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Sargın, N. (2001). *Çocuklarda Ruh Sağlığı.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Sayar, K. (2012). Paranoyak Anne Babalık. *Kitap Önsöz'ü*, S. 23.

Saygan, B. B. (2020). *Bidirectional effects between parenting and temperament in relation to children's self-concept*. Doktora Tezi. İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi.

Saygılı, S. (2015). *Çocuklarımızın Başarısı Elimizde.* İstanbul: Elit Yayyınları.

Schunk, D. H. (1991). Self-Efficacy And Academic Motivation. *Educational Psychologist*, 207-231.

Sezer, Ö. (2010). Üniversite Öğrencilerinde Kendilerini Değerlendirmelerinin Anne Baba Tutumlarının Ve Sosyo Demografik Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi* , 743-758.

Sheldon, J. L. (2002). *School, Family, And Community Partnerships: Your Handbook For Action.* Ca: Corwin Press.

Spera, C. (2005). A Review Of The Relationship Among Parenting Practices, Parenting Styles, And Adolescent School Achievement. *Educational Psychology Review*, 134-136.

Steinberg, L. (2001). We Know Some Things: Adolescent-Parent Relationships İn Retrospect And Prospect. *Journal Of Research On Adolescence*, 1-20.

Strauss, N. H. (2007). Helicopter Parents İn The Workplace. *Syndicated Research Project*, 3-6.

Susan L. Edwards, R. M. (2008). Psychometric Properties Of A Parent-Report Measure Of Overprotection İn Preschool-Aged Children. *Unpublished Manuscript*.

Susan L. Edwards, R. M. (2010). Prediction Of Anxiety Symptoms İn Preschool-Aged Children: Examination Of Maternal And Paternal Perspectives. *Journal Of Child Psychology And Psychiatry*, 313-320.

Şenel, Ö. O. (2007). *Müzik Öğretmenliği Lisans Programı Öğrencilerinin Öğretmenliğe Güdülenmeleri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişki*. Doktora Tezi ,Ankara.

Şenel, Ö. O. (2014). Müzik Öğretmenliği Lisans Programı Öğrencilerinin Öğretmenliğe Güdülenmeleri. *Milli Eğitim Dergisi*(201), 149-164.

Şengönül, T. (2019). Anne-Baba İlgisinin Çocukların Okul Başarısı Üzerindeki Etkisi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 268-292.

Şimşek, H. ve Yıldırım A. (2016). *Nitel Araştırma Yöntemleri.* Ankara: Seçkin Yayınevi.

Thomasgard, M. (1998). Parental Perceptions Of Child Vulnerability,Overprotection And Parental Psychological. *Child Psychiatry And Human Development*, 224-227.

Underwood, J. (2011). The Role Of Cultural Capital And Parental İnvolvement İn Educational Achievement And İmplications For Public Policy. North Carolina: East Carolina University.

Ungar, M. (2009). Overprotective Parenting: Helping Parents Provide Children The Right Amount Of Riskand Responsibility. *The American Journal Of Family Therapy*, 258-259.

Vakıf, B. (2018). *Günümüz Türkiye'sinde Toplumsal Değişme Üzerinden Yeni Çocukluk Ve Yeni Ebeveynlik Biçimleri* . Yüksek Lisans Tezi, Kütahya,Dumlupınar Üniversitesi.

Van Manen, M. (1990). *Researching Lived Experience: Human Science for an Action Sensitive Pedagogy.* London: Althouse Press

Walsh, F. (2003). *Diversity And Complexity İn 21st Century Families.* Newyork: Guilford.

Wenjie Duan, H. B. (2018). The Effect Of Parental İnvolvement And Socioeconomic Status On Junior School Students' Academic Achievement And School Behavior İn China. *Frontiers İn Psychology, 9*(952).

Williams, T. &. (2011). Identifying And Decreasing Barriers To Parent İnvolvement For İnner-City Parents. *Youth & Society, 45*(1), 54-74.

Wilson, A. (2015). A Guide To Phenomenological Research. *Nursing Standard, 29*(34), 14-16.

Yavuzer, H. (1989). *Ana-Baba Ve Çocuk.* İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yiğit, A. (2021). *Ebeveynlik Tarzının Ve Ebeveyn Duygusal Zekâsının Çocuğun Dental Kaygısı Üzerine Etkileri.* Yüksek Lisans Tezi. Konya, Selçuk Üniversitesi.

Yıldırım, A. (1999). Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri Ve Eğitim Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi. *Eğitim Ve Bilim Dergisi, 23*(112), 7-17.

Yıldırım, H. Ş. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.* İstanbul: Seçkin Yayınevi.

Yıldırım, İ. (2000). Akademık Başarının Yordayıcısı Olarak Yalnızlık, Sınav Kaygısı Ve Sosyal Destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(18), 167-176.

Yıldırım, R. (2013). *Okul Yöneticilerinin Mentorluk Rollerinin Okulların Akademik Başarısını Ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.

Yılmaz, K. (2009). *Sınıf Öğretmenlerinin Demokratik Tutumlarının Algıladıkları Anne Baba Tutumlarına Ve Bazı Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul, Maltepe Üniversitesi.

EKLER

EK 2. DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU (EK-2)

1. Yaşınız*

18-24 ( ) 25-34 ( ) 35-44 ( ) 45-54 ( ) 55-64 ( ) 65 ve üstü ( )

2. Cinsiyetiniz?

Kadın ( ) Erkek ( )

3. Medeni Durumunuz?

Bekar ( ) Evli ( ) Dul ( ) Diğer ( )

4. Eğitim Durumunuz?

( ) İlköğretim ve altı ( ) Lise ( ) Ön lisans ( ) Lisans ( )
Yüksek Lisans ( ) Doktora( )

5. Çocuğunuz var mı?

Evet ( ) Hayır ( )

6. Evet ise kaç tane?

Bir ( ) İki ( ) Üç ( ) Dört ( ) Beş ( ) Daha fazla ( )

7. Araştırmaya katılan çocuğun cinsiyeti

Kız ( ) Erkek ( )

8. Araştırmaya katılan çocuğun yaşı

10( ) 11( ) 12( ) 13( ) 14(

EK-3. Ebeveyn Aşırı Korumacılık Ölçeği (Parental Overprotection Measure)

Değerli katılımcı,

Cevaplamak üzere olduğunuz anket ebeveynlik yönteminizi/tarzınızı anlamak amacıyla hazırlanmıştır. Doldurmanız 5 dakikanızı alacaktır. Anketi doldururken İsminizi ve numaranızı belirtmeniz yeterlidir, soyadınızı yazmak zorunda değilsiniz. Kişisel bilgilerinizin gizli kalacaktır. Anketi dikkatlice okuduktan sonra sizin için en uygun cevabı veriniz.

1) Kesinlikle
2) Katılmıyorum
3) Katılmıyorum
4) Kararsızım
5) Kesinlikle Katılıyorum

EBEVEYN AŞIRI KORUMACILIK ANKETİ	Kesinlikle katılmıyoru	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Çocuğum ağladığında, onu sakinleştirmek için hemen bir şeyler yaparım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Parktayken çocuğum kendime yakın olacak şekilde, onu görebileceğim mesafede tutarım.					
Çocuğumu başkalarının eleştirilerinden korurum.					
Çocuğum bana yapıştığında, ona daha fazla ilgi gösteririm.					
Çocuğumun aile dostlarımızla herhangi bir yere bensiz gitmesine izin vermem.					
Çocuğum kendini biraz kırgın/hasta bile hissetse, onu doktora götürürüm.					
Her zaman gözüm çocuğumun üzerindedir.					
Çocuğuma karşı aşırı korumacı olma eğilimindeyimdir					
Çocuğumun riskli bir şeyler yapabileceği durumları önceden sezip engellemeye çalışırım					

...

EK-4. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Görüşmeyi Yapan Kişi: Görüşülen Kişi:

Görüşme Tarihi: Görüşmenin Başlama Saati:

Görüşme Süresi: Görüşmenin Bitiş Saati:

Isınma Soruları

Kaç yıldır evlisiniz?

Kaç çocuğunuz var?

Çocuğunuz kaç yıldır örgün eğitim kurumlarında öğrenim görüyor?

Görüşme Soruları

1. Çocuğunuzun okuldaki genel okul başarı durumu hakkında ne düşünüyorsunuz? **(Genel akademik başarı durumu)**
2. Çocuğunuz okuldan eve geldiğinde okul ya da başarısı ile ilgili yaşadığı olay ve durumlara ilişkin duygu ve düşünceleri sizinle paylaşır mı?**(iletişim / duygu ve düşünce paylaşımı)**

-Sınava gittiği an siz ne hissediyor, kendi stresinizi nasıl yönetiyorsunuz?

- Çocuğunuz sınava hazırlanırken kendini stresli hisseder mi? Bu yöndeki düşüncelerinizi paylaşır mısınız?

3. Okulda başarılı öğrencilerin **size göre** ortak özellikleri nelerdir?**(Öğrenci)**
4. Çocuğunuzun akademik başarısına katkı sunan öğretmen özellikleri nelerdir?**(öğretmen)**

    - Hangi mesleki bilgi, beceri, tutum, değerlere sahip öğretmenlerin öğrencinin akademik başarısını olumlu yönde etkilediğini düşünürsünüz?

5. Çocuğunuzun akademik başarısına katkı sunan okul yöneticisi özellikleri nelerdir?**(okul yöneticisi)**
6. Size göre öğrencinin okul başarısına katkı sunan veli özellikleri nelerdir?**(Veli)**

    - İlgili veliler ne gibi planlamalar yapar? Kararlar alır? Eylemlerde bulunur?

7. Ortaokul eğitim programının öğrencinin akademik başarısına katkısı hakkındaki görüşleriniz nelerdir? **(Eğitim programı)**

    - Ortaokul eğitim programının **amaç ve hedeflerinin**(Kazanım) öğrencinin akademik başarısına katkısı hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

- Ortaokul eğitim **programının içeriğinin** öğrencinin akademik başarısına katkısı hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
- Ortaokul eğitim programının **öğrenme öğretme süreçlerinin** öğrencinin akademik başarısına katkısı hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
- Ortaokul eğitim programının **ölçme ve değerlendirme sisteminin** öğrenci başarısına katkısı hakkındaki görüşleriniz nelerdi

EK-5. Bilgilendirilmiş Onam Formu

Değerli Katılımcı, Bu çalışma Dr. Öğr. Üyesi Polat Erdoğan danışmanlığında İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Yüksek Lisans programı öğrencisi Fatma Zehra Çavdar tarafından yürütülen "Aşırı Koruyucu Ebeveynlerin, Öğrencilerin Akademik Başarısına Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi" isimli bir tez çalışmasıdır.

Çalışmanın amacı, aşırı ebeveyn davranışlarını inceleme ve akademik başarıya etkisini anlama fırsatı tanıyacaktır. Araştırmaya katılımınız tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırma sırasında sizden alınan bilgiler grup halinde değerlendirileceğinden, sizden kimlik belirleyici bilgiler paylaşılmayacaktır. Cevaplarınız gizli tutulacak ve sadece araştırmacı tarafından bilimsel çalışmalarda kullanılacaktır. Bu anlamda, araştırma sonuçlarından sağlıklı bilgiler edinilebilmesi için soruların samimi bir şekilde cevap verilmesi ve soruların boş bırakılmaması oldukça önemlidir.

Bu çalışma genel olarak kişisel rahatsızlık teşkil edecek soruları içermemektedir. Ancak araştırma sırasında herhangi bir nedenden dolayı rahatsızlık hissederseniz, katılımınızı sonlandırabilirsiniz. Çalışma sırasında sizden istenilen, çalışmada soruları samimi bir şekilde cevaplamanızdır. Çalışmaya katılım yaklaşık 30 dakika sürecektir. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için Fatma Zehra Çavdar E posta: z.nassan@hotmail.comNumara: 0531-201-91-86 ulaşabilirsiniz.

Katılımınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman katılımımı sonlandırabileceğimi biliyorum.

Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı kullanımını kabul ediyorum.

Evet ( ) Hayır ( )

Araştırmacının Adı Soyadı

Fatma Zehra Çavdar

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
ETİK KURUL ONAYI ALMIŞTIR
Kurul Tarihi: 22.02.2023
Kurul Karar No: 02-15

EK-6. Anket Uygulama İzin Formu

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-59090411-20-72952395 23/03/2023
Konu : Anket ve Araştırma İzni (Fatma Zehra ÇAVDAR)

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı genelgesi.
b) İstanbul Ticaret Üniversitesinin 02.03.2023 tarihli ve E-60134090-300-280642 sayılı yazısı.
c) Müdürlüğümüz Araştırma ve Anket Komisyonunun 13.03.2023 tarihli tutanağı.

Araştırma Konusu	: Öğrencilerin Ortaokul Eğitim Programındaki Akademik Başarılarına Yönelik Aşırı Ebeveyn Görüşlerinin İncelenmesi
Araştırma Türü	: Görüşme
Araştırma Yeri	: Üsküdar, Sancaktepe
Araştırma Kişiler	: Ortaokul Öğrenci Velileri
Araştırmanın Süresi	: 2022 - 2023 Eğitim - Öğretim Yılı

Yukarıda bilgileri verilen araştırmanın; 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununa aykırı olarak kişisel veri istenmemesi, öğrenci velilerinden açık rıza onayı alınması, bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun kamuoyuyla paylaşılmaması ve araştırma bittikten sonra 2 (iki) hafta içerisinde Müdürlüğümüze gönderilmesi, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde, ilgi (a) genelge esasları dâhilinde uygulanması kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Milli Eğitim Müdürü

OLUR
Dr. Hasan Hüseyin CAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1- İlgi (b) Yazı ve Ekleri (4 Sayfa)
2- İlgi (c) Tutanak (1 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Adres : Bürütürdürek Mah. İmran Öktem Cad. No: 1 Sultanahmet Fatih İstanbul
Telefon : 0212 384 36 32
E-posta : strateji@istmeb34@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr
Belge Doğrulama : https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys
Bilgi İçin : Aykut ÇELİK
Unvanı : Büro Hizmetleri
İnternet Adresi : http://istanbul.meb.gov.tr/

EK-7. Etik Kurul Onay Formu

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Sayı : E-65836846-044-280133 27.02.2023
Konu : Etik Onayı

Sayın Fatma Zehra ÇAVDAR

İlgi : 25.01.2023 tarihli dilekçeniz.

İlgi yazınız ile "Öğrencilerin Ortaokul Eğitim Programındaki Akademik Başarılarına Yönelik Aşırı Ebeveyn Görüşlerinin İncelenmesi" isimli çalışmanın anket çalışması ile yarı yapılandırılmış görüşme sorularına Etik Kurul onayı talep edilmektedir.

Adı geçen ve ekte yer alan anket çalışması ile yarı yapılandırılmış görüşme soruları, Üniversitemiz Etik Kuruluncа incelenerek etik tanım, değer ve ilkelere aykırı bir düzenleme tespit edilmediği, önerilen anket çalışması ile yarı yapılandırılmış görüşme sorularının etik kurallara uygun olduğu ve etik onayının verildiği ifade edilmiştir.

Konuya ilişkin bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Ömer ÇAHA
Rektör Yardımcısı V.

Ek: Etik Onaylı Anket Çalışması ile Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

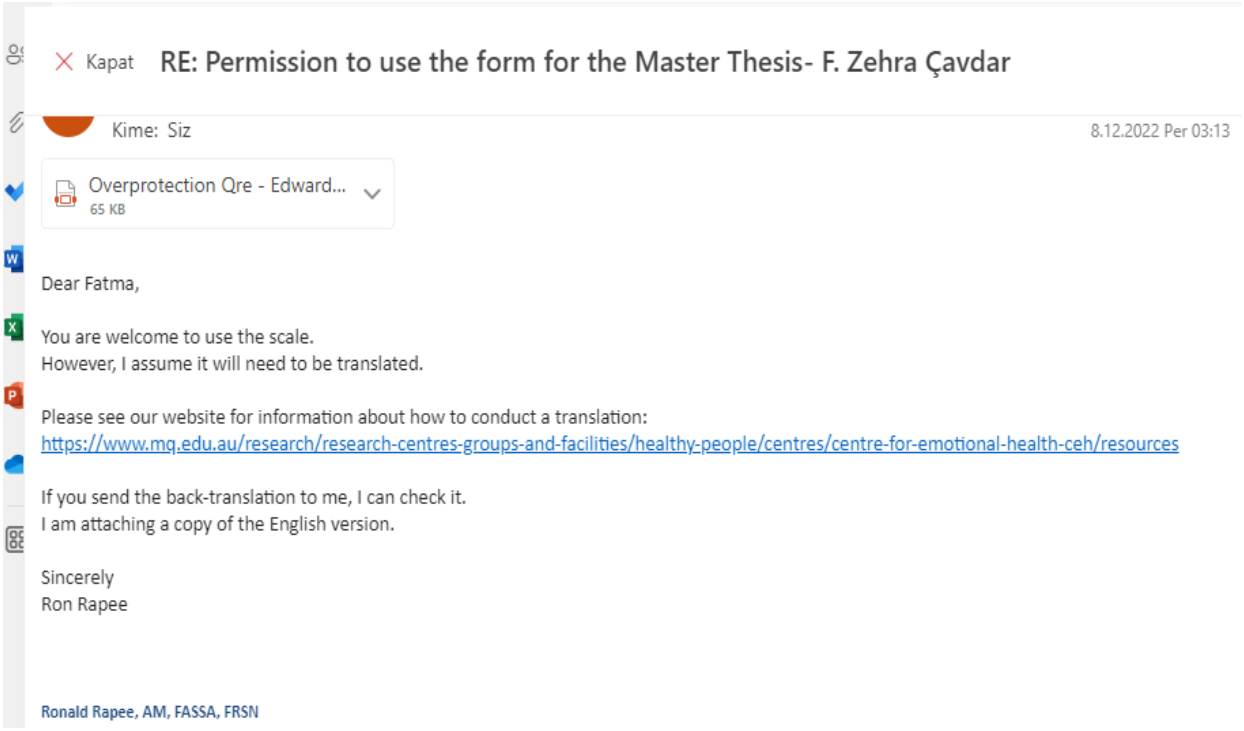
Belge Doğrulama Kodu: B12D6D0B-068B-44F8-8AFC-186E79FCC4D0 Belge Doğrulama Adresi: http://e-belge.ticaret.edu.tr

Adres: Örnektepe Mah. Imrahor Cad. No: 88/2 Beyoğlu/İstanbul
Telefon No: 444 04 13 / 4580 Faks No: 0212 520 70 11
E-Posta: bor@ticaret.edu.tr İnternet Adresi: www.ticaret.edu.tr
KEP Adresi: ticaretuniversitesi@hs02.kep.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin: Bahadır ÖZ
Büro Personeli
Telefon No: 444 0 413 - 4580

1 / 1

Ebeveyn Aşırı Korumacılık Ölçeği Kullanım İzni

Kapat RE: Permission to use the form for the Master Thesis- F. Zehra Çavdar

Kime: Siz 8.12.2022 Per 03:13

Overprotection Qre - Edward... 65 KB

Dear Fatma,

You are welcome to use the scale.
However, I assume it will need to be translated.

Please see our website for information about how to conduct a translation:
https://www.mq.edu.au/research/research-centres-groups-and-facilities/healthy-people/centres/centre-for-emotional-health-ceh/resources

If you send the back-translation to me, I can check it.
I am attaching a copy of the English version.

Sincerely
Ron Rapee

Ronald Rapee, AM, FASSA, FRSN